

Onderzoek naar een rechtmatige verwerking van het waardegegeven in de zin van de Wet waardering onroerende zaken

Afstudeeronderzoek HBO-rechten-deeltijd
Haagse Hogeschool te Den Haag
Vakgroep Europees recht

Auteur: Ilja Gerrmann
Studentnummer: 96000520

Opleiding: HBO-Rechten-Deeltijd
Eerste lezer: mr. D.B. Nederlof
Tweede lezer: mr. S. Belhaj

Datum: 25 februari 2019

Inhoud

1.	Inleiding.....	6
1.1	De aanleiding van het onderzoek.....	6
1.2	De doelstelling.....	7
1.3	De centrale vraag	7
1.4	De deelvragen	7
1.5	De onderzoeks- en begripsafbakening.....	7
1.6	De onderzoeksopzet.....	8
2.	De achtergrond van de AVG.....	9
2.1	Klassieke grondrechten (recht op privacy).....	9
2.1.1	De belangrijkste wetsartikelen.....	9
2.2	De aan de AVG ten grondslag liggende uitspraken van het HvJEU.....	11
2.2.1	Schwarz-arrest.....	11
2.2.2	Google Spain-arrest.....	12
2.3	De Privacyrichtlijn.....	13
3.	De AVG in relatie tot het waardegegeven	15
3.1	Definities en toepassingsbereik	15
3.1.1	De definities	15
3.1.2	Een selectie van de definities.....	16
3.1.3	Het toepassingsbereik.....	17
3.2	Waardegegevens in de zin van de Wet woz als herleidbare gegevens.....	19
3.2.1	Waardegegevens	19
3.2.2	Uitlegging door HvJEU	20
3.2.3	Nowak-arrest (examenantwoorden en opmerkingen)	20
3.2.4	Breyer-arrest (bewaren van gegevens door onlinediensten)	21
3.2.5	Waardegegevens is dynamisch.....	21
3.2.6	Informatie.....	21
3.2.7	Inhoud, doel en gevolg - Nowak-arrest.....	22
3.2.8	Inhoud, doel en gevolg - het waardegegeven.....	22
3.2.9	Ruime interpretatie	22
3.2.10	Conclusie persoonsgegevens	22
3.3	De verwerkingsbeginselen en de grondslagen uit artikel 5 en 6 AVG in relatie tot het waardegegeven.....	24

3.3.1	De beginselen in artikel 5 AVG	24
3.3.2	De grondslagen in artikel 6 AVG.....	24
3.3.3	Toestemming.....	24
3.3.4	Vrije wil.....	25
3.3.5	Een geschikte grondslag	25
3.3.6	Evenredigheidsbeginsel uit het Handvest.....	25
3.3.7	Dataretentierichtlijn.....	26
3.3.8	Ruime uitleg evenredigheidsbeginsel	27
3.3.9	Strengere motiveringseisen openbaarmaking en bewaring	28
3.3.10	De grondslagen en de beginselen in relatie tot het waardegegeven	28
3.4.	Het recht van de betrokkene	30
3.4.1	Recht op transparante informatie.....	30
3.4.2	Recht van inzage.....	30
3.4.3	Recht op rectificatie	31
3.4.4	Recht op vergetelheid	31
3.4.5	Recht op vergetelheid bij openbaar gemaakte persoonsgegevens	31
3.4.6	Recht op beperking	31
3.4.7	Recht op informatie over ontvangers	32
3.4.8	Recht van bezwaar	32
3.4.9	Recht van betrokkene om niet te worden onderworpen aan een uitsluitend geautomatiseerde individuele besluitvorming	33
4.	AVG versus nationale wetgeving.....	35
4.1	AWR en Handhavingsbevoegdheden.....	35
4.1.1	AWR en artikel 31 Wet woz opvragen van inlichtingen.....	35
4.1.2	Nationale wet als grondslag.....	36
4.1.3	Veranderende administraties – administratieplicht en verplichting verstrekken van informatie	36
4.1.4	Rechtsbescherming belastingplichtige.....	37
4.1.5	SMSParking-arrest.....	37
4.1.6	SMSParking-arrest - Evenredigheidsbeginsel.....	38
4.1.7	Gerechtvaardigde inbreuk door verkrijging van inlichtingen.....	38
4.1.8	Geheimhoudingsplicht	39
4.1.9	Verstrekking van inlichtingen aan de gemeenteraad	39
4.1.10	Verstrekking van inlichtingen aan de afnemers.....	39
4.1.11	Handhaving AVG.....	39

4.2	Het Wob-verzoek als WOZ-verzoek in het licht van de AVG.....	41
4.2.1	Privacygevoelig gegeven	41
4.2.2	Evenwicht controlemogelijkheid vs geheimhouding	41
4.2.3	De rol van de AVG	41
4.3	Totstandkoming van artikel 40a Wet woz	43
4.3.1	Kadasterwet	44
4.3.2	Maatschappelijk belang	44
4.3.3	Onderbouwing maatschappelijke verandering.....	44
4.3.4	Verbod van constitutionele toetsing.....	45
4.3.5	Wijziging van toepasselijke wetten	45
4.4	Rechtmatigheid van de verwerking van het waardegegeven	47
4.4.1	Rechtmatig verwerken van een gegeven	47
4.4.2	Rechtmatige verdere verwerking van het waardegegeven	47
4.4.3	Benodigde grondslag.....	47
4.4.4	Rechtmatig/ geldige grondslag.....	48
4.4.5	Het belang van het individu	50
4.4.6	Onverenigbaar met Unierecht	50
4.4.7	Hoog beschermingsniveau	51
4.4.8	Administratieve boete en meldplicht.....	51
5.	Praktijkonderzoek	53
5.1	De WOZ processen	53
5.2	Toetsing van drie deelprocessen aan de AVG.....	55
5.3	Rechtsgrondslag, basisbeginselen en evenredigheidsbeginsel.....	59
5.4	Rechten van betrokkene	59
5.4.1	Wat er opvalt.....	61
5.5	(Technische) waarborging	61
5.5.1	Handmatige verwerking van persoonsgegevens	61
5.5.2	Digitale verwerking van persoonsgegevens	62
6.	Conclusies en aanbevelingen	63
6.1	Conclusies.....	63
6.1.1	Deelconclusies.....	63
6.1.2	Beantwoording centrale vraag	64
6.2	Aanbevelingen.....	65
6.2.1	Artikel 40a Wet woz	65

6.2.2	Rechten van de betrokkene	65
6.2.3	Waarborgen	66
6.2.4	Mogelijkheid aanpassen artikel 40a Wet woz.....	66
6.2.5	De geldige grondslag voor verwerking van het openbare waardegegeven.....	66
Literatuurlijst.....		67
Rechtsbronnen		67
Wetsartikelen		67
Kamerstukken.....		69
Jurisprudentie.....		69
Europese regelgeving		69
Literatuur.....		70
Interne documenten		71

1. Inleiding

Het cluster WOZ/Belastingen maakt onderdeel uit van het team Basisregistraties van de gemeente Leidschendam-Voorburg. Zij houdt zich bezig met de uitvoering van de Wet woz en de gemeentelijke belastingen. Dit onderzoek is ten behoeve van een rechtmatige uitvoering van de Wet woz i.c.m. de onroerende-zaakbelasting (hierna: OZB), uitgevoerd door dit cluster. Met ingang van 25 mei 2018 is de nieuwe Europese wetgeving betreffende de bescherming van persoonsgegevens toepasbaar. Deze wetgeving betreft een Europese verordening, te weten de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG), waaraan dit cluster zich eveneens dient te conformeren.

In paragraaf 1.1 wordt de aanleiding van dit onderzoek besproken. Vervolgens wordt de doelstelling van dit onderzoek beschreven in paragraaf 1.2. In paragraaf 1.3 wordt de centrale vraag beschreven en in 1.4 de deelvragen. In 1.5 volgt de onderzoeks- en begripsafbakening gevolgd door de laatste paragraaf 1.6, waarin de onderzoeksopzet wordt beschreven.

1.1 De aanleiding van het onderzoek

Met ingang van 1 oktober 2016 zijn de WOZ-waarden van woningen op grond van artikel 40a van de Wet Waardering onroerende zaken (hierna: Wet woz) openbaar geworden. Dit betekent dat, anders dan voorheen, een ieder de WOZ-waarde van elke andere woning mag opvragen en kan inzien via www.wozwaardeloket.nl. De aanwezigheid van een gerechtvaardigd belang is hiervoor geen vereiste meer.

In de loop van het betreffende belastingjaar heeft een belanghebbende bezwaar ingediend tegen de hoogte van de WOZ-waarde van zijn woning. Hierbij heeft hij tevens bezwaar gemaakt tegen de openbaarmaking van deze WOZ-waarde. Hij beroept zich hierbij op de privacywetgeving waarmee dit in strijd zou zijn. Gelet op de persoonlijke gegevens die te achterhalen zijn via de WOZ-waarde van zijn woning voert hij aan dat de openbaarmaking van deze gegevens in strijd is met de privacywetgeving. Mede doordat enerzijds de op 25 mei 2016 in werking getreden AVG, die op 25 mei 2018 toepasbaar is geworden, dat mede een aanscherping en naleving van gegevensbescherming beoogt en anderzijds de toevoeging van artikel 40a van de Wet woz die meer gericht is op een transparante en open overheid, vroeg ik mij af in hoeverre deze twee beleidsterreinen zich elkaar raken.¹ Dit met het oog op niet alleen de huidige maar ook op de aankomende nationale wet- en regelgeving vs Europese wet- en regelgeving. Waar ligt de grens van een open en transparante overheid rekening houdend met de regels omtrent gegevensbescherming en visa versa?

De WOZ-waarde betreft een van de basisregistraties waarvan de doelstelling is: enkelvoudige registratie en meervoudig gebruik. De waardegegevens worden op grond van artikel 1 lid 2 van de Wet woz jo artikel 231 lid 2 onderdeel b van de Gemeentewet door het college van B & W dan wel door de door het college aangewezen gemeentebestuurder vastgesteld. In onderhavig geval is dat de heffingsambtenaar. Het is dan ook de bedoeling dat meerdere afnemers gebruik kunnen maken van deze gegevens. Het komt regelmatig voor dat andere afdelingen waardegegevens opvragen of andere gegevens die gerelateerd zijn aan de woning dan wel de persoon zoals de eigenaar of de gebruiker, die ten behoeve van de aanslagoplegging worden geregistreerd. Ten behoeve van de efficiency is het wenselijk om gegevens zoveel mogelijk eenmalig te administreren en meervoudig te kunnen gebruiken. Uit ervaring is echter gebleken dat het voor de medewerkers vaak niet duidelijk is wanneer een bepaald gegeven een "privacygevoelig" gegeven is. Zo kwam er ook een vraag van de afdeling Ruimtelijke Ordening (hierna: RO) waarbij de naam-, adres- en woonplaatsgegevens van de woningeigenaren in een bepaalde straat opgevraagd werden.

¹ Art. 99 AVG.

Uit de reactie van de WOZ-medewerkers was af te leiden dat het niet duidelijk voor hen was of de gevraagde gegevens verstrekt mochten worden aan de afdeling RO en welke voorwaarden hierop van toepassing waren.

Een gemeente heeft de beschikking over veel gegevens die zij efficiënt kan gebruiken voor het uitvoeren van haar gemeentelijke taken. Dit gebeurt echter op verschillende afdelingen en binnen verschillende clusters. Hierbij is communicatie over wat wel en niet mag dan ook cruciaal. Interessant is te onderzoeken wat de impact is van de privacywetgeving op een open overheid en efficiënte overheid. Welke gevolgen heeft het voor de uitvoering? Het viel mij dan ook op dat ten aanzien van gegevens die voorheen altijd als privacygevoelig werden bestempeld, zoals de WOZ-waarde, deze door de implementatie van een enkel wetsartikel, zoals artikel 40a van de Wet woz, dit ineens niet meer zijn en andere gegevens die voor de implementatie van de AVG niet als privacygevoelig werden bestempeld, dat nu wel zijn. Bovenstaande situaties hebben dan ook mijn interesse gewekt in de huidige ontwikkeling ten aanzien van de privacywetgeving zoals de AVG in combinatie met een transparante, open en efficiënte overheid.

1.2 De doelstelling

Het doel van het onderzoek is primair om te toetsen of de uitvoering van de Wet woz door het cluster WOZ/Belastingen in overeenstemming met de AVG geschiedt. Secundair kan dit onderzoek een basis vormen voor een werkbeschrijving of richtlijn. De resultaten van het onderzoek kunnen worden omgezet in deze werkbeschrijving of richtlijn, zodat een geslaagd beroep op een eventuele schending van de privacy gedaan door een betrokkene en/of een boete opgelegd door de Autoriteit Persoonsgegevens/ Europese Commissie voorkomen kan worden. Ook dienen hierbij de efficiency en transparantie van de uitvoering van de betreffende gemeentelijke taken gewaarborgd te blijven. Met behulp van deze handvatten kunnen de medewerkers van het cluster WOZ/Belastingen zelfstandig beoordelen in welke mate het bepaalde (opgevraagde) gegeven beschermd dient te worden. Met behulp van deze werkbeschrijving/ richtlijn zullen zij dan ook in staat zijn rechtmatige beslissingen te nemen ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens.

1.3 De centrale vraag

Is de uitwisseling van het waardegegeven, binnen het WOZ-proces en uitgevoerd door het cluster WOZ/Belastingen van de gemeente Leidschendam-Voorburg, compliant met de AVG?

1.4 De deelvragen

1. Wat is de achtergrond van de AVG?
2. Welke voorwaarden worden gesteld aan de verwerking van een persoonsgegeven?
3. Welke nationale wetgeving is er omtrent gegevensbescherming in relatie tot de Wet woz?
4. Hoe zijn de (juridische) werkprocessen van het cluster WOZ/Belastingen ingericht?

1.5 De onderzoeks- en begripsafbakening

Dit onderzoek is beperkt tot de verwerking van het waardegegeven in de zin van de Wet woz i.c.m. de aanslagoplegging onroerende zaakbelasting. De werkzaamheden met betrekking tot de gegevensuitwisseling met de afnemers van het waardegegeven vormen de basis van dit onderzoek. Voor dit onderzoek zijn drie gegevensstromen onder de loep genomen, te weten de gegevensuitwisseling met de primaire afnemers, de secundaire afnemers en de eigenaren en gebruikers van de onroerende zaak. Voor de overige gegevensstromen binnen het WOZ-proces geldt een vergelijkbare aanpak, maar heb ik hier niet verder behandeld.

De ZZP'er is niet betrokken in het onderzoek. Ook zijn de persoonsgegevens behorende bij de overige gemeentelijke belastingen zoals de hondenbelasting, afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges buiten dit onderzoek gelaten. De behandeling van kwijtscheldingsverzoeken hiervan maakt ook geen deel uit van dit onderzoek.

Het onderzoek bestaat voor een deel uit theoretisch onderzoek en voor een deel uit praktijkonderzoek. Het theoretisch onderzoek bestond voornamelijk uit literatuur- en rechtsbronnenonderzoek. Hiervoor heb ik diverse juridische tijdschriften, handboeken en jurisprudentie geraadpleegd. Eveneens heb ik onderzoek gedaan naar verschillende Kamerstukken, Verdragen, handleidingen, rapporten en notities. Het Praktijkonderzoek bestond uit twee brainstormsessies, gesprekken met medewerkers uit het team, een medewerker van de afdeling DIV/archief en met de Functionaris Gegevensbescherming.

1.6 De onderzoeksofzet

In hoofdstuk 2 wordt de achtergrond van de AVG behandeld en wordt er antwoord gegeven op de vraag waarom de AVG in het leven is geroepen. Tevens wordt de wettelijke basis uiteen gezet. In hoofdstuk 3 wordt onderzocht wanneer er sprake is van een persoonsgegeven en of het waardegegeven een persoonsgegeven betreft. Tevens worden de van toepassing zijnde definities op de verwerking van het waardegegeven, de basisbeginselen, en de grondslagen uit de AVG besproken. Daarnaast wordt gedeeltelijk de situatie van toen en nu (de vervallen Wbp² en de AVG) met elkaar vergeleken. In hoofdstuk 4 worden de verschillende nationale wetten in relatie tot de AVG besproken, waarbij artikel 40a Wet woz getoetst wordt aan de AVG. In hoofdstuk 5 worden de uitkomsten van het praktijkonderzoek weergegeven en besproken. In hoofdstuk 6 volgen de conclusies en aanbevelingen.

² Wet bescherming persoonsgegevens.

2. De achtergrond van de AVG

In dit hoofdstuk wordt de ontstaansgeschiedenis van de AVG beschreven. Waarom is de AVG in het leven geroepen en wat ligt hieraan ten grondslag? In paragraaf 2.1 worden de grondrechten en de aan het recht op privacy ten grondslag liggende wetsartikelen kort bespreken. In paragraaf 2.2 worden de aan de AVG ten grondslag liggende uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: HvJEU) behandeld. Ten slotte zal in paragraaf 2.3 de Privacyrichtlijn, die de voorganger was van de AVG, behandeld worden.

2.1 Klassieke grondrechten (recht op privacy)

Grondrechten zijn de meest fundamentele rechten van het individu. Het gaat hierbij met name om de bescherming van dit individu tegen de Staat.³

De grondrechten zijn vastgelegd in meerdere regelingen. In het kader van dit onderzoek beperk ik me hierbij echter tot het Europese verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: EVRM), de EU-verdragen (hierna: VEU en VWEU), het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: het Handvest) en de Grondwet (hierna: Gw).

Een van de grondrechten is de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens. Dit grondrecht vormt mede de basis voor de AVG.⁴ In deze paragraaf heb ik de wettelijke basis van het grondrecht "het recht op privacy" op een rij gezet door het aanhalen van de van toepassing zijnde wetsartikelen.

2.1.1 De belangrijkste wetsartikelen

Artikel 10 lid 2 en 3 Gw stelt dat de wet regels dient vast te stellen ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen van persoonsgegevens en inzake de aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgestelde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van zodanige gegevens. Zowel de overheid als de particulier dient zich hieraan te houden.

In 1988 kwam de Wet persoonsregistraties (hierna: Wpr) tot stand en in 2001, met als aanleiding de implementatie van de Privacyrichtlijn 95/46/EG (hierna: de Privacyrichtlijn), de Wet bescherming persoonsgegevens (hierna: Wbp).

Artikel 8 EVRM regelt de beperking tot inmenging van het openbaar gezag in het privéleven van een individu. Inmenging in het privéleven van een individu van het openbaar gezag mag slechts, indien dit bij wet is geregeld en noodzakelijk is in een democratische samenleving in het belang van de openbare orde en veiligheid, economisch welzijn van het land, ter bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden voor anderen. Er is dan ook geen sprake van een absoluut recht, want in elke situatie dient opnieuw een afweging gemaakt te worden tussen het belang van de persoonlijke levenssfeer van het individu (de betrokkene) en het belang van de nationale rechtsorde/ het algemeen belang (het doel).

³ J. Gerards, 'Impact Handvest Grondrechten EU groter dan voorzien', *Advocatenblad* 2017, afl. 4, p. 56.

⁴ Verordening (EU) nr. 679/2016 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.

Artikel 6 VEU jo Artikel 7 en 8 het Handvest regelen het recht op eerbiediging van het privéleven en de bescherming op persoonsgegevens. Tevens regelt het Handvest dat deze persoonsgegevens eerlijk worden verwerkt, voor bepaalde doeleinden worden verwerkt en met toestemming van de betrokkene of op basis van een gerechtvaardigde wettelijke grondslag. Ook wordt hierin het inzage- en het rectificatierecht geregeld. Daarnaast dient een onafhankelijke autoriteit erop toe te zien dat bovengenoemde regelgeving ook wordt nageleefd.

Artikel 16 VWEU regelt dat een ieder recht heeft op bescherming van zijn persoonsgegevens en dat het Europees Parlement en de Raad voorschriften vaststellen betreffende de bescherming van natuurlijke personen ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens voor activiteiten die binnen het toepassingsgebied van het recht van de Unie vallen.

In de volgende paragraaf worden de uitspraken van het HvJEU behandeld, die invloed hebben gehad op de bescherming van dit grondrecht.

2.2 De aan de AVG ten grondslag liggende uitspraken van het HvJEU

Nadat de Privacyrichtlijn van kracht is geworden en deze geïmplementeerd is in nationale wetgeving, zijn er een aantal uitspraken gewezen door het HvJEU. De Privacyrichtlijn zal ik in de volgende paragraaf nader bespreken. Door de opkomst van de informatietechnologie en de verwerking van gegevens binnen de Unie is er behoefte ontstaan aan regelgeving die meer toekomstbestendig en geharmoniseerd is omtrent de gegevensbescherming die van toepassing is op alle lidstaten. Enkele rechters van lidstaten hebben reeds prejudiciële vragen gesteld aan het HvJEU hoe de Privacyrichtlijn op bepaalde vlakken uitgelegd diende te worden.

De nationale rechter is hierbij verplicht rekening te houden met deze uitspraak van het HvJEU.⁵ De volgende twee uitspraken die door het HvJEU gewezen zijn, hebben een belangrijke invloed gehad in Nederland in het kader van bescherming van privéleven en gegevensbescherming.⁶ Ik doel hierbij op het Schwarz-arrest⁷ en het Google Spain-arrest.⁸

2.2.1 Schwarz-arrest

In het Schwarz-arrest was het de vraag of het afnemen van vingerafdrukken voor het paspoort in strijd was met artikel 7 en 8 van het Handvest. De eerste vraag was of een vingerafdruk een persoonsgegeven is en of er door het afnemen hiervan voor een paspoort, sprake was van een aantasting van artikel 7 en 8 van het Handvest. Indien dit het geval was, was de volgende vraag of deze aantasting gerechtvaardigd kon worden. De vingerafdruk bevat informatie over een identificeerbare of geïdentificeerde natuurlijk persoon. Middels deze informatie is een natuurlijk persoon te herleiden.⁹ Op grond van artikel 2 sub b van de Privacyrichtlijn valt dit eveneens onder de verwerking van persoonsgegevens. Het afnemen en bewaren door de nationale autoriteiten vormden derhalve een aantasting op artikel 7 en 8 van het Handvest. De volgende vraag die gesteld moest worden, was of deze aantasting te rechtvaardigen was.

Artikel 8 lid 2 van het Handvest geeft twee mogelijkheden voor rechtvaardiging, te weten de toestemming is afgegeven door de betrokkene of er ligt een wet aan ten grondslag. Zoals ik reeds in de eerste paragraaf heb aangegeven, onder het kopje artikel 8 EVRM, zijn de rechten vastgelegd in artikel 7 en 8 van het Handvest geen absolute rechten. Ze moeten in relatie tot de doelstelling worden beschouwd. In deze zaak waren er twee heldere doelstellingen omschreven. **1.** Het voorkomen van paspoortvervalsing. **2.** Het voorkomen van frauduleuze handelingen. Het doel van het afnemen en bewaren van vingerafdrukken was dus voornamelijk om te voorkomen dat personen illegaal het grondgebied van de Unie binnen zouden komen. Conclusie was dat met het afnemen en bewaren van vingerafdrukken in het paspoort een door de Unie erkende doelstelling van algemeen belang nagestreefd werd. Er is dus sprake van een legitiem doel. Aan de vereiste van doelbinding uit artikel 8 lid 2 Handvest werd eveneens voldaan. Vervolgens was de vraag of er sprake was van evenredigheid. Is het middel noodzakelijk, kan het doel ook met een minder ingrijpend middel bereikt worden? En is het middel passend? Gebleken is dat dit middel het de autoriteiten makkelijker maakt om het doel te kunnen bereiken. Ondanks dat niet alle frauduleuze zaken onderschept zullen worden, worden er met dit middel wel veel meer frauduleuze zaken voorkomen. Daarnaast betekent het niet, dat indien door een fout een burger onterecht geweigerd zou worden, er niet eerst een grondig onderzoek volgt. Hieruit zal de fout eveneens blijken en alsnog geen onnodig negatief effect hebben op deze burger. De middelen zijn derhalve geschikt. Maar kon het ook anders? Een alternatief was een irisscan. Niets wees erop dat dit een mindere aantasting zou betekenen dan vingerafdrukken. Daarnaast is een irisscan duurder en is er minder over bekend, wat de doeltreffendheid verkleint ten opzichte van vingerafdrukken. De wetgever dient ook zorg te dragen voor eventueel oneigenlijke en/of onrechtmatige verwerking van de gegevens, zoals het zorgen voor garanties en waarborgen.

⁵ Mr. N. Visser e.a., *prejudiciële beslissing*, PDC, redactie Europa Nu, www.europa-nu.nl.

⁶ J. Morijn, Pahladsingh & H. Palm, 'Vijf jaar bindend Handvest van de Grondrechten: wat heeft het de rechtzoekende opgeleverd?', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht* 2015, afl. 4, p. 128 - 130.

⁷ HvJ EU 17 oktober 2013, zaak C-291/12, ECLI:EU:C:2013:670 (*Schwarz*).

⁸ HvJ EU 13 mei 2014, zaak C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317 (*Google Spain/AEPD*).

⁹ EHRM 4 december 2008, nr. 30562/04 en 30566/04 (*S. and Marper/Verenigd Koninkrijk*).

In dit geval heeft de wetgever geregeld dat de vingerafdrukken enkel worden bewaard in het paspoort van de houder zelf. Dit paspoort is daarnaast enkel in het bezit van deze houder. Kortom, het middel is gerechtvaardigd omdat het noodzakelijk is ter verwezenlijking van een legitiem doel en voldoende gewaarborgd is.

2.2.2 Google Spain-arrest

In het Google Spain-arrest heeft het HvJEU bepaald dat, indien identificeerbare gegevens door een zoekmachine op het internet, na invoering van een zoekterm, automatisch gevonden worden en in een resultatenlijst worden getoond, er sprake is van het verwerken van persoonsgegevens. De exploitant van de zoekmachine is de verwerkingsverantwoordelijke. Als de exploitant op het grondgebied van een lidstaat een dochteronderneming/bijkantoor opricht om advertentieruimte te promoten en/of te verkopen, dan is er sprake van het verwerken van persoonsgegevens. Daarnaast dienen deze activiteiten te zijn gericht op de inwoners van een lidstaat. Eveneens is in deze uitspraak bepaald dat de exploitant verplicht is om de koppeling te verwijderen, die leidt naar de resultatenlijst. Dit geldt ook als deze persoonsgegevens niet zijn gewist van de betreffende website vanwaar de zoekmachine haar resultaat vandaan haalt. Betrokkene heeft namelijk het recht op grond van artikel 7 en 8 van het Handvest niet meer te zijn verbonden met de resultatenlijst van een zoekmachine. Dit is thans terug te vinden in het recht op gegevenswissing (het recht op vergetelheid) in de AVG.¹⁰ Omdat het hier om een grondrecht gaat, gaat dit individueel belang vóór een eventueel economisch of publiekelijk belang ten aanzien van het behoud van de koppeling. Er bestaat echter een uitzondering. Als de betreffende persoon een bepaalde belangrijke rol in het openbare leven heeft, waardoor de informatie, waarnaartoe de koppeling leidt, van groter belang is dan het grondrecht, dan is de inmenging in het grondrecht van de betrokkene gerechtvaardigd. Dus in het geval dat het publiekelijk belang bij het behoudt van de koppeling met de resultatenlijst zwaarder weegt dan het persoonlijke individuele belang van de betrokkene, dan is het behoudt van de koppeling toegestaan en is de inmenging in het grondrecht gerechtvaardigd.

In bovengenoemde zaken speelt de ontwikkeling van de technologie een belangrijke rol. Het duiden van zaken, de grip op de begrippen en het aanwijzen van een verwerker of verwerkingsverantwoordelijke wordt in de informatietechnologie steeds moeilijker. Dit soort zaken hebben mede geleid tot een behoefte aan vernieuwing van de vastgestelde regels omtrent de bescherming van persoonsgegevens waardoor de AVG in het leven is geroepen. In de volgende paragraaf zal de voorganger van de AVG behandeld worden, waarbij tevens deze behoefte aan vernieuwing van regels naar voren komt.

¹⁰ Art. 17 AVG.

2.3 De Privacyrichtlijn

Op 24 oktober 1995 is de Richtlijn betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens vastgesteld. Op 24 mei 2018 is deze richtlijn door de van toepassing zijnde AVG weer buitenwerking gesteld. Hierna wordt kort ingegaan op een aantal aspecten uit deze richtlijn. Tegelijkertijd zal een overgang naar de AVG zichtbaar worden.

In de Privacyrichtlijn zijn de doelstellingen opgenomen zoals eveneens beschreven in het Verdrag betreffende de Europese Unie.¹¹ Dit betekent het creëren van een meer hechtere band en nauwere betrekkingen tussen de lidstaten door gemeenschappelijk op te treden op economisch en sociaal vlak. Door het nastreven van deze doelstellingen kan er vooruitgang worden behaald en kan er een voortdurende verbetering plaatsvinden van de levensomstandigheden in de lidstaten. Tevens kunnen de kloven tussen de lidstaten opgeheven worden. Daarnaast is het doel de democratie te bevorderen en de waarborgen voor vrede en vrijheid te versterken.

De fundamentele rechten die in de grondwetten, de wetten van de lidstaten en in het EVRM zijn erkend dienen hierbij als uitgangspunt.¹² Het welzijn van de mens staat dus voorop. Het verwerken van persoonsgegevens dient dan ook ten dienste te staan van de mens. De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer dient gewaarborgd te blijven, want het welzijn van het individu staat bovenaan. De interne markt zorgt echter zowel voor het welzijn van dit individu als voor de economische vooruitgang van de Unie. Het is daarom noodzakelijk dat bij het verwerken van persoonsgegevens er geen sprake is van een belemmering van het vrij verkeer van persoonsgegevens en dus een belemmering van de interne markt. Er dient dan ook een evenwicht gevonden te worden tussen de mogelijkheden van het vrij verkeer van persoonsgegevens en de bescherming van deze persoonsgegevens ter bescherming van het individu. Omdat er steeds vaker persoonsgegevens verwerkt worden binnen de Unie door de toename van grensoverschrijdende activiteiten en de toename van de technologie, is het wenselijk dat andere lidstaten binnen de regels van het verwerken van persoonsgegevens deze persoonsgegevens ook kunnen en mogen verwerken. Het is daarom van groot belang dat elke lidstaat weet waar zij aan toe is. Om meer gelijkwaardigheid op het gebied van bescherming van persoonsgegevens binnen de Unie te bewerkstelligen en tegelijkertijd zo min mogelijk de interne markt te belemmeren, is deze Richtlijn in 1995 vastgesteld.

Deze doelstellingen zijn hetzelfde gebleven in de AVG. Er is inmiddels echter behoefte ontstaan aan nieuwe regels gelet op de technologische ontwikkeling en de reeds vermeerderde vormen van activiteiten binnen de lidstaten van de Unie en ter verdere versterking van de interne markt. Deze Privacyrichtlijn is dan ook sterk verouderd. Ten tijde van vaststelling was het internet pas net in opkomst. Woorden zoals *“internet-of-things, cloud computing en big data”* kwamen nog niet eens in onze woordenboeken voor.¹³ Tevens is er in de Privacyrichtlijn minder opgenomen ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens door bedrijven en organisaties. Sinds de Privacyrichtlijn zijn deze activiteiten binnen de Unie echter eveneens aanzienlijk toegenomen. Ook hierin bestond dus behoefte tot vernieuwing. De Privacyrichtlijn gaf daarnaast ook weinig regels omtrent sancties.

Om een hoog beschermingsniveau aan de betrokkenen te kunnen bieden is een eenduidig sanctiebeleid nodig gebleken, zodat de gevolgen duidelijk zijn voor iedere burger van de Unie en naleving van regels omtrent het verwerken van persoonsgegevens wordt afgedwongen.

¹¹ Art. 3 VEU.

¹² Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens.

¹³ I.P.V. van Schelven & P.C. van Schelven, 'Europese gegevensbescherming: van richtlijn naar verordening', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht* 2016, afl. 3, p. 99.

Daarnaast is er gekozen voor een verordening in plaats van een richtlijn. Dit heeft als reden dat een richtlijn geïmplementeerd moet worden in een nationale wet. Iedere lidstaat heeft een keuzevrijheid in welke vorm en middelen zij het te bereiken resultaat, zoals benoemd in een richtlijn, denkt te behalen. Door deze vrijheid ontstaat er echter minder eenduidigheid onder de lidstaten. Een verordening daarentegen is rechtstreeks van toepassing in elke lidstaat.¹⁴ Op deze wijze zullen bovengenoemde doelstellingen eerder behaald kunnen worden, omdat elke lidstaat de AVG dient te volgen met uitzondering van daar waar de lidstaat nadere regels mag bepalen.

Het recht op privacy en op de bescherming van persoonsgegevens vormt de basis van de AVG. Het betreft een klassiek grondrecht. Tegelijkertijd dient de interne markt zo min mogelijk belemmerd te worden, bij de bescherming van dit grondrecht. Uit enkele uitspraken gewezen door het HvJEU is de behoefte aan vernieuwing van de regels hiervoor, door de snelle technologische ontwikkeling en de toename van grensoverschrijdende activiteiten met name door bedrijven en organisaties, gebleken. De voorloper van de AVG bleek hier onvoldoende op ingericht.

Nu de achtergrond van de AVG helder is geworden, wordt deze verordening in het volgende hoofdstuk inhoudelijk nader besproken.

¹⁴ Art. 288 VWEU.

3. De AVG in relatie tot het waardegegeven

In dit hoofdstuk wordt de betekenis en de werking van de AVG nader besproken. In paragraaf 3.1 worden de definities en het toepassingsbereik, zoals beschreven in de AVG, uiteen gezet. Daarna wordt in paragraaf 3.2 het waardegegeven in de zin van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet woz) aan deze definities en het toepassingsbereik getoetst om het antwoord te krijgen op de vraag: “*Valt het waardegegeven onder de definitie van persoonsgegevens?*” Vervolgens wordt in paragraaf 3.3 dit waardegegeven getoetst aan de beginselen en de grondslagen uit artikel 5 en 6 van de AVG. Ten slotte zal in paragraaf 3.4 de betekenis van de rechten van de betrokkene onder de loep genomen worden. In hoofdstuk 5 zullen de rechten, die in deze paragraaf worden besproken, tevens terugkomen bij de toetsing aan de praktijk.

3.1 Definities en toepassingsbereik

Om de definities en het toepassingsbereik uit de AVG het beste te kunnen begrijpen, is het handig om eerst de belangrijkste verschillen in definities en het toepassingsbereik van de AVG en de Wbp in kaart te brengen. Met de Wbp, als zijnde de wet waarin de Privacyrichtlijn is geïmplementeerd, hebben we immers al gewerkt.

Ik heb daarom eerst een direct vergelijk gemaakt tussen de definities uit de vervallen Wbp en de van toepassing zijnde AVG. Daarna heb ik het toepassingsbereik van beide wetgevingen naast elkaar gelegd en de verschillen benoemd.

3.1.1 De definities

Het verschil in definities die de AVG met zich mee heeft gebracht, wordt al snel zichtbaar. Zo beschikt de Wbp over 18 en de AVG over 26 definities. De AVG heeft de volgende definities aan de lijst toegevoegd.

*“beperken van de verwerking”, “profilering”, “pseudonimisering”, “genetische gegevens”, “biometrische gegevens”, “gegevens over gezondheid”, “hoofdvestiging”, “vertegenwoordiger”, “onderneming”, “concern”, “bindende bedrijfsvoorschriften”, “toezichthoudende autoriteit”, “betrokken toezichthoudende autoriteit”, “grensoverschrijdende verwerking”, “relevant en gemotiveerd bezwaar”, “dienst van de informatie maatschappij” en “internationale organisatie”.*¹⁵

Daarnaast wordt een aantal definities nader gespecificeerd dan de definities genoemd in de Wbp. Zo is het bij de definitie van “*verwerkingsverantwoordelijke*” in de AVG mogelijk gemaakt, dat lidstaten nadere regels kunnen vaststellen bij het aanwijzen van de verwerkingsverantwoordelijke.¹⁶ De definitie van “*ontvanger*” is in de AVG uitgebreid met een uitzondering, namelijk ten aanzien van Overheidsinstanties die persoonsgegevens ontvangen met in het kader van een bijzonder onderzoek.¹⁷ De definitie “*toestemming*” is in de AVG nader gespecificeerd met het feit dat de toestemming middels een actieve handeling of verklaring moet zijn gegeven.¹⁸ Daar bovenop worden er in de AVG nog nadere voorwaarden gesteld, waaraan deze toestemming moet voldoen.¹⁹ Hier zal ik in paragraaf 3.3, bij het behandelen van de beginselen en de grondslagen uit artikel 5 en 6 AVG, nader op ingaan.²⁰ Tevens wordt de “*bewerker*” uit de vervallen Wbp in de AVG “*verwerker*” genoemd.²¹

¹⁵ Art. 4 AVG.

¹⁶ Art. 4 lid 7 AVG.

¹⁷ Art. 4 lid 9 AVG.

¹⁸ Art. 4 lid 11 AVG.

¹⁹ Overwegingen 32, 33, 42 en 43 AVG (Preamble).

²⁰ Art. 7 AVG.

²¹ Art. 4 lid 8 AVG.

Hieronder vallen eveneens technische verwerkingen, die technisch noodzakelijk zijn. Zoals bijvoorbeeld functionele cookies.²² In de definitie “*persoonsgegeven*” wordt het begrip “*identificeerbaar*” in de AVG ruimer omschreven dan in de Wbp het geval was.²³

Voor dit onderzoek, waarin ik de uitwisseling van het waardegegeven binnen het WOZ-proces van het cluster WOZ/Belastingen van de gemeente Leidschendam-Voorburg toets aan de AVG, is de betekenis van een aantal definities het meest interessant. Hiervoor is het bijvoorbeeld in eerste instantie noodzakelijk om te weten wat er onder de definitie persoonsgegeven valt, zodat kan worden beoordeeld of de AVG van toepassing is. Indien de AVG op dit proces van gegevensuitwisseling van toepassing is, is het van belang om te achterhalen welke rol de betrokken partijen innemen in het proces. Is er sprake van een verwerker, verwerkingsverantwoordelijke of vertegenwoordiger of alle drie? Wie zijn de betrokkene en welke rechten hebben zij? En wat zijn dan de verplichtingen van de partijen bij welke activiteiten? Om bovenstaande vragen te kunnen beantwoorden in het kader van dit onderzoek, heb ik me bij de bespreking van de definities beperkt tot onderstaande selectie.

3.1.2 Een selectie van de definities

Persoonsgegeven: Onder persoonsgegeven valt alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbaar natuurlijk persoon (betrokkene). Identificeerbaar betekent dat een natuurlijk persoon direct of indirect kan worden geïdentificeerd aan de hand van een identifier waaronder tevens locatiegegevens vallen.²⁴ Wat opvalt is dat in de AVG de woorden “gegevens” en “informatie” door elkaar worden gebruikt. In de informatiekunde hebben deze woorden juist ieder een andere betekenis.²⁵ Geconcludeerd kan worden dat de wetgever hiermee een zeer ruime betekenis geeft aan het begrip “gegeven” dan wel “informatie”.

De Verwerkingsverantwoordelijke is een natuurlijk persoon of rechtspersoon, overheidsinstantie of ander orgaan, die/dat het doel en de middelen bepaalt voor de verwerking van persoonsgegevens. Als Unierecht of nationaal recht dit doel en de middelen vaststelt, kan in deze betreffende regeling de verwerkingsverantwoordelijke aangeduid worden.²⁶

De verwerker is degene die persoonsgegevens verwerkt ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke. De AVG heeft een gezamenlijke regeling vastgesteld ten behoeve van de verwerker en de verwerkingsverantwoordelijke, gezien het probleem bij het afbakenen van deze definities.²⁷

De vertegenwoordiger is een natuurlijk persoon of rechtspersoon die in de Unie is gevestigd en door de verwerker of verwerkingsverantwoordelijke schriftelijk is aangewezen om hem te vertegenwoordigen bij de verwerking van persoonsgegevens.²⁸

Een bestand is een gestructureerd geheel van persoonsgegevens (bijvoorbeeld in een lijst), die toegankelijk is op basis van bepaalde criteria. Het maakt hierbij niet uit of het om een basis bestand gaat of om een kopiebestand. Tevens maakt het voor de definitiebepaling niet uit wat het doel achter de verspreiding van het bestand is.²⁹

²² I.P.V. van Schelven & P.C. van Schelven, ‘Europese gegevensbescherming: van richtlijn naar verordening’, *Nederlands tijdschrift voor Europees recht* 2016, afl. 3, p. 102.

²³ Art. 4 lid 1 AVG.

²⁴ Art. 4 lid 1 AVG.

²⁵ P. Kleve, *Juridische iconen in het informatietijdperk (diss. Rotterdam)*, Rotterdam/Deventer: Sanders/Kluwer 2004, p. 58-60.

²⁶ Art. 4 lid 7 AVG.

²⁷ Art. 24 en 12 lid 4c AVG.

²⁸ Art. 4 lid 14 AVG.

²⁹ Art. 4 lid 6 AVG.

Onder het *beperken van de verwerking* wordt verstaan het markeren van opgeslagen persoonsgegevens. Het doel hiervan is om de verwerking van deze gemarkeerde persoonsgegevens in de toekomst te beperken.³⁰

Met profilering wordt het automatisch evalueren van bepaalde aspecten van een natuurlijk persoon bedoeld. Het kunnen doen van analyses en voorspellingen is hiervan de achterliggende gedachte.³¹

Met pseudonimisering wordt bedoeld dat persoonsgegevens op die wijze bewaard worden, dat ze niet zodanig aan een geïdentificeerde of identificeerbaar persoon te koppelen zijn. Dit komt door het ontbreken van de daarvoor aanvullende gegevens. Deze (aanvullende) gegevens dienen onafhankelijk van elkaar te worden bewaard en op die wijze dat ze niet naar elkaar toe te herleiden zijn. Dit is tevens een vorm van verplichte informatiebeveiliging.³²

Zodra is bepaald dat op grond van de definitie persoonsgegeven de AVG van toepassing is, volgt de vraag tot waar de AVG zich strekt. Dit is geregeld in artikel 2 en 3 AVG. Artikel 2 AVG betreft het materieel (inhoudelijk) toepassingsbereik en artikel 3 AVG het territoriaal (geografisch) toepassingsbereik. Ik zal hierna deze toepassingsgebieden kort bespreken.

3.1.3 Het toepassingsbereik

In *artikel 2 lid 1 AVG* wordt de verordening toepasselijk gesteld op een gehele of deels geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens of op de verwerking van persoonsgegevens die reeds in een bestand zijn opgenomen of hiervoor bestemd zijn. Aangezien artikel 2 lid 2 AVG specifiek regelt dat de verordening niet van toepassing is op activiteiten buiten de Unie, is zij dus blijkbaar wel van toepassing op activiteiten die binnen de Unie plaatsvinden. Er wordt hier geen voorwaarde gesteld dat de verwerking grensoverschrijdende activiteiten zou moeten betreffen. Dit komt overeen met het feit dat een verordening op grond van het werkingsverdrag rechtstreeks van toepassing is op het lidstatelijke recht, zoals reeds besproken in hoofdstuk 2.³³ Kortom, de AVG is tevens van toepassing op activiteiten die enkel binnen een lidstaat plaatsvinden. Het verwerken van persoonsgegevens is, door de komst van de AVG, dus minder een gedeelde aangelegenheid van nationaal en Europees recht, maar een meer Europese aangelegenheid. In artikel 2 lid 2 sub d AVG is hierin wel één uitzondering geregeld. Activiteiten die door de betreffende autoriteiten worden uitgevoerd in het kader van de nationale veiligheid vallen buiten het toepassingsbereik van de AVG.³⁴ Vervolgens regelt artikel 2 lid 4 AVG dat de regels met betrekking tot de aansprakelijkheid van de als tussenpersoon optredende dienstverleners van kracht blijven. Het toepassingsbereik geografisch gezien wordt geregeld in artikel 3 AVG. Zo regelt artikel 3 lid 1 AVG dat de AVG van toepassing is op het verwerken van persoonsgegevens in het kader van activiteiten door een in de Unie gevestigde verwerker of verwerkingsverantwoordelijke. Indien de verwerker of verwerkingsverantwoordelijke dus in de Unie is gevestigd, maakt het niet uit of de verwerking in de Unie gebeurt. Tevens regelt artikel 3 lid 2 AVG het feit dat de verordening van toepassing is op de verwerking van persoonsgegevens van betrokkenen in de Unie, waarbij het gaat om *het aanbieden* van goederen of diensten aan deze betrokkenen. De verwerker of verwerkingsverantwoordelijke hoeft hierbij niet in de Unie gevestigd te zijn. Denk aan de reclames, die aan betrokkene van binnen de Unie worden getoond, door een onderneming van buiten de Unie. Tevens is de verordening van toepassing op het monitoren van gedrag dat in de Unie plaatsvindt.

³⁰ Art. 4 lid 3 AVG.

³¹ Art 4 lid 4 AVG.

³² Art. 4 lid 5 AVG en I.P.V. van Schelven & P.C. van Schelven, 'Europese gegevensbescherming: van richtlijn naar verordening', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht* 2016, afl. 3, p. 102.

³³ Art. 288 VWEU.

³⁴ H. Hijmans, 'Het grondrecht op gegevensbescherming wordt door de EU beschermd. De werking van dit recht in de Nederlandse rechtsorde roept vragen op', *Nederlands Juristenblad* 2018/356, afl. 7 p. 3.

Zowel in het toepassingsbereik van de AVG als in de definities is het verschil ten opzichte van de vervallen Wbp duidelijk zichtbaar. Er is in de AVG meer aandacht besteed aan activiteiten, die binnen de Unie plaatsvinden door bedrijven en organisaties, terwijl de verwerker of verwerkingsverantwoordelijke zich buiten de Unie kan bevinden. Ook is er een aantal nieuwe definities bijgekomen, waar de vooruitgang van de technologie uit blijkt.

In de volgende paragraaf zal het waardegegeven, dat wordt verwerkt door het cluster WOZ/Belastingen van de gemeente Leidschendam-Voorburg, nader toegelicht en getoetst worden aan de definitie van persoonsgegevens. Hieruit zal moeten blijken of het waardegegeven onder de definitie persoonsgegevens valt en of de AVG van toepassing is op de verwerking van dat gegeven.

3.2 Waardegegevens in de zin van de Wet woz als herleidbare gegevens

In deze paragraaf wordt het begrip persoonsgegevens onder loep genomen. Wanneer gaat het om een beschermd gegeven en zo ja, tot hoever dient deze bescherming te strekken? In dit onderzoek is één van de vragen of het waardegegeven onder het begrip persoonsgegevens valt. Dit is namelijk van cruciaal belang voor de wijze van verwerking van het gegeven. Eerst wordt kort de betekenis en het doel van het waardegegeven uitgelegd. Daarna wordt het waardegegeven getoetst aan het begrip persoonsgegevens.

3.2.1 Waardegegevens³⁵

Op grond van artikel 22 lid 1 van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet woz) stelt de daartoe bevoegde ambtenaar de waarde vast van alle onroerende zaken binnen een gemeente. Op grond van artikel 2 van de Wet woz wordt onder waardegegeven verstaan “de op de voet van hoofdstuk IV Wet woz vastgestelde waarde van een onroerende zaak” (hierna: waardegegeven). Deze waardevaststelling geschiedt door middel van het afgeven van een beschikking gericht aan de belanghebbende, waarop dit waardegegeven in combinatie met het adresgegeven, wordt vermeld.³⁶ Dit waardegegeven vormt de grondslag voor o.a. de aanslagoplegging onroerende zaakbelasting. Eveneens wordt in de laatste zin van artikel 24 lid 3 Wet woz geregeld, dat de waardebeschikking tegelijkertijd met deze bekendmaking dan wel zo spoedig mogelijk erna medegedeeld wordt aan de afnemers. In hoofdstuk 5 zal ik nader ingaan op deze afnemers en waarvoor het waardegegeven nog meer als grondslag dient.

Openbaarheid waardegegevens

Met ingang van 1-10-2016 is het waardegegeven, ten aanzien van onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen, openbaar geworden via artikel 40a van de Wet woz. Dit betekent dat, vanaf dat moment iedereen elk waardegegeven van een willekeurige onroerende zaak die in hoofdzaak tot woning dient, mag inzien. De totstandkoming van deze wet heeft veel voeten in aarde gehad. Het feit dat het waardegegeven altijd als een privacygevoelig gegeven werd gezien, zorgde voor discussie bij de totstandkoming van dit wetsartikel. Is er überhaupt wel sprake van een persoonsgegeven? Zo ja, is de inbreuk op het grondrecht door een openbaar waardegegeven dan wel te rechtvaardigen? De achtergrond van de totstandkoming van dit wetsartikel heb ik nader uiteen gezet in paragraaf 4.3. In paragraaf 4.4 zal ik vervolgens de rechtmatigheidstoets uitvoeren, ten aanzien van dit wetsartikel, aan de hand van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, waaruit de rechtvaardiging van de inbreuk met het grondrecht dan wel de strijdigheid met het grondrecht zal moeten blijken.

De vraag die gesteld moet worden is of onder het begrip “alle informatie” c.q. “elk gegeven” in de definitie persoonsgegevens daadwerkelijk alle informatie valt of dat naast de identificeerbaarheid ook de inhoud hiervan nog bepalend is om onder dit begrip te kunnen vallen. Is de inhoud van de informatie op grond van de van toepassing zijnde AVG ook een voorwaarde of is enkel het feit dat een natuurlijk persoon via die informatie identificeerbaar is van belang en doet de inhoud van de informatie er verder niet toe? En is het van belang wie de bronhouder is van de gegevens die het identificeren mogelijk maken? Met andere woorden, speelt de mate van toegankelijkheid van de identificatie een rol bij de definiëring van een persoonsgegeven?

Herleidbaar

Indien het waardegegeven op de kwalificatie van “persoonsgegevens” aan jurisprudentie wordt getoetst, dient geconcludeerd te worden dat het waardegegeven in combinatie met het adresgegeven een persoonsgegeven betreft.

³⁵ Art. 2 Wet woz (10de streepje) jo hoofdstuk IV van deze wet.

³⁶ Art. 24 lid 3 Wet woz.

Omdat door middel van de informatie in combinatie met andere gegevens een natuurlijk persoon is te herleiden, spreekt men ook wel over het waardegegeven i.c.m. het adresgegeven als zijnde een herleidbaar gegeven, waardoor het onder de definitie van persoonsgegevens valt.³⁷ Om het waardegegeven te kunnen duiden, dient namelijk het adresgegeven bij het waardegegeven openbaar gemaakt te worden. Zonder het adresgegeven is immers niet te achterhalen welke onroerende zaak het betreft en heeft het waardegegeven geen enkel nut. Hierdoor zijn het waardegegeven en het adresgegeven onlosmakelijk met elkaar verbonden.

3.2.2 Uitlegging door HvJEU

Het HvJEU heeft een beperkt aantal uitspraken gewezen met betrekking tot de uitlegging van de definitie “persoonsgegevens” en de begrippen “identificeerbaar/ geïdentificeerd” en “gegeven”. Om de definitie van persoonsgegevens beter te kunnen begrijpen en te laten zien dat het waardegegeven op grond van zowel de AVG als de vroegere Wbp een persoonsgegeven betreft, worden hierna twee uitspraken hierover behandeld. Het Nowak-arrest³⁸ en het Breyer-arrest.³⁹ Het eerste arrest ging over de vraag of de examenkandidaat het recht had op inzage van z'n examenantwoorden, inclusief de opmerkingen die tijdens de beoordeling door de docent geplaatst waren bij de examenantwoorden. Het tweede arrest ging over de vraag of bij de beoordeling van een persoonsgegeven het van belang is wie de gegevens bewaart en/of waar de gegevens bewaard worden, die een identificatie mogelijk maken.

3.2.3 Nowak-arrest (examenantwoorden en opmerkingen)

Nowak heeft een examen afgelegd. Hij was gezakt en wilde zijn examen inzien. Dit verzoek werd echter geweigerd. De vraag was of de examenantwoorden en de eventueel gemaakte opmerkingen door de examiner onder de definitie “persoonsgegevens” vielen. Indien dat het geval was, was namelijk de (vervallen) Privacyrichtlijn (de huidige AVG) van toepassing. Vervolgens was de vraag of Nowak zich met succes kon beroepen op de Privacyrichtlijn, wat hem de toegang tot z'n examenantwoorden en opmerkingen zou verschaffen. Op het examenformulier met de examenantwoorden en opmerkingen had hij z'n naam en identificatienummer genoteerd. Indien Nowak enkel z'n identificatienummer op de examenantwoorden zou hebben genoteerd, dan zou hij met behulp van enkel z'n identificatienummer alsnog identificeerbaar zijn geweest. Indien niet de examiner maar de exameninstelling Nowak met behulp van het identificatienummer zou kunnen identificeren, dan was er nog altijd sprake geweest van een identificeerbaar persoon. De examenantwoorden in combinatie met het identificatienummer van Nowak vielen dus onder de definitie van persoonsgegevens. Het hierna te bespreken Breyer-arrest bevestigt eveneens het feit, dat het niet uitmaakt of de natuurlijke persoon direct identificeerbaar is of via een derde. Het maakt dus niet uit wie de benodigde gegevens onder zich heeft. Het maakt alleen uit of deze gegevens beschikbaar zijn. In het geval van Nowak was de derde, de exameninstelling. In het geval van het waardegegeven in combinatie met het adresgegeven, kan gedacht worden aan de situatie dat de woning wordt verhuurd en er dus een andere gebruiker woont op het adres dat aan het waardegegeven is gekoppeld. In zo'n geval is het mogelijk om via het adresgegeven het Kadaster te raadplegen voor de gegevens van de eigenaar. De informatie waarmee een natuurlijk persoon identificeerbaar is, hoeft dus niet per definitie onder één enkel persoon en/of bepaalde instantie te berusten.⁴⁰ Daarnaast dient opgemerkt te worden dat volgens het Unierecht het begrip persoonsgegevens ruim uitgelegd moet worden.

³⁷ Mr. drs. T.F.M. Hooghiemstra, mr. dr. S. Nouwt, 'D2:informatie betreffende een natuurlijk persoon', T&C 7 juni 2018 Art. 4 AVG.

³⁸ HvJ EU 20 december 2017, zaak C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994 (*Peter Nowak/ Data Protection Commissioner*).

³⁹ HvJ EU 19 oktober 2016, zaak C-582/14, ECLI:EU:C:2016:779 (*Patrick Breyer/Bundesrepublik Deutschland*).

⁴⁰ HvJ EU 19 oktober 2016, zaak C-582/14, ECLI:EU:C:2016:779 (*Patrick Breyer/Bundesrepublik Deutschland*).

Dit om te voorkomen dat het grondrecht, dat hier de basis vormt en een hoog niveau van bescherming van een individu geniet, zoals we hebben kunnen zien in hoofdstuk 2, ten onrechte niet beschermd zou worden, doordat een gegeven ten onrechte niet onder een persoonsgegeven zou vallen.⁴¹

3.2.4 Breyer-arrest (bewaren van gegevens door onlinediensten)

In het Breyer-arrest wordt in r.o. 42 verwezen naar overweging 26 van de Privacyrichtlijn. Hierin staat dat rekening gehouden moet worden met alle mogelijke middelen waarmee redelijkerwijs valt te verwachten dat ze worden gebruikt door de verwerkingsverantwoordelijke of een ander persoon om de natuurlijke persoon indirect of direct te identificeren. In deze zaak berustten middelen onder derden, te weten de internetprovider en de bevoegde autoriteit, waarvan je kon verwachten dat ze ingezet konden worden om de natuurlijke persoon te identificeren aan de hand van IP-adressen die bewaard waren. Bij het waardegegeven van een onroerende zaak is dit eveneens het geval. Het adres wordt bewaard in combinatie met het waardegegeven. Als het adres verschilt van het woonadres van de natuurlijke persoon, kan via de belastingadministratie, Kadaster en/of de Basisregistratie Personen (hierna: BRP) met behulp van het adres waaraan het waardegegeven is gekoppeld, het subjectadres alsnog achterhaald worden waarmee vervolgens een natuurlijk persoon is te identificeren. De belastingaanslag dient immers verstuurd te worden naar deze natuurlijke persoon en dient daarbij een juiste adressering te bevatten.⁴² In het geval dat de aanslag onroerende-zaakbelasting moet worden opgelegd aan de eigenaar, als deze de woning verhuurt en zelf dus elders woonachtig is, dient de beschikking te worden gericht aan deze eigenaar maar met een adres dat verschilt van het adresgegeven waar het waardegegeven betrekking op heeft. Het cluster WOZ/Belastingen beschikt dus over de adresgegevens van de belastingplichtige, zodat samen met de waardebeschikking ook de aanslag correct opgelegd kan worden.⁴³

3.2.5 Waardegegeven is dynamisch

Indien het adres dat is gekoppeld aan het waardegegeven eveneens het woonadres betreft, dus in elk geval de directe gebruiker, dan is via het waardegegeven in combinatie met het adresgegeven de natuurlijke persoon direct te identificeren. Door deze mogelijke verschillen in herleidbare situaties ontstaat een meervoudig persoonsgegeven. Zowel de eigenaar als de gebruiker van de onroerende zaak zijn namelijk te herleiden met het adresgegeven. In het Breyer-arrest was er sprake van het feit dat naast de gegevens omtrent de bezoekfrequentie ook het IP-adres (locatie van de gegevens) noodzakelijk was om de gegevens over de bezoekfrequentie onder de definitie van persoonsgegevens te kunnen scharen. Zonder het IP-adres waren deze gegevens namelijk, net zoals het waardegegeven dat is zonder het adresgegeven, nutteloze gegevens.⁴⁴ Zo kan een op het eerste oog objectief lijkend gegeven, ineens een persoonsgegeven zijn.

3.2.6 Informatie

Nu duidelijk is wanneer er sprake is van identificeerbaar of geïdentificeerd, rest alleen nog de vraag welke gegevens er onder het begrip "informatie" vallen. In de definitie van persoonsgegevens wordt het begrip "informatie" gehanteerd. In de Privacyrichtlijn wordt hier gerefereerd aan "iedere informatie", in de Wbp is dat "elk gegeven" en in de AVG wordt "alle informatie" aangegeven. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de Uniewetgever de bedoeling heeft gehad dit begrip zeer ruim te interpreteren. Dit strookt met de in hoofdstuk 2 genoemde mate van bescherming van het grondrecht. Hoe ruimer de interpretatie, hoe meer gegevens er zullen vallen onder het begrip persoonsgegevens, waardoor de AVG van toepassing is.

⁴¹ Art. 52 Handvest en HvJ EU 11 december 2014, zaak C-212/13, ECLI:EU:C:2014:2428 (*František Ryneš/Úřad pro ochranu osobních údajů*), r.o. 21, 22 en 27.

⁴² Art. 26a AWR.

⁴³ Art. 23 lid 1 onder a Wet woz.

⁴⁴ HvJ EU 19 oktober 2016, zaak C-582/14, ECLI:EU:C:2016:779 (*Patrick Breyer/Bundesrepublik Deutschland*).

In het Nowak-arrest wordt een aantal criteria genoemd waaraan moet worden voldaan om onder het betreffende begrip informatie/gegevens te vallen.

3.2.7 Inhoud, doel en gevolg - Nowak-arrest

In elk geval moet de informatie de betrokkene betreffen. Daarnaast dienen de inhoud, het doel en het gevolg gelieerd te zijn aan een persoon. Om onder de definitie persoonsgegevens te vallen, mogen de gegevens nooit los staan van de persoon.⁴⁵

In het Nowak-arrest werd met de inhoud het “*kennishniveau en de vaardigheden en de kalligrafische inlichtingen*” die uit de examenantwoorden te destilleren waren bedoeld. Met het doel werd de “*evaluatiemogelijkheid omtrent de beroepsbekwaamheid*” van de kandidaat bedoeld. Met het gevolg werden de “*kansen op de arbeidsmarkt*” van de kandidaat bedoeld, die afgeleid konden worden uit de examenantwoorden.

3.2.8 Inhoud, doel en gevolg - het waardegegeven

Ten aanzien van het waardegegeven kan met betrekking tot de inhoud gezegd worden dat het waardegegeven informatie geeft over het *vermogen* van de natuurlijke persoon. Het doel van het waardegegeven is *het bepalen van de hoogte van de heffingen* voor de natuurlijke persoon. Dit doel is in de loop van de jaren steeds breder geworden. Het waardegegeven wordt inmiddels gebruikt voor meerdere doeleinden, zoals bij het afsluiten van een verzekering, bankgaranties of voor het inschatten van de marktwaarde bij verkoop of aankoop van de onroerende zaak.⁴⁶ Het gevolg van het waardegegeven is dat er een *belastingsschuld* ontstaat bij de natuurlijke persoon. Dit gegeven zegt dus iets over de individuele fiscale en dus de financiële positie van een natuurlijk persoon.⁴⁷

3.2.9 Ruime interpretatie

Het Unierecht spreekt dus over “alle informatie” die herleidbaar is tot een natuurlijk persoon. Alhoewel dit begrip zeer ruim geïnterpreteerd dient te worden, zijn er dus wel enkele voorwaarden te noemen waaraan de informatie moet voldoen. Ook de interpretatie van de voorwaarden dient ruim uitgelegd te worden om de bescherming van het grondrecht te kunnen garanderen, aangezien de bescherming van persoonsgegevens een hoog beschermingsniveau kent. Bovenstaande bevestigt dan ook het feit dat een waardegegeven in combinatie met het adresgegeven geen objectief gegeven betreft, maar een persoonsgegeven.

3.2.10 Conclusie persoonsgegevens

Kortom, om informatie te kunnen bestempelen als zijnde een persoonsgegeven, dient op grond van het vervallen artikel 1 Wbp (elk gegeven) en artikel 4 AVG (alle informatie) het te gaan om informatie die identificeerbaar is tot een natuurlijk persoon. De middelen en de gegevens in combinatie waarmee de persoon kan worden geïdentificeerd (identificator), hoeven niet te berusten onder een enkele persoon, organisatie of instantie.⁴⁸ Deze identificator kan dus in bezit zijn van meerdere partijen, als het maar bestaat. De te herleiden gegevens dienen tevens op grond van inhoud, doel en gevolg gelieerd te zijn aan een persoon.⁴⁹ Het waardegegeven en het adresgegeven voldoen aan bovenstaande voorwaarden.

⁴⁵ HvJ EU 20 december 2017, zaak C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994 (*Peter Nowak/ Data Protection Commissioner*), r.o. 34, 35, 37, 38 39, 41.

⁴⁶ *Advies verruiming openbaarheid WOZ-waarden 2011 aan de Staatssecretaris van Financiën* (advies van de Waarderingskamer) 15 november 2011.

⁴⁷ *Adviesaanvraag inzake openbaarheid WOZ-waarde door de Staatssecretaris van Financiën* (advies van het College Bescherming Persoonsgegevens) 31 mei 2012.

⁴⁸ HvJ EU 19 oktober 2016, zaak C-582/14, ECLI:EU:C:2016:779 (*Patrick Breyer/Bundesrepublik Deutschland*).

⁴⁹ HvJ EU 20 december 2017, zaak C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994 (*Peter Nowak/ Data Protection Commissioner*).

Nu vastgesteld kan worden dat het waardegegeven in combinatie met het adresgegeven onder de definitie persoonsgegeven valt en een zogenaamd herleidbaar gegeven betreft, is het noodzakelijk om te onderzoeken waar, bij de verwerking van dit persoonsgegeven, op gelet moet worden aangezien de AVG hierop van toepassing is. Hier zal in paragraaf 3.4 en 4.4 nader op ingegaan worden. Eerst worden in de volgende paragraaf de benodigde grondslagen en de basisbeginselen, waaraan tevens voldoen moet worden bij de verwerking van een persoonsgegeven, behandeld.

3.3 De verwerkingsbeginselen en de grondslagen uit artikel 5 en 6 AVG in relatie tot het waardegegeven.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de basisbeginselen en de grondslagen waaraan een inbreuk op een grondrecht dient te voldoen, om deze te kunnen rechtvaardigen. Artikel 6 AVG regelt op basis van welke grondslagen er sprake kan zijn van een rechtmatige verwerking van persoonsgegevens en de inbreuk met het recht op privacy en de bescherming van persoonsgegevens gerechtvaardigd kan worden. Alvorens ik deze grondslagen zal gaan behandelen, zal ik eerst de basisbeginselen inzake de verwerking van persoonsgegevens bespreken. Daarna wordt onderzocht welke grondslag voor een rechtmatige verwerking van het waardegegeven i.c.m. het adresgegeven kan zorgen.

3.3.1 De beginselen in artikel 5 AVG

In elk geval dient de verwerking van een persoonsgegeven niet in strijd te zijn met de beginselen genoemd in artikel 5 AVG. Deze beginselen houden in dat persoonsgegevens rechtmatig, behoorlijk en transparant verwerkt dienen te worden. Tevens dient er sprake te zijn van een uitdrukkelijk omschreven gerechtvaardigd doel. Een verdere verwerking mag eveneens niet in strijd zijn met dit doel. Daarnaast dienen er maatregelen te worden getroffen, die ervoor zorgen dat de persoonsgegevens juist en actueel zijn. Onjuiste gegevens dienen te worden verwijderd of gecorrigeerd. De gegevens mogen worden bewaard, waarbij de betrokkene te identificeren is, totdat het noodzakelijk is voor dat betreffende doel. Als ze langer dan noodzakelijk worden bewaard, mogen de gegevens wel worden bewaard, maar mogen ze niet herleidbaar zijn naar de betrokkene. Daarnaast dienen er maatregelen ten aanzien van een passende beveiliging getroffen te worden. Het tweede lid van dit artikel regelt specifiek de verantwoordelijkheid, die bij de verwerkingsverantwoordelijke ligt. Deze is namelijk voor bovenstaande verantwoordelijk en moet kunnen aantonen dat hij zich hieraan houdt. Indien dus blijkt dat het cluster WOZ/Belastingen conform de AVG het waardegegeven verwerkt, dient dit eveneens aantoonbaar gemaakt te worden. In hoofdstuk 5 en 6 zal ik hier nader op ingaan.

3.3.2 De grondslagen in artikel 6 AVG

Om persoonsgegevens te mogen verwerken is een van de grondslagen nodig zoals genoemd in dit artikel. Er moet dus sprake zijn van een toestemming verleend door de betrokkene, van een overeenkomst, van een op de verwerkingsverantwoordelijke rustende wettelijke verplichting, van het feit dat het verwerken van de persoonsgegevens noodzakelijk is om de vitale belangen van de betrokkene (of andere natuurlijke personen) te beschermen, van een vervulling van een publiekrechtelijke taak opgedragen aan de verwerkingsverantwoordelijke **of** de verwerking is noodzakelijk gelet op de belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of een derde. Hiervan zijn echter de gevallen, waarbij de belangen van de grondrechten die dienen ter bescherming van de persoonsgegevens zwaarder wegen dan de belangen van die verwerkingsverantwoordelijke of derden zelf, uitgezonderd. Als de betrokkene een kind betreft wegen deze belangen veelal zwaarder.⁵⁰ Dit gerechtvaardigd belang dient door de verwerkingsverantwoordelijke in een dergelijk geval nauwkeurig beschreven en onderbouwd te worden.⁵¹

3.3.3 Toestemming

Als de toestemming conform de voorwaarden van de AVG is verkregen, is het geschikt om als controlemiddel te kunnen dienen voor de betrokkene. Ook de artikelen 7, 8 en 52 lid 2 van het Handvest en artikel 5 AVG spelen een zeer belangrijke rol bij de toestemming.

⁵⁰ Mr. Friederike van der Jagt 10 oktober 2018, 'Thema Overheid AVG', Kluwer Navigator.

⁵¹ Bart W. Schermer, Dominique Hagenauw, Nathalie Falot, *Handleiding Algemene Verordening Gegevensbescherming*, (handleiding in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid), 22-1-2018.

De toestemming dient rechtmatig te zijn en de verwerking transparant, behoorlijk, zorgvuldig, noodzakelijk, proportioneel en evenredig. De definitie van toestemming wordt omschreven in artikel 4 lid 11 AVG. De nadere voorwaarden worden in overweging 32, 33, 42 en 43 van de preambule van de AVG beschreven. Hierin worden de belangrijkste elementen beschreven waaraan de verwerkingsverantwoordelijke moet voldoen om aan de vereisten van toestemming te kunnen voldoen. Zo moet een gegeven toestemming altijd terug te draaien zijn. In artikel 4 lid 11 AVG wordt toestemming beschreven als zijnde een aanvaarding van de verwerking van persoonsgegevens door middel van een verklaring of actieve handeling. Daarnaast dient hierbij sprake te zijn van een vrije, specifieke, op informatie berustende ondubbelzinnige wilsuiting.

3.3.4 Vrije wil

Er moet dus specifiek sprake zijn van een vrije wilsuiting. Hieruit blijkt namelijk een vrije keuze. De controle over het persoonsgegeven van de betrokkene ligt dus geheel bij de betrokkene zelf. Als het niet geven van toestemming door de betrokkene nadelige gevolgen voor deze betrokkene zou (kunnen) betekenen, dan is er geen sprake van een vrije keuze.⁵² Kortom, als er sprake is van enige druk of invloed die wordt uitgeoefend op de betrokkene bij het geven van de toestemming, dan is de toestemming ongeldig. Als er sprake is van een scheve verhouding in een relatie tussen de verwerkingsverantwoordelijke en de betrokkene, dan is in de meeste gevallen een gegeven toestemming ongeldig.⁵³ Er is dan namelijk geen sprake van een vrije wil. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de relatie tussen werkgever en werknemer of overheid en burger.

3.3.5 Een geschikte grondslag

Er is dus sprake van een geldige toestemming, als er sprake is van een werkelijke keuze, er geen sprake is van bedrog, intimidatie of dwang en het weigeren van het geven van toestemming geen negatieve gevolgen kan hebben.⁵⁴ Gelet op het feit dat het waardegegeven wordt bepaald en vastgelegd door een overheidsinstantie, is er sprake van een wanverhouding.⁵⁵ Ten aanzien van de uitwisseling van het waardegegeven en dus bij de (verdere) verwerking van het waardegegeven, kan dan ook geconcludeerd worden dat een werkelijke keuze en een vrije wil bij elke vorm van toestemming zal ontbreken. Een gegeven toestemming zal in dit geval dus ongeldig en geen optie zijn om als grondslag voor de rechtvaardiging van de inbreuk te kunnen dienen. Een mogelijke grondslag voor de verwerking van het waardegegeven, zou dus eerder kunnen zijn artikel 6 lid 1 onder c of e AVG. De verwerking is namelijk noodzakelijk om te kunnen voldoen aan een wettelijke grondslag waaraan de verwerkingsverantwoordelijke is gehouden. In dit geval wordt het waardegegeven verwerkt door middel van het bewaren, openbaar maken en uitwisselen van het waardegegeven. De wettelijke grondslag hierbij is onder andere gelegen in de nationale wetten artikel 2, 22, 40a van de Wet woz en het Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling.

3.3.6 Evenredigheidsbeginsel uit het Handvest

Zoals ik hiervoor heb besproken en wat door de EDPB wordt benadrukt, dient naast de grondslagen en de beginselen genoemd in artikel 5 en 6 AVG in alle activiteiten, waarbij sprake is van de verwerking van persoonsgegevens, ook aan de artikelen 7, 8 jo 52 lid 1 van het Handvest te worden voldaan. Indien namelijk Unierecht van toepassing is, dient de nationale maatregel eveneens op grond van art. 51 lid 1 Handvest aan het Handvest getoetst te worden om in overeenstemming te kunnen zijn met Unierecht en dus met de AVG.

⁵² Overweging 42, 43 AVG (preambule).

⁵³ Groep gegevens bescherming art. 29/ EDPB, 17/NL WP259 versie 01, *Richtsnoeren inzake toestemming overeenkomstig Verordening 2016/6*, 10 april 2018.

⁵⁴ Groep gegevens bescherming art. 29/ EDPB, 17/NL WP259 versie 01, *Richtsnoeren inzake toestemming overeenkomstig Verordening 2016/6*, 10 april 2018.

⁵⁵ Overweging 43 AVG.

In hoofdstuk 2 heb ik het evenredigheidsbeginsel reeds kort aangehaald door middel van de behandeling van het Schwarz-arrest. Er moet sprake zijn van een legitiem doel, de regel moet strekken aan dat doel, het moet doeltreffend zijn en hij moet subsidiair en proportioneel zijn. Met andere woorden er moet geen alternatief aanwezig zijn, die de inbreuk kan verminderen. In de uitspraak van het HvJEU waarin de Dataretentierichtlijn wordt vernietigd, worden deze elementen uitvoerig behandeld. Deze uitspraak heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de interpretatie en de uitwerking van de rechtmatigheidstoets en het evenredigheidsbeginsel met betrekking tot het recht op privacy en de bescherming van persoonsgegevens. Ik zal deze uitspraak hierna dan ook verder uitwerken, omdat dit mede van belang is voor de rechtmatigheidstoets van artikel 40a Wet woz in paragraaf 4.4. Daarnaast geeft deze uitwerking een helder beeld van de toetsing aan het evenredigheidsbeginsel, de bewaarplicht en het belang van de waarborgen bij de verwerking van persoonsgegevens.

3.3.7 Dataretentierichtlijn⁵⁶

Op 8-4-2014 heeft het HvJEU uitspraak gedaan waarbij zij de Dataretentierichtlijn ongeldig heeft verklaard.⁵⁷ Dit betreft de eerste richtlijn, die door het HvJEU is vernietigd.⁵⁸ De richtlijn bleek onverenigbaar met de grondrechten zoals genoemd in artikel 7 en 8 Handvest. Het bewaren van dergelijke gegevens op de betreffende wijze, betekende namelijk een directe inmenging in het grondrecht en een aantasting van het privéleven van een natuurlijk persoon. De te bewaren gegevens leidden namelijk tot een natuurlijk persoon. Zoals ik reeds in de vorige paragraaf uiteen heb gezet, kunnen gegevens gecombineerd worden, zodat ze met elkaar een persoonsgegeven vormen. Daarvan was in dit geval eveneens sprake. De Dataretentierichtlijn was ook een van de richtlijnen die werd vastgesteld ten behoeve van de destijds in opkomst zijnde openbare communicatienetwerken. Bij deze richtlijn werd bepaald dat gegevens bewaard moesten worden ten behoeve van de strijd tegen terrorisme. Dit betekende dat particuliere aanbieders een verplichting hadden om gegevens zoals sms, telefoongesprekken etc. te bewaren. In de AVG zijn de verkeers- en locatiegegevens, zoals besproken in de vorige paragraaf betreffende het IP-adres (Breyer-arrest), inmiddels meegenomen in de definitie van persoonsgegevens.⁵⁹ In de Dataretentierichtlijn betroffen de te bewaren gegevens, gegevens waaruit bleek met wie, hoe lang, hoe vaak en vanaf welke plek er werd gecommuniceerd. De inhoud van de communicatie werd aan deze bewaarplicht echter uitgezonderd. Uit de bewaarde gegevens kon men echter alsnog conclusies trekken. Deze konden leiden tot het privéleven van een natuurlijk persoon. Bij deze bewaarplicht was dus duidelijk sprake van de verwerking van persoonsgegevens. Het grootste probleem van deze richtlijn was het aanwezige tegengestelde belang. Aan de ene kant was er het belang van de opsporingsdienst en de veiligheid en aan de andere kant was er het belang van privacy en de gegevensbescherming.

In de richtlijn was opgenomen dat, los van het feit of er een aanleiding bestond om aan te mogen nemen dat er mogelijk sprake zou zijn van een aanwezige terroristische dreiging of criminaliteit, *alle* datacommunicatiegegevens (met uitzondering van de inhoudelijke gegevens) bewaard moesten worden. Deze richtlijn had, naast het privacybelang, daardoor dus ook grote gevolgen voor de aanbieders op de telecommunicatie markt. De richtlijn was dan ook juridisch omstreden alleen al door het feit dat er sprake was van een strijdigheid met artikel 114 VWEU jo artikel 26 VWEU. Het bewaren van dergelijke gegevens bracht namelijk veel kosten voor ondernemers met zich mee en hield daardoor een belemmering in van de interne markt.

⁵⁶ Richtlijn 2006/24/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 betreffende de bewaring van gegevens die zijn gegenereerd of verwerkt in verband met het aanbieden van openbaar beschikbare elektronische communicatiediensten of van openbare communicatiewerken en tot wijziging van Richtlijn 2002/58/EG.

⁵⁷ HvJ EU 8 april 2014, gevoegde zaken C-293/12 en C-594/12, (*Digital Rights Ireland en Seitlinger*), n.n.g. (ongeldigverklaring van de Dataretentierichtlijn).

⁵⁸ H. Hijmans, 'De ongeldigverklaring van de Dataretentierichtlijn, een nieuwe stap in de bescherming van de grondrechten', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht* 2014, afl. 7.

⁵⁹ Art. 4 lid 1 AVG.

Daarnaast betrof de maatregel ook slechts een richtlijn.⁶⁰ Elke lidstaat had daardoor de vrijheid om nationale regels vast te stellen, zolang het doel van de richtlijn maar bereikt zou worden. Als de ene lidstaat bijvoorbeeld strengere regels had opgesteld voor de bewaring ten opzichte van een andere lidstaat, dan kon dit leiden tot een oneerlijke concurrentiepositie op de interne markt. Regelgeving die oneerlijke concurrentie tot gevolg heeft en daarmee de interne markt belemmert, is in strijd met artikel 26 VWEU. De Dataretentierichtlijn leidde dus, naast een schending van een grondrecht, ook tot een strijdigheid met Unierecht. Doordat de richtlijn is vastgesteld conform artikel 114 VWEU bestaat de grondslag van de richtlijn uit artikel 26 VWEU. Hierdoor is er bij de totstandkoming van de richtlijn onvoldoende rekening gehouden met de inbreuk op het recht op privacy en gegevensbescherming.⁶¹ Van een balans tussen de interne markt en bovengenoemde grondrechten, die een basisreden vormt voor de AVG, was dan ook geen sprake bij de totstandkoming van de Dataretentierichtlijn.⁶²

De Dataretentierichtlijn zorgde voor een inbreuk op het grondrecht geregeld in artikel 7 van het Handvest en het ontbreken van waarborgen ten aanzien van de bescherming van het grondrecht geregeld in artikel 8 van het Handvest. Gelet op het hoge beschermingsniveau van dit grondrecht werd de inmenging van het recht op bescherming van persoonsgegevens en de aantasting van het recht op privacy door de onbeperkte toegang tot de gegevens, bijzonder ernstig genoemd. Mede gelet op de plaats die de communicatiemiddelen innemen in de huidige samenleving, het feit dat de gekwalificeerde persoonsgegevens meer zeggen over plaats en gedrag van de natuurlijke persoon, het feit dat private diensten de gegevens bewaren en regels omtrent de wijze van verwerking ontbraken, bestond er een extra groot risico voor onrechtmatig gebruik van de gegevens.⁶³ Deze inmenging van het grondrecht had betrekking op de gehele Europese bevolking. Dit is daarom de belangrijkste reden geweest voor het HvJEU om de richtlijn ongeldig te verklaren.⁶⁴ De richtlijn was in strijd met het evenredigheidsbeginsel van artikel 52 lid 1 van het Handvest. In dit artikel worden de voorwaarden genoemd, die een rechtvaardiging van een inbreuk van de in het Handvest gewaarborgde rechten, zoals de rechten genoemd in artikel 7 en 8 van het Handvest, mogelijk maken.

De inmenging voldeed wel aan een erkend doel van algemeen belang, namelijk de veiligheid. De omvang (gehele Europese bevolking) en de ernst (grote impact op het privéleven) van de inmenging van het recht op gegevensbescherming was echter enorm groot. Om deze reden was er zeer strikt toezicht nodig op de bescherming van de gegevens en had de Uniewetgever nadere regels moeten vaststellen. Duidelijke en precieze regels omtrent de toegang tot de bewaarde gegevens en de bewaarplicht zelf waren dus van groot belang, zodat de betrokkenen beschermd konden worden tegen risico's van misbruik, onrechtmatige raadpleging en het onrechtmatig gebruik van de bewaarde gegevens. Deze regels ontbraken echter volledig. Hierdoor was het onmogelijk om effectief te handhaven op grond van artikel 8 lid 3 Handvest. Door de mogelijkheid die de richtlijn gaf om de persoonsgegevens buiten de Unie te bewaren, maakte het nog eens extra moeilijk om hier toezicht op te houden.

3.3.8 Ruime uitleg evenredigheidsbeginsel

Het ontbreken van nadere regels omtrent de verwerking van de persoonsgegevens, gaf dan ook aanleiding om in de AVG dergelijke bepalingen alsnog op te nemen.

⁶⁰ Art. 288 VWEU.

⁶¹ H. Hijmans, 'De ongeldigverklaring van de Dataretentierichtlijn, een nieuwe stap in de bescherming van de grondrechten', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht* 2014, afl. 7.

⁶² Zie ook paragraaf 2.3 De Privacyrichtlijn.

⁶³ Zie ook paragraaf 3.2 en art. 5 lid 1 onder f AVG.

⁶⁴ HvJ EU 8 april 2014, gevoegde zaken C-293/12 en C-594/12, (*Digital Rights Ireland en Seitlinger*), n.n.g.(ongeldigverklaring van de Dataretentierichtlijn.) r.o. 56.

De conclusie die getrokken kan worden uit de uitspraak van HvJEU met betrekking tot de evenredigheidsstoets is, dat als Unierecht zelf voor een inbreuk op een grondrecht zorgt, dit Unierecht ook verplicht is zelf waarborgen te bevatten die voldoen aan het evenredigheidsbeginsel om deze inbreuk te rechtvaardigen.⁶⁵

Normaliter is het de lidstaat zelf die hiervoor moet zorgen, maar in dergelijke bijzondere gevallen van deze omvang en ernst ligt dat dus anders, zo bepaalt het HvJEU. Het gevolg van deze rechtsregel van Unierecht is dat, doordat deze uitspraken doorwerken op nationaal recht, de invloed van het Handvest op nationaal recht ook steeds groter wordt.

Aangezien de AVG een verordening is, die is vastgesteld door de Uniewetgever en rechtstreeks toepasselijk is op nationale wetgeving, dient nationale wetgeving (waarbij Unierecht van toepassing is) dus, naast de beginselen genoemd in de AVG, ook getoetst te worden aan het Handvest. Normaal gesproken dient de nationale wetgever te zorgen voor dergelijke regels, bij gevallen die mogelijk minder impact hebben. Dat betekent dat de inhoud en strekking van het eerder besproken artikel 40a Wet woz, ook dient te voldoen aan het evenredigheidsbeginsel. In hoofdstuk 4.3 en 4.4 zal ik daar nader op ingaan.

3.3.9 Strengere motiveringseisen openbaarmaking en bewaring

Zoals we hebben kunnen zien in de Databetentierichtlijn was er sprake van een evenwicht dat gevonden moest worden tussen twee gelijkwaardige belangen. Welk belang weegt het zwaarst in welke situatie? Om een goede afweging te kunnen maken heeft het HvJEU bepaald dat als persoonsgegevens openbaar worden gesteld en/of worden bewaard, er een zeer goede motivering voor nodig is om deze inbreuk van het grondrecht te rechtvaardigen. De eisen die aan de motivering worden gesteld zijn dus zeer streng. Enkel het noemen van: "een gerechtvaardigd belang" is dan ook niet meer voldoende. In het *Schecke en Eifert*-arrest ging het om een verordening, die het publiceren van begunstigden van landbouwsubsidies regelde.⁶⁶ Hierin werd het belang van openbaarmaking van deze gegevens afgewogen tegen het belang van de betrokkenen op grond van artikel 7 en 8 van het Handvest. Tevens is dit gebleken uit het in hoofdstuk 2 besproken *Google Spain*-arrest, waar het maken van een koppeling tussen een zoekmachine en een betrokkene een inbreuk op artikel 7 en 8 van het Handvest inhoudt. Het grondrecht van het individu staat voorop. Het algemeen belang gaat slechts voor in bijzondere situaties. De motivering waarmee de openbaarmaking van het waardegegeven bij de invoering van artikel 40a Wet woz wordt onderbouwd en de inbreuk gerechtvaardigd zou zijn, zal ik in hoofdstuk 4.3 nader behandelen.

3.3.10 De grondslagen en de beginselen in relatie tot het waardegegeven

Zoals reeds in paragraaf 3.2 behandeld, is gebleken dat het waardegegeven in combinatie met het adresgegeven een persoonsgegeven betreft. Ten aanzien van de openbaarmaking en de uitwisseling van het waardegegeven moet de vraag dan ook gesteld worden of er sprake is van een geldige grondslag en of er eveneens wordt voldaan aan de beginselen genoemd in artikel 5 AVG en het Handvest. De openbaarmaking is mogelijk gemaakt via artikel 40a Wet woz. Gezien het feit dat de overheid in het geval van de openbaarheid van het waardegegeven de verwerkingsverantwoordelijke is, is het aannemelijk dat artikel 6 lid 1 onder c van de AVG de grondslag vormt voor de verwerking van het waardegegeven. In zoverre is er sprake van een geldige grondslag. Mede gelet op de eerder genoemde aanwezige wanverhouding is een verkregen toestemming in elk geval geen optie. Dit betekent dat in principe de lidstaat de evenredigheid en de beperkingen op basis van artikel 52 lid 1 van het Handvest zelfstandig dient te regelen. Echter gelet op het feit dat het grondrecht een hoog beschermingsniveau geniet en het de openbaarmaking van persoonsgegevens betreft, is het wel noodzakelijk dat dit evenredigheidsbeginsel uitvoerig, voldoende gemotiveerd en beargumenteerd onderbouwd wordt. Slechts met een deugdelijke motivering is de inbreuk namelijk te rechtvaardigen. Zo stelt het HvJEU in de hiervoor behandelde jurisprudentie.

⁶⁵ Art. 52 lid 1 Handvest en art. 5 AVG.

⁶⁶ HvJ EU 9 november 2010, gevoegde zaken C-92/09 en C-93/09, EU:C:2010:662 (*Schecke en Eifert*).

In het geval van het waardegegeven als persoonsgegeven dient dus onderzocht te worden of de wijze van openbaarmaking ervan evenredig is met een door de Unie erkende doelstelling. Met andere woorden is deze maatregel van openbaarmaking wel noodzakelijk en is het dus niet mogelijk om dit doel te bereiken op een manier die minder ingrijpend zou zijn? Is met deze maatregel ook daadwerkelijk dat doel te bereiken? Een erkend doel kan zijn om criminaliteit te bestrijden zoals vastgoedfraude. Een ander doel kan zijn om een controlemogelijkheid op juistheid te kunnen bieden aan de betrokkenen, waarmee tevens de transparantie van de waardebepaling wordt vergroot. In hoofdstuk 4 ga ik hier nader op in door de wettelijke grondslag artikel 40a Wet woz op rechtmatigheid te toetsen. Ik zal hierbij o.a. de volgende vragen proberen te beantwoorden. Hoe zwaar weegt in dit geval het algemeen belang ten opzichte van het individuele belang? Indien algemeen zou zijn geaccepteerd dat het waardegegeven wordt beschouwd als zijnde een objectief gegeven en niet als zijnde een persoonsgegeven, kan de AVG dan opzij geschoven worden? Wat is dan het recht van dat ene individu, dat er toch anders over denkt? In de volgende paragraaf worden deze rechten van dit individu, de betrokkene, nader uiteen gezet.

3.4. Het recht van de betrokkene

Zoals we gezien hebben in de achtergrond van de AVG en de redenen en doelstellingen op basis waarvan de AVG in het leven is geroepen, is het duidelijk dat het individu en dus de betrokkene waarvan persoonsgegevens worden verwerkt, een belangrijke rol heeft gespeeld bij de totstandkoming ervan. De rechten van de betrokkene zijn dus groter geworden met als gevolg dat de plichten van de verantwoordelijke, verwerker of vertegenwoordiger die de persoonsgegevens verwerkt ook zijn toegenomen. Enkel met het toenemen van deze plichten, zullen de rechten van de betrokkene namelijk beter gewaarborgd kunnen blijven. Indien bijvoorbeeld een betrokkene het recht heeft op het wissen van zijn persoonsgegevens, zal degene die zijn persoonsgegevens verwerkt ertoe moeten zijn gehouden dat hij deze gegevens ook daadwerkelijk zal wissen. Kortom het recht van de een heeft invloed op de plicht van de ander.

In deze paragraaf is er een selectie gemaakt uit de rechten van de betrokkene, die betrekking kunnen hebben op de verwerking van het waardegegeven. Deze rechten zullen eveneens meegenomen worden in het praktijkonderzoek in hoofdstuk 5.

3.4.1 Recht op transparante informatie

Dit houdt het recht op een transparante informatie- en communicatievoorziening in.⁶⁷

De relatie met het waardegegeven

De waardebepaling geschiedt op basis van een systematische vergelijking van marktgegevens.⁶⁸ De input van dit model wordt op verzoek verstrekt. In de bijsluiters, in het taxatieverslag en op de website wordt medegedeeld hoe de waardebepaling geschiedt. Over de wijze waarop de gegevensuitwisseling plaatsvindt, dient open en transparant gecommuniceerd te worden.

3.4.2 Recht van inzage

Betrokkene heeft het recht te horen te krijgen of zijn persoonsgegevens worden verwerkt. Bij verwerking van zijn persoonsgegevens heeft hij vervolgens het recht op inzage in die persoonsgegevens.⁶⁹ Ook heeft hij recht op informatie over de doeleinden waarvoor z'n persoonsgegevens zijn verwerkt, welke categorieën persoonsgegevens het betreft, de categorieën van ontvangers of van de ontvangers in derde landen of internationale landen, de vermoedelijke opslagperiode van de persoonsgegevens of, indien niet mogelijk, de criteria die deze termijn bepalen. Tevens heeft hij recht op inzage in het feit dat betrokkene de verwerkingsverantwoordelijke kan verzoeken om de persoonsgegevens te rectificeren, te wissen of te beperken en over het recht van bezwaar tegen de verwerking van z'n persoonsgegevens. Ook heeft hij recht op inzage in de mogelijkheid tot het indienen van een klacht bij de AP.⁷⁰ Indien er sprake is van geautomatiseerde besluitvorming heeft de betrokkene recht op inzage hierin, zoals de hieraan ten grondslag liggende redenering, het belang en de gevolgen die worden verwacht.

De relatie met het waardegegeven

In hoofdstuk 4.2 zal ik nader ingaan op het recht van inzage in relatie tot het waardegegeven op grond van de Wet openbaarheid van bestuur en de Wet woz. Welke gegevens mag de betrokkene wanneer inzien en op grond waarvan.

⁶⁷ Art. 12 en 13 AVG.

⁶⁸ Art. 4 lid 1 Uitvoeringsregeling instructiewaardebepaling Wet woz.

⁶⁹ Art. 15 AVG.

⁷⁰ Autoriteit Persoonsgegevens (*toezichthouder privacywetgeving Nederland*).

3.4.3 Recht op rectificatie

Betrokkene heeft het recht om onjuiste persoonsgegevens zo snel mogelijk gewijzigd te krijgen door de verwerkingsverantwoordelijke. Hierbij heeft de betrokkene het recht om een aanvullende verklaring af te leggen. Onvolledige persoonsgegevens zo volledig gemaakt worden.⁷¹

De relatie met het waardegegeven

Indien betrokkene twijfelt over de juistheid van het waardegegeven, heeft de belanghebbende het recht om bezwaar in te dienen tegen de waardebeschikking. Indien blijkt dat de waarde onjuist is, moet deze worden aangepast. Deze aanpassing dient overal doorgevoerd te worden, waarbij de verantwoordelijkheid is gelegen bij de verwerkingsverantwoordelijke.⁷² Kortom de betrokkene krijgt een “nieuw” besluit waaruit de nieuwe waarde blijkt, de waarde wordt door middel van de gegevensuitwisseling verder verwerkt en verstrekt aan de afnemers en, in geval van een woning, geplaatst op het openbare wozwaardeloket.⁷³ In hoofdstuk 5 zal ik toetsen of het cluster aan dit recht voldoet.

3.4.4 Recht op vergetelheid

Betrokkene heeft het recht om in bepaalde gevallen zijn persoonsgegevens zo snel mogelijk gewist te krijgen. Dit is het geval als de noodzaak van de verwerking van de persoonsgegevens voor het betreffende doel niet meer aanwezig is. Of de betrokkene heeft de toestemming ingetrokken en er bestaat geen andere rechtsgrond voor de verwerking. Of er is sprake van een onrechtmatige verwerking van de persoonsgegevens. Of het betreft persoonsgegevens van kinderen, die jonger zijn dan 16 jaar.

De relatie met het waardegegeven

In hoofdstuk 5 zal ik tevens dit recht toetsen aan de werkzaamheden van het cluster. Zijn er protocollen voor het bewaren van waardegegevens. Welke gegevens worden bewaard en welke gegevens worden vernietigd? Wordt de startdatum van bewaring van de persoonsgegevens bijgehouden?

3.4.5 Recht op vergetelheid bij openbaar gemaakte persoonsgegevens

In het geval dat openbare persoonsgegevens gewist moeten worden, dan zal ook aan andere verwerkingsverantwoordelijken moeten worden doorgegeven deze persoonsgegevens te wissen. Ook elke koppeling van en naar deze gegevens moeten gewist worden. Echter er bestaan ook een aantal uitzonderingen genoemd in lid 3 a t/m e, wanneer het recht op vergetelheid vervalt. Bijvoorbeeld in geval van een aanwezige Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke wet waaraan de verwerkingsverantwoordelijke zich moet houden, het algemeen belang, de vrijheid van meningsuiting, wetenschappelijk of historisch onderzoek, statistische doeleinden, of voor de uitoefening of onderbouwing van een rechtsvordering.⁷⁴

De relatie met het waardegegeven

Ten aanzien van het waardegegeven kan gedacht worden aan het wozwaardeloket, waarin het waardegegeven van woningen openbaar gemaakt worden. Ook dit recht zal ik in hoofdstuk 5 meenemen.

3.4.6 Recht op beperking

Betrokkene heeft het recht om beperking van de verwerking te krijgen in de volgende gevallen.⁷⁵ 1. De verwerkingsverantwoordelijke krijgt de mogelijkheid om de juistheid van de gegevens te controleren.

⁷¹ Art. 16 AVG.

⁷² Art. 5 lid 2 AVG.

⁷³ Art. 24 lid 3 Wet woz.

⁷⁴ Art. 17 AVG.

⁷⁵ Art. 18 AVG.

2. De verwerking is onrechtmatig, maar betrokkene wil niet dat de gegevens gewist worden, om deze reden worden ze beperkt verwerkt. 3. De doeleinden ontbreken, maar betrokkene heeft de gegevens nodig ten behoeve van een rechtsvordering.
4. In afwachting op de uitkomst van een ingediend bezwaar.

Bij een beperkte verwerking worden persoonsgegevens verwerkt met toestemming van de betrokkene of ten behoeve van een rechtsvordering of ter bescherming van de rechten van anderen of om zwaar wegende redenen van algemeen belang voor de Unie of de lidstaat. Betrokkene wordt op de hoogte gehouden van de status van de verwerking.

De relatie met het waardegegeven

Belanghebbende heeft verzocht om verhoging van de WOZ-waarde. Waarde is verhoogd, maar komt niet door in de LV WOZ, waardoor het in het wozwaardeloket ook nog niet juist zichtbaar is. Belanghebbende wil echter zijn woning verkopen en het onjuiste te lage waardegegeven, die nu nog staat vermeld in het openbaar te raadplegen wozwaardeloket, kan vragen oproepen bij potentiële kopers en daardoor een negatieve invloed hebben op het eventueel te realiseren verkoopcijfer. Belanghebbende vraagt wat te doen. Hier zou hij mijns inziens recht hebben op een beperkte verwerking. Dus dat deze waarde tijdelijk, totdat de juiste waarde technisch te tonen is, niet openbaar wordt gesteld. Een andere mogelijke situatie kan zijn dat belanghebbende een bezwaarschrift heeft ingediend tegen het waardegegeven. Gedurende het onderzoek zou belanghebbende recht hebben op een beperking van zijn (wellicht foutieve) waardegegeven. In hoofdstuk 5 zal nader op dit recht en hoe het cluster WOZ/Belastingen hiermee omgaat ingegaan worden.

3.4.7 Recht op informatie over ontvangers

Op verzoek brengt de verwerkingsverantwoordelijke de betrokkene op de hoogte van de ontvangers van de persoonsgegevens die zijn gerectificeerd, beperkt of gewist.⁷⁶

De relatie met het waardegegeven

Denk aan de afnemers van het waardegegeven, waar in hoofdstuk 5 nader op ingegaan zal worden. Bij gewijzigde, beperkte of gewiste persoonsgegevens worden afnemers op de hoogte gesteld.⁷⁷ Indien betrokkene hierom verzoekt, wordt deze eveneens op de hoogte gesteld van hetgeen is verstrekt aan deze afnemers.

3.4.8 Recht van bezwaar

Betrokkene heeft het recht op het maken van bezwaar tegen de verwerking van zijn persoonsgegevens op basis van artikel 6 lid 1 e of f, artikel 6 lid 1 inclusief profilering.⁷⁸ In eerste instantie staakt de verwerkingsverantwoordelijke op dat moment de verwerking van de persoonsgegevens. De verwerkingsverantwoordelijke heeft echter wel de mogelijkheid om aan te voeren waarom het belang van de verwerking zwaarder weegt dan het belang van de betrokkene. Als het belang van de verwerking zwaarder blijkt, kan de verwerking voortgezet worden. De motiveringseisen zijn hiervoor wel zeer streng, zoals reeds is gebleken. In geval van een bezwaar waarbij de doeleinden van de verwerking profilering en/of direct marketing inhouden, dan wordt de verwerking altijd gestaakt.

De relatie met het waardegegeven

Hoe gaat het cluster WOZ/Belastingen om met een ingediend bezwaar tegen een waardegegeven? Wordt de verdere verwerking dan gestaakt? In hoofdstuk 5 dit verder behandeld.

⁷⁶ Art. 19 AVG.

⁷⁷ Art. 24 lid 3 Wet woz.

⁷⁸ Art. 21 AVG.

3.4.9 Recht van betrokkene om niet te worden onderworpen aan een uitsluitend geautomatiseerde individuele besluitvorming⁷⁹

Bij het vormen van een besluit dient te allen tijde tenminste een mens zich ermee bemoeit te hebben. Hierbij is het mogelijk dat voor 99% het besluit geautomatiseerd is genomen. De tussenkomst van deze persoon moet in elk geval de bevoegdheid hebben om het voorgenomen geautomatiseerde besluit aan te passen.

De relatie met het waardegegeven

Op grond van artikel 4 lid 1 van de Uitvoeringsregeling instructie waardebepaling Wet waardering onroerende zaken (hierna: UwbpWOZ) wordt de waarde van een onroerende zaak bepaald *“door middel van een methode van systematische vergelijking met woningen waarvan marktgegevens beschikbaar zijn.”* Met deze systematische vergelijking wordt de methode van modelmatige waardebepaling bedoeld. Dit is een geautomatiseerde methode waarbij, na inrichting van een waarderingsmodel, de waarde van een onroerende zaak wordt bepaald. Bij de inrichting van dit model is het adresgegeven noodzakelijk om de locatie van de onroerende zaak te kunnen bepalen, zodat deze in een bepaald waardegebied geplaatst kan worden. De ligging van een onroerende zaak kan tevens de hoogte van de waarde bepalen, wat echter zal blijken uit de marktanalyse die weer verwerkt is in het waarderingsmodel. De onderbouwende gerealiseerde verkoopcijfers van vergelijkbare objecten dienen tevens zo dichtbij mogelijk te zijn gelegen bij de onroerende zaak waarvan de waarde wordt bepaald. Bij de vaststelling van de waarde door middel van een modelmatige waardebepaling is dan ook het adresgegeven van cruciaal belang. Dit betekent dat er ook bij dit waarderingsproces sprake is van de verwerking van persoonsgegevens, gelet op de combinatie adresgegevens en waardegegevens. Omdat er sprake is van de verwerking van persoonsgegevens en de vaststelling van het waardegegeven via geautomatiseerde besluitvorming geschiedt, zou artikel 22 AVG wel van toepassing zijn.⁸⁰ De essentie waarom artikel 22 AVG niet van toepassing is op het modelmatig bepalen van de waarden van onroerende zaken is gelegen in het feit dat er geen sprake is van een “uitsluitende” geautomatiseerde besluitvorming. Nadat het model de waarden heeft bepaald vinden er namelijk alsnog handmatig controles plaats. Tevens voert de toezichthoudende instantie, de Waarderingskamer, controles uit voordat de goedkeuring voor het beschikking van de waarden wordt gegeven. Bij deze controles is het mogelijk een aanpassing te doen in het systeem met als gevolg een aanpassing van de eerdere geautomatiseerde besluitvorming. Er is dus sprake van de tussenkomst van een menselijke hand, die tevens bevoegd is te beslissen om de door het model bepaalde waarde aan te passen. Op die grond is artikel 22 AVG dus niet van toepassing, maar is er wel sprake van de verwerking van persoonsgegevens. Naast het feit dat er bij de waardebepaling geen sprake is van een uitsluitend geautomatiseerd besluit, wordt op grond van artikel 40 UAVG artikel 22 AVG uitgesloten voor besluiten genomen op basis van een wettelijke voorschrift. De nodige waarborging moet hierbij wel genomen zijn. Daar is gelet op bovenstaande dan ook sprake van bij de modelmatige waardebepaling.

In dit hoofdstuk is gebleken dat het waardegegeven een persoonsgegeven is. Ook is er sprake van een wanverhouding tussen de overheid en de burger, waardoor toestemming geen geldige grondslag kan vormen voor de verwerking van persoonsgegevens. Ondanks het feit dat op de verwerking van het persoonsgegeven vóór de komst van de AVG reeds het Unierecht van toepassing was, met als wettelijke basis de Privacyrichtlijn, is er ná de AVG sprake van een meer Europese dan nationale aangelegenheid. De Privacyrichtlijn gaf namelijk meer vrijheden aan de nationale wetgever dan de AVG.

⁷⁹ Art. 22 AVG.

⁸⁰ In tegenstelling tot hetgeen geschreven door Niels Jak & Steven Bastiaans, ‘De betekenis van de AVG voor geautomatiseerde besluitvorming voor de overheid.’, *NJB* 23-11-2018, Afl. 40 (p. 3020, 3.4 *persoonsgegevens*). Verwezen wordt bij bovengenoemd art. naar A. Engelfriet, L. Chew-Meij & P. Kager, *De Algemene Verordening Gegevensbescherming. Artikelsgewijs commentaar*, Amsterdam: ICTRecht 2017, p. 106, maar deze is reeds vervangen door editie 2018.

Kortom, de toets aan het Handvest zal daardoor waarschijnlijk minder ruimte overlaten bij de implementatie van een nationale regeling, dan voorheen dat het geval was. Hierbij is dan ook sprake van ruime toetsing aan het evenredigheidsbeginsel, gezien tevens het belang van het individu dat voorop staat.

In het volgende hoofdstuk wordt de bestaande nationale regelgeving met betrekking tot de hiervoor besproken grondslagen, beginselen en de rechten van betrokkene uit de AVG, behandeld. Ook zal hierbij het mogelijke gevolg van de AVG voor artikel 40a Wet woz behandeld worden. Daarnaast wordt kort ingegaan op de handhavingsmaatregelen, indien er in strijd met de AVG gehandeld wordt.

4. AVG versus nationale wetgeving

In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk worden er een aantal nationale wetten behandeld, die eveneens van toepassing (kunnen) zijn bij de uitvoering van de Wet woz. Zo dient het waardegegeven als grondslag voor de berekening van het aanslagbedrag voor de onroerende zaakbelasting (hierna: OZB).⁸¹ Ten behoeve van een juiste belastingheffing is het dan ook noodzakelijk over de juiste gegevens van de huurders (hierna: gebruikers) en eigenaren van onroerende zaken te kunnen beschikken. De belastingplichtige heeft hierin dan ook een informatieplicht.⁸² De Gemeentewet (hierna: Gemw), de Wet woz en de Algemene wet inzake rijksbelastingen (hierna: AWR) geven hierin al enkele bevoegdheden, die de uitvoering van de Wet woz en het opleggen van de aanslagen OZB en waardebeschikkingen mogelijk maken. De vraag is echter of er met deze informatieplicht geen sprake is van een schending van het recht op privacy. Hoever kan er worden gegaan in het opvragen van gegevens en het beroep op de informatieplicht ten behoeve van een juiste aanslagoplegging? Om een juiste afweging hierin te kunnen maken, is het nodig om te weten welke rechtvaardiging aan deze inbreuk op de privacy ten grondslag ligt. Vervolgens kan bepaald worden tot waar, ten aanzien van een bepaald persoonsgegeven, de informatieplicht en dus deze gegevensverstrekking strekt.

In de eerste paragraaf wordt nader ingaan op deze belangenafweging. In de tweede paragraaf worden verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) en de Wet woz in relatie tot de AVG behandeld. Vervolgens zal in de derde paragraaf de totstandkoming en de betekenis van artikel 40a Wet woz uiteen worden gezet, de nationale wet die als grondslag dient voor de openbaarheid van het waardegegeven. Het openbaar maken van een gegeven, net als het verkrijgen en verstrekken van gegevens, valt eveneens onder de uitwisseling van gegevens.⁸³ Een ieder heeft namelijk de mogelijkheid om de gegevens die openbaar zijn gemaakt in te zien en dus ook te verkrijgen. Is hier dan geen sprake van een inbreuk? En zo ja, is deze dan gerechtvaardigd en hoe? In de derde paragraaf worden de overwegingen besproken, die hebben mee gespeeld bij de implementatie van de betreffende regeling. Ten slotte zal in de laatste en vierde paragraaf van dit hoofdstuk de rechtmatigheid van het verder verwerken van het waardegegeven, te weten de openbaarmaking van dit gegeven, getoetst worden. Op deze wijze wordt eveneens inzichtelijk welke stappen er genomen moeten worden bij de uitvoering van een rechtmatigheidstoets aan de AVG.

4.1 AWR en Handhavingsbevoegdheden

Zoals gezegd zal ik in deze paragraaf enkele nationale regelingen, die tevens met het recht op gegevensbescherming te maken hebben, bespreken waarmee bij de uitvoering van de Wet woz rekening gehouden dient te worden.

4.1.1 AWR en artikel 31 Wet woz opvragen van inlichtingen

Ten behoeve van de vaststelling van het waardegegeven en het aanwijzen van de belastingplichtige, zodat de aanslag OZB en de waardebeschikking aan de juiste persoon kunnen worden opgelegd, zijn de bevoegdheden uit de AWR eveneens van toepassing.⁸⁴ Om de waarde van alle onroerende zaken jaarlijks te kunnen bepalen, dient er een permanente-markt-analyse uitgevoerd te worden.⁸⁵

⁸¹ Zie art. 220c jo 220f Gemw.

⁸² Zie art. 30 lid 1 jo 31 Wet woz jo art. 47 AWR jo Besluit gegevensverstrekking Wet woz en Besluit gegevensverstrekking gemeentelijke belastingheffing.

⁸³ Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken.

⁸⁴ Zie art. 30 lid 1 Wet woz jo AWR.

⁸⁵ Artikel 20 lid 2 Wet woz jo artikel 1 lid 1 en artikel 2 Uitvoeringsbesluit onderbouwing en uitvoering waardebeoordeling Wet waardering onroerende zaken jo artikel 1 lid 1 Uitvoeringsregeling instructie waardebeoordeling Wet waardering onroerende zaken.

Om deze reden worden dan ook van zowel woningen als niet-woningen (markt)gegevens opgevraagd.⁸⁶ Zo wordt bij de aankoop van een woning een inlichtingenformulier aan de nieuwe eigenaar verstuurd met het verzoek de gevraagde gegevens in te vullen.⁸⁷ Dit geldt ook bij de (ver)huur van een niet-woning. Via artikel 31 Wet woz worden de betreffende artikelen ten aanzien van de informatieplicht uit de AWR eveneens van toepassing verklaard.⁸⁸ Artikel 33 Wet woz regelt de sancties bij het niet nakomen van de in de AWR van toepassing gestelde verplichtingen.

4.1.2 Nationale wet als grondslag

Het opvragen van dergelijke informatie is dan ook noodzakelijk voor het vaststellen van een juiste waarde alsmede het aanwijzen van de juiste belastingplichtige. Dit betekent dat het opvragen van dergelijke informatie gebeurt ten behoeve van een doelmatige belastingheffing en dus ten behoeve van het economisch welzijn van een land.⁸⁹ De vraag is echter of er hierbij sprake is van een schending van de privacy? En welke rol speelt de AVG hierin? Voor het kunnen heffen van belastingen is een inbreuk op het recht van privacy onontkoombaar gebleken. Zonder de juiste informatie is een belastingheffing immers niet mogelijk. Op basis van artikel 8 lid 1 EVRM is er al snel sprake van een inbreuk op het recht op privacy. De definitie genoemd in het eerste lid van artikel 8 EVRM moet namelijk ruim geïnterpreteerd worden. Omdat er sprake is van een inbreuk is een geldige grondslag ter rechtvaardiging van de inbreuk noodzakelijk. Echter het tweede lid, waarin de mogelijkheden tot rechtvaardiging van de inbreuk genoemd worden van dit artikel, dient eveneens ruim geïnterpreteerd te worden, zo blijkt uit de hierna te bespreken jurisprudentie. Een inbreuk uit het eerste lid kan daardoor al snel, door middel van invoering van een nationale wet, gerechtvaardigd worden op basis van de in het tweede lid genoemde argumentatie, zoals in dit geval een inbreuk ten behoeve van het economisch welzijn van een land. Ook dienen er waarborgen te zijn vastgesteld, die ervoor moeten zorgen dat deze inbreuk niet verder zal strekken dan noodzakelijk. Tevens dient de maatregel doeltreffend te zijn aan een erkend doel en proportioneel te zijn. Daarnaast bestaat er geen minder ingrijpend alternatief, waarmee de inbreuk gerechtvaardigd kan worden. Denk bijvoorbeeld aan een van de redenen waarom de Dataretentierichtlijn vernietigd is door het HvJEU, zoals reeds besproken in hoofdstuk 3.3.

Via artikel 6 lid 3 jo artikel 6 lid 1 onder c en e AVG heeft de Uniewetgever de lidstaat bevoegdheden gegeven om eigen regels vast te stellen, die kunnen dienen als geldige grondslag voor de rechtvaardiging van de inbreuk. De implementatie van een nationale wet, kan dus voor een deel zorgen voor de rechtvaardiging van een inbreuk op een grondrecht. Let wel deze regeling dient nog altijd in overeenstemming te zijn met artikel 16 VWEU jo artikel 5 AVG, artikel 7, 8 en 52 lid 1 en 2 Handvest. Het verbod van constitutionele toetsing heeft zich, met de komst van de AVG, laten inruilen voor de toetsing aan Unierecht en dus ook aan het Handvest. Na implementatie van deze nationale wet, dient de rechter in dit geval dus nu wel te toetsen aan het grondrecht genoemd in artikel 16 VWEU. De activiteiten dienen binnen het toepassingsgebied te zijn gelegen en de AVG dient dus van toepassing te zijn.

4.1.3 Veranderende administraties – administratieplicht en verplichting verstrekken van informatie

Door de groeiende terreurdreiging, decentralisatie en digitalisering schuurt het recht op privacy steeds meer met het publiekelijk belang. Digitalisering bijvoorbeeld zorgt ervoor dat de administratie niet meer in boeken te vinden is, maar enkel in computerprogramma's of andere gegevensdragers. Artikel 52 AWR houdt de administratieplicht in. Dit betekent dat een ieder die op grond van artikel 52 lid 2 AWR administratieplichtig is, een administratie moet bijhouden, waaruit de rechten en plichten ten aanzien van belastingheffingen blijken.

⁸⁶ Art. 3 en 4 en bijlagen 2 en 3 Uitvoeringsregeling instructie waardebepaling Wet woz.

⁸⁷ Bijlage: Koopinlichtingenformulier.

⁸⁸ Art. 31 Wet woz jo Besluit gegevensverstrekking Wet woz.

⁸⁹ Art. 8 lid 2 EVRM.

Artikel 53 AWR stelt de artikelen 47, 48 t/m 50 AWR van overeenkomstige toepassing op de belastingheffing van derden. Artikel 47 AWR betreft de verplichting tot het verstrekken van informatie, artikel 48 AWR betreft de verplichting tot het raadpleegbaar stellen van gegevensdragers van informatie en artikel 49 AWR stelt de eisen waaraan de te verstrekken informatie moet voldoen.

Artikel 49a AWR regelt dat het Burgerservicenummer (hierna: BSN) mag worden verwerkt ten behoeve van de belastingdienst. Artikel 50 AWR regelt de verplichting tot het verlenen van toegang van gebouw en grond dat voor een correcte belastingheffing nodig is. Denk hierbij aan de inpandige opname door de WOZ-taxateur ten behoeve van de waardebepaling van de onroerende zaak. Het feit dat ten behoeve van een waardebepaling een woning betreden moet worden, ten behoeve van een juiste belastingheffing kan zorgen voor een tegengesteld belang. Er is sprake van een directe inbreuk op de privacy. Welk belang is groter, het belang van het economisch welzijn van een land of het belang van het individu? Zoals uit jurisprudentie van het EHRM is gebleken, zal elk geval apart beoordeeld moeten worden op een afweging van dergelijke gevallen.

4.1.4 Rechtsbescherming belastingplichtige

De rechtsbescherming van een belastingplichtige is mager te noemen. Als de belastingplichtige namelijk weigert om medewerking te verlenen, bestaat er een kans op rechtsvervolgning of een dwangsom of een onjuiste belastingheffing. Hij heeft dus in feite geen keus en zal aan deze verplichtingen wel mee moeten werken. De bewijslast ligt daarnaast ook nog eens bij de belastingplichtige, die de informatie niet wenst te geven of de toegang niet wenst te verlenen, omdat hij bijvoorbeeld van mening is dat deze gegevens niets met de belastingheffing van doen zouden hebben. Het is voor de belastingplichtige zeer moeilijk om aan te tonen, dat gegevens niet van belang zouden zijn voor de belastingheffing. Door de huidige technologische vooruitgang, is het noodzakelijk om toegang te krijgen tot de gegevensdragers om de gegevens in te kunnen zien ten behoeve van een juiste belastingheffing. Zoals eerder genoemd, het openslaan van een betreffende bladzijde in een analoge ordner is niet meer van deze tijd. Hierna zal ik een tweetal uitspraken bespreken, waarin deze tegenstrijdigheid ook naar voren komt.

4.1.5 SMSParking-arrest⁹⁰

Verwijzing naar uitspraak HR: Verzoek RBD aan verzekeringsmaatschappij om klantgegevens
Een voorbeeld hierin is de zaak SMSParking, waarbij door het Hof werd verwezen naar de uitspraak van de Hoge Raad van 10-12-1974 inzake de door de belastingdienst opgevraagde informatie over klanten van een verzekeringsmaatschappij, die bij deze maatschappij een pleziervaartuig hadden verzekerd.⁹¹ De administratieplichtige kwam op tegen het informatieverzoek van de belastingdienst. Aangezien de administratieplichtige in dit geval een gecombineerde administratie van privé en zakelijke gegevens voerde, was hij van mening dat bij een dergelijk onderzoek door de belastingdienst de private gegevens onvoldoende werden beschermd. Een dergelijk onderzoek was volgens hem niet toelaatbaar en in strijd met het recht op privacy op grond van artikel 8 lid 1 EVRM. De Hoge Raad heeft echter geoordeeld dat op grond van het tweede lid van dit artikel de inbreuk op de vrije levenssfeer wordt gerechtvaardigd. De mogelijkheid van de belastingdienst om dergelijke administratiecontroles uit te voeren, is namelijk in een democratische samenleving in het economisch belang van het land noodzakelijk.

⁹⁰ G.T.K. Meussen & C.M. Dijkstra, 'The Law ought to limit every Power it gives': art. 53 AWR versus art. 8 EVRM (recht op privacy)', *Weekblad fiscaal recht* 2016.

⁹¹ HR 10 december 1974, ECLI:NL:PHR:1974:AB4412.

Administratiecontrole door RBD zaak A leidt naar onjuistheden in de administratie van zaak B onder dezelfde VOF

In een andere zaak was er sprake van het feit dat de derde opkwam tegen een dergelijk verzoek.⁹² Een VOF met twee zaken, waarbij door de belastingdienst aan de ene zaak inlichtingen en gegevens van de andere zaak werden opgevraagd. Hierdoor kwamen onregelmatigheden in de administratie van deze derde aan het licht. Deze derde heeft tegen de wijze van verkrijging van deze informatie beroep ingediend. De Hoge Raad oordeelde uiteindelijk dat de belastingdienst, vanwege zijn controlebevoegdheid, bevoegd is om inlichtingen en gegevens te raadplegen ook van derden. De uitspraak van het Hof werd hierbij door de Hoge Raad vernietigd. Het Hof had namelijk geoordeeld dat de uitkomsten van een dergelijk statistisch-, controleonderzoek niet kunnen dienen als bewijs voor het feit dat er onjuistheden in de administratie zouden zitten. Ze zouden slechts een ondersteunende werking kunnen hebben. Het Hof verklaarde dit derden-onderzoek, anders dan wat uiteindelijk de Hoge Raad dus oordeelde, buiten beschouwing. De inhoud, strekking en het verschil in oordeel van verschillende rechtelijke instanties ten aanzien van deze zaken laat duidelijk zien dat artikel 47 AWR (*informatieplicht*) jo artikel 53 AWR (*administratieplicht*) schuurt met artikel 8 EVRM (*recht op privacy*). Zoals we reeds in hoofdstuk 2 hebben gezien, kennen uitspraken van het EHRM geen verplichting tot doorwerking in nationaal recht. Dit in tegenstelling tot de uitspraken gedaan door het HvJEU, waarbij eveneens het Handvest in de overweging meegenomen is.

4.1.6 SMSParking-arrest - Evenredigheidsbeginsel

Ook in deze zaak, dient dus de nationale wet de proportionaliteits- en de subsidiariteitstoets te doorstaan alvorens er sprake kan zijn van een gerechtvaardigde inbreuk. Tevens dienen er voldoende waarborgen te zijn. Bij SMSParking werd enkel bij een hit van een klantgegeven met de administratie van de belastingdienst, waarbij dus door deze hit de noodzaak bleek tot nader onderzoek van deze belastingplichtige, pas nader informatie van deze klant opgevraagd door de belastingdienst en niet eerder. De gegevens waren dan ook op het eerste gezicht niet te herleiden tot een persoon, pas als er sprake was van een hit na een vergelijking tussen bepaalde controlegegevens. Hier was dus wel sprake van een waarborging van de gegevens waarnaar werd gevraagd door de belastingdienst. Doordat door het EHRM geen duidelijke definitie is gegeven over wat er precies wordt verstaan onder de in het tweede lid genoemde rechtvaardigingsgronden, zal elke zaak afzonderlijk beoordeeld moeten worden of de inbreuk gerechtvaardigd wordt.

In beide zaken werd naast de rechtvaardigingsgrond uit het tweede lid, dus ook voldaan het evenredigheidsbeginsel uit de jurisprudentie van de EHRM en uit artikel 52 lid 1 Handvest. De maatregel is er voor een erkend doel: *bevorderen van de economie*, de maatregel is noodzakelijk en doeltreffend; *hij strekt niet verder dan voor het doel noodzakelijk is, het doel wordt met deze maatregel bereikt, er is geen andere mogelijkheid die een mindere ingrijpende inbreuk op het recht op privacy tot gevolg zou kunnen hebben en er zijn voldoende waarborgen getroffen*.

4.1.7 Gerechtvaardigde inbreuk door verkrijging van inlichtingen

De inbreuk op het recht op privacy, die ontstond doordat de belastingdienst uitvoering gaf aan de artikelen 47, 48, 52 en 53 AWR, waardoor de belastingplichtige de privacy van de derde (zoals in bovengenoemde voorbeelden de klant) schendt, werd dan ook gerechtvaardigd door artikel 8 lid 2 EVRM en het feit dat werd voldaan aan de benodigde waarborgen en het evenredigheidsbeginsel.

⁹² HR 22 september 2006, ECLI:NL:HR:2006:AY8656, m.nt. Bijl.

4.1.8 Geheimhoudingsplicht

Naast bovengenoemde artikelen uit de AWR regelt artikel 67 AWR de geheimhoudingsplicht ten aanzien van degene die uitvoering geeft aan de belastingwet. Kortom, de belastingdienst die bovengenoemde inlichtingen heeft verkregen, mag deze niet verder verwerken dan noodzakelijk.⁹³ Dit komt overeen met de voorwaarden die in de AVG worden gesteld aan de verwerking van een persoonsgegeven.

4.1.9 Verstrekking van inlichtingen aan de gemeenteraad

Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet woz, tenzij de heffingsambtenaar hiervoor is aangewezen.⁹⁴ De raad controleert vervolgens het college en/of de heffingsambtenaar. Om dit te kunnen doen, is het nodig dat op verzoek inlichtingen mogen worden verstrekt aan de raad. Artikel 169 Gemw maakt dit mogelijk.

4.1.10 Verstrekking van inlichtingen aan de afnemers

Daarnaast heeft het college/ de heffingsambtenaar bij de uitvoering van de Wet woz aan de primaire afnemers zoals de Rijksbelastingdienst (hierna: RBD), Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS) en de Waterschappen de verplichting tot het verstrekken van gegevens.⁹⁵ Op deze wijze kunnen deze instanties hun belastingheffingen op haar beurt, net zoals het college dat kan door middel van de informatieplicht van de eigenaren en gebruikers van onroerende zaken, op een juiste wijze opleggen.⁹⁶

4.1.11 Handhaving AVG

Met betrekking tot de handhavingsmaatregelen, indien er sprake is van een verwerking van persoonsgegevens die in strijd is met de AVG, wordt er in de AVG weinig ruimte gelaten aan de nationale wetgever om eigen regels te bepalen. Artikel 58 lid 2 onder a t/m h en j jo 83 AVG regelt de afwegingen bij het opleggen en de hoogte van een administratieve boete. Onder i wordt de bevoegdheid van het opleggen van een boete geregeld. Artikel 56 en 60 AVG regelen een gecoördineerd Europees toezicht, te weten de EDPB. Met betrekking tot de handhavingsmaatregelen en de aanbevelingen die worden gedaan door de EDPB, is in de arresten Grimaldi en Alessini duidelijk geworden dat deze aanbevelingen niet bindend zijn. De nationale rechter is er echter wel aan gehouden deze aanbevelingen mee te nemen in zijn beslissing.⁹⁷ Dit geleet op de loyale samenwerking.⁹⁸ De nationale rechter moet dus, ondanks het ontbreken van een juridische status ten aanzien van de aanbevelingen, beslissingen nemen, die in overeenstemming zijn met deze aanbevelingen. Als hij dat niet zou doen, dan zou een uniforme interpretatie gemist worden, met als mogelijk gevolg een verschillende uitlegging door de lidstaten. Wat onverenigbaar is met het loyaliteitsbeginsel. Deze aanbevelingen kunnen daardoor bestempeld worden als zijnde soft law. Dat wil zeggen, dat zonder dat ze juridisch bindend zijn, ze alsnog een juridisch effect en daarmee een regulerende werking (kunnen/ zullen) hebben.⁹⁹ Daarnaast wordt in de huidige jurisprudentie verzocht om deze aanbevelingen rechtsgeldig te maken om ze bindende kracht te kunnen geven.¹⁰⁰

⁹³ Zie ook art. 37c Wet woz en Boone, belastingblad 2014/319.

⁹⁴ Zie art. 1 lid 2 Wet woz.

⁹⁵ Art. 24 lid 3 Wet woz en WOZ afnemers, www.zakelijk-kadaster.nl, (zoek op woz-afnemers).

⁹⁶ Zie art. 37c Wet woz jo artikel 10 Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken.

⁹⁷ Hielke Hijmans, "De AVG en de UAVG. Het grondrecht op gegevensbescherming wordt door de EU beschermd. De werking van dit recht in de Nederlandse rechtsorde roept vragen op." *NJB/356* 16-2-2018, afl. 7 p. 3 en 475/476.

⁹⁸ Zie art. 4 lid 3 VEU.

⁹⁹ R. Ortler, "Aanbeveling. Soft law. Beginsel van loyale samenwerking heeft niet tot gevolg dat wordt afgeweken van de in art. 263 VWEU vastgestelde ontvankelijkheidsvoorwaarden.", *AB Rechtspraak bestuursrecht* 2018/106 20-2-2018, afl. 14 – 2018, nt. p. 685.

¹⁰⁰ HvJ EU 12 december 2017, zaak C-16/16 P, ECLI:EU:C:2017:959 (*België/Commissie*).

Hiervoor is de informatieplicht van de belastingplichtige besproken. In de volgende paragraaf worden de nationale regelingen besproken die gaan over de informatieplicht van het college/ de heffingsambtenaar naar aanleiding van door de belastingplichtige ingediende informatieverzoeken met betrekking tot het waardegegeven en de AVG.

4.2 Het Wob-verzoek als WOZ-verzoek in het licht van de AVG

In deze paragraaf zal ik de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) in relatie tot het waardegegeven bespreken en de invloed van de komst van de AVG hierop. Ik heb ervoor gekozen om deze nationale wet in een aparte paragraaf te behandelen, omdat transparantie in combinatie met privacy bij zowel de AVG, de Wet woz als de Wob een lastig vraagstuk kan zijn. Ik beperk me hierbij tot enkel het verzoek van de burger om informatie omtrent het waardegegeven dan wel de totstandkoming van de waardebepaling in het kader van de Wet woz. Bij een dergelijk verzoek zal men moeten nagaan om welke gegevens precies verzocht wordt. Vallen deze gegevens onder een bijzondere wet en heeft deze wet een bijzondere regeling getroffen voor het verstrekken van dergelijke opgevraagde gegevens?

4.2.1 Privacygevoelig gegeven

Uit de totstandkoming van artikel 40 lid 2 Wet woz blijkt dat het waardegegeven een privacygevoelig gegeven is en dat openbaarheid van dit gegeven geen regel is.¹⁰¹ Eveneens hebben we reeds in het vorige hoofdstuk kunnen concluderen dat het waardegegeven in combinatie met het adresgegeven een persoonsgegeven betreft.¹⁰² Een speciale wet gaat voor een algemene wet. Dit betekent dat de Wet woz, want daarin is een dergelijke regeling omtrent gegevensverstrekking geregeld, voor de Wob gaat. Een dergelijk verzoek om informatie dient dan ook behandeld te worden als zijnde een verzoek om de verstrekking van gegevens op grond van artikel 40 Wet woz. Gelet op de privacygevoeligheid van dergelijke gegevens van een andere onroerende zaak, wordt de privacy van de belastingplichtige van die andere onroerende zaak, waarvan de onderliggende gegevens worden opgevraagd, met dit artikel 40 lid 2 Wet woz dan ook beschermd. Het recht op privacy wordt dus met deze nationale wet beschermd. Artikel 40a Wet woz regelt namelijk enkel de openbaarmaking van het waardegegeven van woningen en niet van de onderliggende gegevens van dit waardegegeven. In de volgende paragraaf zal ik de totstandkoming van dit artikel nader bespreken.

4.2.2 Evenwicht controlemogelijkheid vs geheimhouding

Uit bovenstaande blijkt dat er met artikel 40 Wet woz is geprobeerd een juiste balans te vinden. Enerzijds het belang van de belastingplichtige ten aanzien van het kunnen controleren van de juistheid van zijn waardegegeven en anderzijds het belang van geheimhouding van gegevens, die hem niet aangaan en de privacy van een ander kunnen aantasten. Ook na deze openbaarmaking en de wijziging die artikel 40 Wet woz hierbij heeft ondergaan, dient een dergelijk verzoek om onderliggende gegevens aan de Wet woz en niet aan de Wob getoetst te worden. De beschikbare jurisprudentie stamt weliswaar van vóór de invoering van artikel 40a Wet woz, maar is eveneens van toepassing op het oordeel of de Wob of de Wet woz een verzoek om gegevens in behandeling dient te nemen.¹⁰³ Jurisprudentie van ná 1 oktober 2016, waarbij dit oordeel anders is, zal nog moeten blijken.

4.2.3 De rol van de AVG

Welke rol speelt de met ingang van 25-5-2018 van toepassing zijnde AVG, waarin de rechten van betrokkenen aanzienlijk uitgebreid behandeld worden, hier eigenlijk in? In de artikelen 12 t/m 22 AVG worden deze rechten behandeld. De volgende rechten zijn op een vergelijkbaar Wob-verzoek, wat volgens het nationaal recht in elk geval vooralsnog als een informatieverzoek op grond van de Wet woz behandeld dient te worden, eveneens van toepassing.

¹⁰¹ ABRvS 17 september 2003, ECLI:NL:RVS:2003:AK4040.

¹⁰² Zie hoofdstuk 3.2, art. 4 lid 1 AVG jo HvJ 20 december 2017, zaak C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994 (*Peter Nowak/ Data Protection Commissioner*) jo HvJ 19 oktober 2016, zaak C-582/14, ECLI:EU:C:2016:779 (*Patrick Breyer/Bundesrepublik Deutschland*).

¹⁰³ Wob en WOZ, notitie van de VNG aan de leden, VNG Forum Wob 30 november 2017.

- *Recht op transparante informatie* (Bijvoorbeeld hoe de waardebepaling tot stand is gekomen).
- *Recht op inzage* (Bijvoorbeeld het inzien van alle op de zaak betrekking hebbende stukken).
- *Recht op rectificatie* (Een onjuiste waarde wordt gecorrigeerd).
- *Recht op beperking* (Als er bijvoorbeeld reden tot twijfel bestaat over het waardegegeven, wordt de verwerking ervan tijdelijk gestaakt. Dus ook de openbaarmaking en de uitwisseling van het waardegegeven).
- *Recht van bezwaar* (Op moment dat betrokkene bezwaar maakt tegen de verwerking, staakt de verwerkingsverantwoordelijke de verwerking van het persoonsgegeven, tenzij hij dwingende rechtvaardige gronden heeft om de verwerking niet te staken.)

De Wet woz heeft dus een eigen regeling omtrent de behandeling van informatieverzoeken. Een speciale wet gaat voor een algemene wet. De Wet woz gaat dus als speciale wet voor de Wob en mag niet in strijd zijn met de AVG. De AVG is immers rechtstreeks toepasselijk. In de volgende paragraaf wordt de totstandkoming van artikel 40a Wet woz, de grondslag voor de openbaarmaking van het waardegegeven, besproken.

4.3 Totstandkoming van artikel 40a Wet woz

In deze paragraaf worden de visies van de verschillende instanties en de uiteindelijke overwegingen, die hebben geleid tot de openbaarmaking van het waardegegeven, besproken. In de tekst hierna bedoel ik met “*verdere verwerking van het waardegegeven*” het openbare waardegegeven. De verwerking van het waardegegeven op zich betreft namelijk de vaststelling van de waarden van onroerende zaken op grond van artikel 22 Wet woz.

Het heeft enkele jaren geduurd voordat de wettelijke basis van de verdere verwerking van het waardegegeven van onroerende zaken, die in hoofdzaak tot woning dienen (hierna: woning), in de vorm van artikel 40a Wet woz gelegd was. De discussie over de juridische status van het waardegegeven en de daarmee samenhangende rechtvaardiging van het verder verwerken van het waardegegeven was daarvan de oorzaak. In 2011 en 2012 hebben de Staatssecretaris van Financiën en de minister van Binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties daarom advies gevraagd aan het College Bescherming Persoonsgegevens (hierna: CBP), wat nu de Autoriteit Persoonsgegevens is (hierna: AP)¹⁰⁴, de Waarderingskamer¹⁰⁵ (hierna: de WAKA) en de Afdeling advisering van de Raad van State¹⁰⁶ (hierna: Afd. adv. RvS) over het voorstel voor de verdere verwerking van het waardegegeven. In het wetsvoorstel werden de volgende punten genoemd, die aanleiding gaven voor de behoefte aan deze verdere verwerking van het waardegegeven.¹⁰⁷

1. Het waardegegeven wordt steeds breder gebruikt, zoals bij de verkoop, het verzekeren en het financieren van de woning. Ook door haar positie als basisregistratie binnen het stelsel van basisregistraties, waarbij het idee bestaat van enkelvoudige registratie en meervoudig gebruik.
2. De burger heeft meer behoefte gekregen aan een transparante overheid, door de toegenomen digitalisering. De burger is hierdoor mondiger geworden en wil meer informatie.
3. Een grotere transparantie van het waardegegeven, zal leiden tot een grotere acceptatie van dit gegeven.
4. Verdere verwerking van het waardegegeven geeft de burger een mogelijkheid om waardegegevens te vergelijken, waardoor er een controlemogelijkheid ontstaat.
5. Verdere verwerking van het waardegegeven zorgt voor een stimulans voor gemeenten om marktconform te waarderen. Zij worden hierdoor tevens in de gelegenheid gesteld deze zorgvuldige waardebepaling te kunnen laten zien.
6. Verdere verwerking zou, mede door bovenstaande, leiden tot een vermindering van het aantal bezwaar- en beroepschriften.
7. Naar aanleiding van de internetconsultatie is gebleken dat de Vereniging Eigen Huis (hierna: VEH) onder haar leden een onderzoek heeft gedaan, waaruit naar voren is gekomen, dat 68% van haar leden een voorstander was van een verdere verwerking van het waardegegeven.

¹⁰⁴ Autoriteit Persoonsgegevens, de instantie die toezicht houdt op het naleven van de privacywetgeving, www.autoriteitpersoonsgegevens.nl (zoek op *het werk van de Autoriteit Persoonsgegevens*).

¹⁰⁵ Waarderingskamer, de instantie die het toezicht houdt op de uitvoering van de Wet woz en gemeenten hierop beoordeelt. www.waarderingskamer.nl.

¹⁰⁶ Raad van State, rijksoverheid (*online*), de instantie die het wetsvoorstel toetst op uitvoerbaarheid en op enig strijd met de Grondwet. Het eindoordeel van de RvS is niet bindend, maar de regering moet het advies wel verwerken in het wetsvoorstel, www.rijksoverheid.nl (zoek op *hoe komt een wet tot stand*).

¹⁰⁷ *Kamerstukken II* 2012/13, 33 462, nr. 3 (MvT, Wijziging Wet woz.)

8. Tevens is uit een onderzoek van de WAKA gebleken, dat het verder verwerken van het waardegegeven vertrouwen in de vaststelling van de waarden van woningen zou bevorderen.
9. Daarnaast was er sprake van een bestuurlijk draagvlak. Alle partijen die betrokken zijn bij de waardebepaling van woningen hebben aangegeven een voorstander te zijn van een verdere verwerking van het waardegegeven.

4.3.1 Kadasterwet

In de Kadasterwet was reeds eerder de openbaarheid van de verkooptransacties gerealiseerd, met als voornaamste reden het bestrijden en voorkomen van vastgoedfraude. In 2009 was de regering echter, met het oog op de privacygevoeligheid van het waardegegeven, geen voorstander van de verdere verwerking van het waardegegeven.¹⁰⁸ Het feit dat de Kadasterwet verkooptransacties openbaar maakte en de mogelijkheid dat aan derden (zoals notarissen en banken) per 1-1-2010 inzage in waardegegevens verstrekt kon worden, was in haar ogen destijds reeds voldoende om de bestrijding van vastgoedfraude tegen te gaan.

4.3.2 Maatschappelijk belang

Tussen 2009 en 2012 is kennelijk de maatschappij dusdanig veranderd, dat bovengenoemd standpunt met betrekking tot de privacygevoeligheid van het waardegegeven ook geheel zou zijn gewijzigd. Het maatschappelijk belang voor de verdere verwerking (transparantie en controlemogelijkheid voor de burger) werd bij het ontwerp van onderhavig wetsvoorstel, door deze wijziging, groter geacht dan het individuele belang (de bescherming van het persoonsgegevens van het individu als zijnde een grondrecht). Dit standpunt in 2012 verschilt dus met het standpunt uit 2009.

4.3.3 Onderbouwing maatschappelijke verandering

Zowel de Afd. adv. RvS als het CBP heeft geadviseerd deze verandering in het standpunt in de Memorie van Toelichting (hierna: MvT) nader te onderbouwen, wat ook is gebeurd. Ik verwijs hierbij naar de 9 hiervoor genoemde argumenten, waarin de behoefte van de verdere verwerking te lezen is. Een nader rapport, waarin deze aanpassingen en de nadere onderbouwing worden uitgewerkt, ontbreekt echter in de wetsgeschiedenis. Het CBP had naast het hierboven genoemde echter eveneens in haar advies aangegeven, dat het waardegegeven onder de definitie van persoonsgegevens valt, waardoor de regel alsnog in overeenstemming moet zijn met het evenredigheidsbeginsel. Dit deel van het advies gegeven door het CBP is echter niet (verder) behandeld in het advies van de Afd. adv. RvS noch in de MvT¹⁰⁹. De verklaring hiervoor kan zijn gelegen in het feit dat het uitgangspunt was, dat het waardegegeven maatschappelijk gezien als objectgegevens beschouwd diende te worden en daardoor de aandacht is uitgegaan naar de onderbouwing van deze stelling en aan de evenredigheidstoets niet is toegekomen. Op het moment dat namelijk een dergelijke juridische status aan het waardegegeven is gegeven, is een bescherming van het waardegegeven niet meer van belang. Het betreft dan immers geen persoonsgegevens, dat op basis van het betreffende grondrecht beschermd dient te worden. Het CBP concludeerde echter dat het waardegegeven een persoonsgevens betreft, ook al komt men maatschappelijk gezien tot een andere conclusie. Beschikbare jurisprudentie bevestigde tevens het feit dat verdere verwerking van het waardegegeven niet de regel kon zijn. Dit werd verklaard door het feit dat de huidige jurisprudentie nog getoetst moest worden aan artikel 40a Wet woz, waardoor een andere uitkomst ook nog niet mogelijk zou kunnen zijn. Ook werd er in het wetsvoorstel volgens het CBP te weinig rekening gehouden met de individuele burger.

¹⁰⁸ *Kamerstukken II 2012/13*, 33 462, nr. 4 (Advies Afd. adv. RvS en het nader rapport).

¹⁰⁹ *Kamerstukken II 2012/13*, 33 462, nr. 3 (MvT, Wijziging Wet woz).

Advies CBP ontbreekt in MvT

In 2004 zou het CBP hebben aangegeven dat alleen artikel 9 lid 4 Wbp jo artikel 40 Wet woz in de weg zouden hebben gestaan voor de verdere verwerking. In de MvT werd daarom aangegeven dat enkel een aanpassing van artikel 40 (OUD) Wet woz al voldoende zou zijn om de verdere verwerking mogelijk te kunnen maken. Vervolgens werd ten onrecht geconcludeerd dat met de aanpassing van artikel 40 Wet woz en de invoeging van artikel 40a Wet woz volledig aan het advies van het CBP tegemoet zou zijn gekomen. Echter wordt in de MvT niet genoemd dat het CBP, naast het vereiste van de aanpassing van het destijds van kracht zijnde artikel 40 Wet woz, ook aangegeven had dat, na een aanpassing van deze wet, alsnog niet zonder meer voorbij kon worden gegaan aan de geheimhouding.¹¹⁰ Er moest dus alsnog getoetst worden op strijdigheid met het grondrecht, dat dient ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Ook naar dit laatste, wat dus wel door het CBP is geadviseerd, wordt niet verwezen in de MvT. Er wordt in de MvT dan ook ten onrechte gesteld dat het wetsvoorstel in overeenstemming is met het door het CBP verstrekte advies. Daarnaast had het CBP in haar advies uit 2012 duidelijk geadviseerd en verzocht om de noodzakelijkheid van de verdere verwerking te motiveren. Ook heeft zij verzocht om nader te motiveren waarom een verdere verwerking proportioneel zou zijn.¹¹¹ Ook hieraan wordt in het MvT ten onrechte voorbij gegaan, door enkel te benoemen dat een aanpassing van artikel 40 Wet woz voldoende zou zijn om een verdere verwerking te kunnen realiseren en dat hiermee aan het advies van het CBP volledig tegemoet gekomen zou zijn.

4.3.4 Verbod van constitutionele toetsing

Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de implementatie van artikel 40a Wet woz een meer maatschappelijk, politiek georiënteerde grondslag heeft, dan een juridische. Waarbij het algemeen, maatschappelijk belang het heeft gewonnen van het individuele belang. Doordat het waardegegeven meer werd gezien als een gegeven met een meer objectief karakter, heeft er bij het wetsontwerp geen verdere toetsing plaatsgevonden aan artikel 10 Gw en is aan de evenredigheidstoets niet toegekomen. Door het verbod van constitutionele toetsing, mag vervolgens de nationale rechter de nationale wet niet toetsen aan de grondwet. Er was echter ook, ten tijde van de implementatie van deze nationale wet, sprake van een raakvlak met Unierecht. De Privacyrichtlijn vormde immers de wettelijke basis voor de verwerking van persoonsgegevens voor de komst van de AVG. Door de vrijheid die een richtlijn biedt voor de lidstaten was de nationale wetgever toen meer vrij in het vaststellen van een wet, mits de doelstelling van de richtlijn gehaald werd. Echter op grond van artikel 51 lid 1 Handvest richtte dit Handvest zich, net zoals nu het geval is, ook destijds tot de lidstaten, waardoor een toets aan het evenredigheidsbeginsel ten tijde van het wetsontwerp ook toen niet kon ontbreken. Hieruit kan geconcludeerd worden dat, zowel vóór als ná de komst van de AVG, een toetsing aan het evenredigheidsbeginsel plaats had moeten vinden bij de implementatie van de betreffende nationale regel. Na de komst van de AVG zal hier echter nog meer de nadruk op liggen, gelet op het feit dat een verordening direct toepasbaar is en de basis vormt, waarmee eenduidigheid in de verwerking van persoonsgegevens binnen de Unie wordt beoogd.

4.3.5 Wijziging van toepasselijke wetten

Tenslotte dient nog opgemerkt te worden dat ten tijde van de behandeling van onderhavig wetsvoorstel andere regelgeving van toepassing was dan de regelgeving die op dit moment van toepassing is. Hierdoor verschilt de situatie enigszins van toen met nu. Het zou dus goed mogelijk zijn, dat de overweging zoals die destijds is gedaan, op dit moment een andere uitkomst zal geven. Dit ondanks het feit dat de AVG in mei 2016 reeds van kracht is geworden, wat eerder was dan artikel 40a Wet woz, die op 1-10-2016 in werking was gesteld.

¹¹⁰ College Bescherming Persoonsgegevens, *Verbetervoorstellen*, (Advies Rapport WOZ aan Minister en Staatssecretaris van Financiën), z2003-1563, 17 februari 2004.

¹¹¹ College Bescherming Persoonsgegevens, *Openbaarheid WOZ-waarde*, (Advies inzake openbaarheid WOZ-waarde aan Staatssecretaris van Financiën), z2012-00245, 31 mei 2012.

Op basis van deze kennis zou je ervan uit moeten gaan, dat de AVG reeds bekend was vóóordat artikel 40a Wet woz ontworpen werd en inwerking trad. Tijdens het ontwerpen van de wet had men dus op de hoogte moeten zijn van de AVG, zodat hiermee rekening gehouden had kunnen worden. Echter artikel 40a Wet woz is op een later tijdstip in werking gesteld dan dat de behandeling ervan in de Tweede Kamer heeft plaatsgevonden. Daardoor kan er vanuit gegaan worden dat, tijdens de behandeling van artikel 40a Wet woz en de aanpassing van artikel 40 Wet woz, de komst van de AVG nog niet bekend was. Hierdoor is er mogelijk bij de behandeling van de aanpassing van deze wet onvoldoende rekening gehouden met de AVG. Daarnaast mocht de nationale wet, gelet op bovenstaande en zoals besproken in de vorige paragraaf, dan misschien niet getoetst worden aan artikel 10 Gw door de rechter, maar moe(s)t deze wel getoetst worden aan artikel 16 VWEU. Dit artikel is in feite het Europese artikel voor artikel 10 Gw en zet het verbod tot constitutionele toetsing door haar toepassing hierdoor opzij. Deze rechtmatigheidstoets wordt in de volgende paragraaf verder uitgewerkt.

4.4 Rechtmatigheid van de verwerking van het waardegegeven

In deze paragraaf wordt dieper ingegaan op de rechtmatigheidstoets van de verdere verwerking van het waardegegeven. Onder verdere verwerking wordt verstaan de openbaarmaking van het waardegegeven. Eerst wordt de algemene toetsing kort herhaald. Aan welke voorwaarden dient een gegeven te voldoen om onder en persoonsgegevens te vallen? Daarna zal specifiek de verdere verwerking van het waardegegeven toetsen op rechtmatigheid.

4.4.1 Rechtmatig verwerken van een gegeven

Bij de verwerking van een gegeven is de eerste vraag die gesteld moet worden: **1.** heb ik hier te maken met een persoonsgegeven? Indien je hebt geconstateerd dat er sprake is van een persoonsgegeven dan zal je **2.** moeten nagaan of de verwerking van dit persoonsgegeven binnen het toepassingsbereik van de AVG ligt. Als dat het geval is, dan **3.** kun je concluderen dat de AVG van toepassing is en dat het persoonsgegeven niet verwerkt mag worden, tenzij de verwerking een geldige grondslag heeft. De enige grondslagen die mogelijk kunnen zorgen voor een rechtmatige verwerking van het persoonsgegeven, worden genoemd in artikel 6 van de AVG. **4.** Daarnaast dient het persoonsgegeven in overeenstemming met de beginselen zoals genoemd in artikel 5 AVG te worden verwerkt. Ook zijn artikel 7, 8 en 52 Handvest van toepassing. In hoofdstuk 3.3 heb ik de beginselen en de grondslagen uit de AVG reeds besproken. In deze paragraaf zal ik ter verduidelijking dan ook zo hier en daar verwijzen naar de betreffende paragraaf.

4.4.2 Rechtmatige verdere verwerking van het waardegegeven

Persoonsgegevens

Zoals we in hoofdstuk 3.2 hebben gezien valt het waardegegeven, in combinatie met het adresgegeven, onder het begrip persoonsgegevens. Ook valt op grond van artikel 2 lid 2 AVG de verwerking van het waardegegeven binnen het toepassingsbereik van de AVG, gezien het feit dat het verwerken van het waardegegeven binnen de Unie plaatsvindt. Nederland is immers een lidstaat van de Europese Unie. Het argument dat gebruikt is bij de totstandkoming van artikel 40a Wet woz dat de beschikbare jurisprudentie, waaruit bleek dat het waardegegeven een privacygevoelig gegeven is, slechts is getoetst aan het toenmalige artikel 40 Wet woz en nog niet aan de gewijzigde wet en het ingevoegde artikel 40a Wet woz, kan echter geen stand houden. Een toets aan de aangepaste wet, zal namelijk geen andere uitkomst hebben. Er is namelijk tegelijkertijd ook al jurisprudentie gewezen door het HvJEU op dit gebied. Met deze jurisprudentie is invulling gegeven aan de definitie persoonsgegevens. Hiermee is duidelijk geworden wanneer een gegeven onder een persoonsgegeven valt en vervolgens bepaald kan worden of de AVG van toepassing is of niet, mits de verwerking volgens het toepassingsbereik onder EU-recht valt.¹¹² Weliswaar was en is er dus nog geen jurisprudentie beschikbaar over de aangepaste wet, er is wel jurisprudentie beschikbaar die rechtstreekse werking heeft op nationaal recht die gaat over de definitie van persoonsgegevens. De wijze van verwerken is dus afhankelijk van deze definitie, waarmee tegelijkertijd het antwoord wordt gegeven op de vraag in hoeverre het waardegegeven privacygevoelig is.

4.4.3 Benodigde grondslag

In hoofdstuk 3.3 hebben we reeds kunnen constateren dat voor de (verdere) verwerking van het waardegegeven hoogstwaarschijnlijk artikel 6 lid 1 onder c of e AVG een mogelijk geschikte geldige grondslag zou kunnen zijn. Deze grondslag houdt in dat een wettelijke regeling de verwerking van het persoonsgegeven voorschrijft. In dit geval ten aanzien van de verdere verwerking van het waardegegeven is dat artikel 40a Wet woz. Sec een dergelijk bestaande wettelijke regeling is echter nog niet voldoende. Deze regeling dient namelijk ook niet in strijd te zijn met Unierecht.

¹¹² Zie hoofdstuk 3.2; HvJ 19 oktober 2016, Breyer, C-582/14, EU:C:2016:779 en HvJ 20 december 2017, zaak C-434/16, Peter Nowak/ Data Protection Commissioner, ECLI:EU:C:2017:994.

4.4.4 Rechtmatig/ geldige grondslag

Een toetsing op rechtmatigheid aan Unierecht van deze betreffende wettelijke regeling is dan ook noodzakelijk. Uit de vernietiging van de Dataretentierichtlijn is gebleken dat ook het Handvest een belangrijke rol heeft in de toetsing op de rechtmatigheid. Daarbij zal onderzocht moeten worden of de gegeven grondslag op grond van artikel 6 lid 3 jo lid 1 c of e AVG, te weten artikel 40a Wet woz, een geldige grondslag is voor het verder verwerken van dit persoonsgegevens. Nationaal geldt dat een constitutionele toets, het toetsen van een formele wet aan de Grondwet door een rechter, verboden is. Er dient namelijk vanuit gegaan te worden dat bij het ontwerpen van een wet deze reeds getoetst is aan de Grondwet door de wetgever.¹¹³ Echter vanaf 25-5-2018 is de AVG direct van toepassing op de verwerking van het waardegegevens waardoor art. 51 lid 1 Handvest van toepassing is. Dit brengt met zich mee dat nationale wetten getoetst moeten worden aan het Handvest alvorens deze geïmplementeerd kunnen worden en na implementatie ook getoetst moeten worden door de rechter. Deze toetsing geldt dus, anders dan bij een nationale wet die niet in het toepassingsgebied van Unierecht valt het geval is, zowel voor de wetgever als voor de rechtspraak.

Mede uit de jurisprudentie, zoals o.a. de uitspraken van de vernietiging van de Dataretentierichtlijn¹¹⁴, het Schwarz-arrest¹¹⁵ en Google-Spain-arrest¹¹⁶ van het HvJEU blijkt, dat deze toets uit meerdere elementen bestaat.¹¹⁷ Dit betreft de toets aan het evenredigheidsbeginsel uit artikel 52 lid 1 en de doelbinding uit artikel 8 lid 2 van het Handvest. Deze toets-elementen heb ik hieronder op een rij gezet.

1. De maatregel moet een bepaald doel hebben. Het doel moet door de Unie zijn erkend.¹¹⁸
2. De causaliteit of de geschiktheid van de maatregel. Als een middel of maatregel niet kan leiden tot een bepaald doel, of als het doel sowieso niet bereikt kan worden door dat bepaalde middel of die maatregel, omdat het sowieso al wordt bereikt, dan ontbreekt de causaliteit. Op dat moment is de maatregel onevenredig en niet verenigbaar met Unierecht.
3. Het middel mag niet verder gaan dan noodzakelijk, voor het bereiken van het doel. Dit wordt ook wel aangeduid met de noodzakelijkheidstoets.
4. De vraag naar de evenredigheid van de maatregel. Het doel van de maatregel wordt afgewogen tegen een ander belang. Staat de maatregel in verhouding met het gevolg, rekening houdend met een ander belang?¹¹⁹

Ad.1

Zoals ik in hoofdstuk 4.3 reeds beschreven heb, bestaat het doel van openbaarmaking van het waardegegevens voornamelijk uit het vergroten van de transparantie, acceptatie, verminderen van het aantal bezwaar- en beroepschriften en het creëren van een controlemogelijkheid ten behoeve van de burger. Gelet op het beginsel beschreven in artikel 5 lid 1 onder a AVG is het doel van het vergroten van de transparantie een door de Unie erkende doelstelling. De AVG is namelijk opgesteld in het kader van in de verdragen beschreven doelstellingen.

¹¹³ Toetsing van een wet aan de grondwet, de Nederlandse grondwet, www.rijksoverheid.nl, (zoek op *constitutionele toetsing*).

¹¹⁴ Zie hoofdstuk 3.3.

¹¹⁵ Zie hoofdstuk 2.3.

¹¹⁶ Zie hoofdstuk 2.3.

¹¹⁷ AP, *Advies wetsvoorstel UAVG*, (Advies wetsvoorstel UAVG aan Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie) z201702390, Den Haag 6 april 2017, p. 2.

¹¹⁸ Art. 3 lid 1 VEU jo art. 6 lid 1 VEU jo art. 8 lid 2 Handvest.

¹¹⁹ F. Amtenbrink en HHB, *Vedder, Recht van de Europese Unie*, Den Haag: Boom Juridisch 2017, p. 174-177.

Transparantie is in elk geval een van de beginselen waarmee deze erkende doelstellingen bereikt worden en zodanig genoemd worden in de AVG. Aan deze voorwaarde wordt dus voldaan.

Ad. 2

Met de openbaarmaking wordt een grotere transparantie van de totstandkoming van de waardebepaling beoogd en een controlemogelijkheid gecreëerd op de juistheid van de vastgestelde waarde. Door middel van artikel 40a Wet woz wordt alleen het waardegegeven openbaar gesteld. De onderliggende gegevens zoals de genoemde vergelijkbare verkochte objecten op het taxatieverslag zijn enkel in te zien voor degene die de beschikking op zijn naam heeft ontvangen. Deze gegevens zijn echter niet openbaar. Ook worden slechts alleen de totale gebruiksoppervlakten weergegeven zoals deze zijn ingemeten op grond van de Wet Basisregistraties Adressen en Gebouwen (hierna: Wet BAG). De onderverdeling in bij- en/of aanbouwen wordt niet weergegeven. Ook worden de secundaire objectkenmerken, zoals de kwantificering in kwaliteitsniveau-, doelmatigheid, luxe-niveau en de staat van onderhoud niet weergegeven bij de openbaarmaking van het waardegegeven. In de MvT wordt genoemd dat burgers hun eigen vergelijkbare objecten zouden kunnen kiezen om zo de juistheid van de waarde van hun woning te kunnen controleren. Bij de waarde van de woning wordt echter niet weergegeven of de woning rond de waardepeildatum is verkocht. Ook ontbreken bovengenoemde gegevens en geeft artikel 40a Wet woz uitdrukkelijk slechts de bevoegdheid om enkel het waardegegeven openbaar te stellen. Een goed vergelijk is derhalve niet mogelijk. Je kunt met deze maatregel niet controleren of de waarde juist is. Het middel is dan ook niet doeltreffend. Daarbij komt nog dat, doordat niet alle gegevens op basis waarvan de waardebepaling is gebaseerd openbaar worden gesteld middels deze regeling, de burger appels met peren gaat vergelijken. Dit leidt eerder tot een stijging van het aantal bezwaarschriften dan een daling. In dit geval ontbreekt dus de causaliteit en is de maatregel onevenredig en daardoor niet verenigbaar met het Unierecht. Aan de causaliteitsvoorwaarde wordt dus niet voldaan.

Ad. 3

Is het middel noodzakelijk? Is openbaarmaking noodzakelijk? Werd het doel niet al bereikt met de bestaande middelen? Artikel 40 Wet woz (oud) gaf reeds de mogelijkheid om de vastgestelde waarde te controleren. Dit kon door middel van het opvragen van een taxatieverslag en nog nader te noemen waardegegevens van 9 objecten. De zogenaamde 3 x 3 regel. Degene die een gerechtvaardigd belang had kon dan reeds de waarde opvragen van drie woningen die in de buurt waren gelegen, van drie woningen die eenzelfde type woning betroffen en drie willekeurig andere woningen naar keuze binnen de gemeente gelegen. Het feit dat met de openbaarmaking ook andere woningen in andere gemeenten geraadpleegd kunnen worden, waarmee de woning van de betreffende burger sowieso niet te vergelijken is en dus niet kan dienen om de waarde te controleren en reeds een taxatieverslag en 9 andere waarden van woningen op te vragen waren, betekent dat het verder verwerken van het waardegegeven niet noodzakelijk is. De controlemogelijkheid was er immers al en de toegang krijgen tot het waardegegeven van woningen die totaal niet vergelijkbaar en/of niet in de buurt zijn gelegen, leidt ertoe dat de maatregel niet noodzakelijk is en zelfs verder gaat dan noodzakelijk is. Ook aan de voorwaarde van noodzakelijkheid wordt niet voldaan.

Ad 4.

In dit geval is er aan de ene kant het algemeen en maatschappelijk belang met als doel het vergroten van de transparantie ten aanzien van de totstandkoming van het waardegegeven, de controlemogelijkheid van de juistheid van het waardegegeven en de acceptatie van de waardebeschikking voor de burger. En aan de andere kant is er het individuele belang. Deze evenredigheidstoets is eigenlijk een politieke afweging.¹²⁰ In de MvT en de Kamervragen is dit ook af te leiden.

¹²⁰ F. Amentbrink en HHB, *Vedder, Recht van de Europese Unie*, Den Haag: Boom Juridisch 2017, p. 176.

Omdat het waardegegeven wordt gezien als zijnde een gegeven met een meer objectief karakter dan een persoonsgegeven, wordt het algemeen belang boven het individuele belang geplaatst. Het individuele belang wordt hierdoor onderbelicht en is slechts minimaal meegenomen in de overwegingen die er zijn gedaan ten behoeve van de invoering van dit wetsartikel. Ondanks dat het CBP en de RvS hebben benadrukt dat het belang van het individu niet gepasseerd kan worden, omdat het beschermingsniveau van dit grondrecht hoog is, kan ik niets terug vinden over de toetsing hiervan. Daarbij komt dat de totstandkoming van dit wetsartikel getoetst is binnen de regels van de Wbp en niet binnen de regels van de AVG. Gelet op het feit dat het Unierecht van toepassing is en de grondrechten van het Handvest gerespecteerd dienen te worden en de verwerking van persoonsgegevens eenduidig moet geschieden binnen de Unie, kan men zich afvragen of een dergelijk nationaal maatschappelijke acceptatie over het waardegegeven als zijnde een objectgegeven eveneens aanwezig zal zijn binnen de maatschappij en context van de Europese Unie.

4.4.5 Het belang van het individu

Een van de grondbeginselen van de AVG houdt in dat het individu voorop staat.¹²¹ Omdat het om een afweging van de belangen ten aanzien van een grondrecht gaat, gaat het individuele belang in beginsel vóór een eventueel economisch of publiekelijk belang.¹²² Het uitgangspunt is, dat elk individu beschermd moet worden, gelet op het hoge beschermingsniveau van het grondrecht. Het moet niet zo zijn dat een individu een bescherming mis zou lopen, omdat de bepaalde activiteit niet zou vallen onder de AVG. Daarom zal artikel 2 lid 2 onder a in combinatie met artikel 3 lid 1 AVG ruim uitgelegd moeten worden. Vervolgens heeft de nationale wetgever zelfs nog het toepassingsbereik van de AVG verruimd via artikel 3 lid 1 onder b UAVG. Bij de totstandkoming van artikel 40a Wet woz is de toetsing, ten behoeve van dat individu, echter aan het evenredigheidsbeginsel achterwege gelaten. Het waardegegeven werd immers niet onder een persoonsgegeven geschaard. Als we kijken naar het Google Spain-arrest kun je je afvragen of in dit geval er geen mogelijkheid gecreëerd had moeten worden, waarbij een escape was ingebouwd op individueel niveau. Op deze manier zou het mogelijk zijn het waardegegeven op verzoek af te schermen van de openbaarheid. Met andere woorden is de vraag of er voldoende waarborgen zijn ingebouwd voor de bijzondere individuele gevallen. Denk aan activiteiten waarbij de toegankelijkheid, omgeving (vrijstaande woningen) grootte en hoogte van het waardegegeven van een woning bijvoorbeeld een rol kunnen spelen bij het vormen van een mogelijk doelwit voor criminelen. Of een individu wil z'n woning verkopen, zonder dat potentiële kopers worden beïnvloed bij het bepalen van de hoogte van hun bod door het openbare waardegegeven. Ook al zou het individu er niet in slagen om z'n belang bij een dergelijke afscherming te onderbouwen, biedt de huidige regelgeving hierin geen enkele mogelijkheden.

4.4.6 Onverenigbaar met Unierecht

Kortom er wordt niet voldaan aan alle voorwaarden genoemd in artikel 52 lid 1 van het Handvest. Alleen op grond hiervan kan geconcludeerd worden dat de betreffende maatregel al niet verenigbaar is met het Unierecht en dus ook niet met de AVG. Nationale wetgeving die binnen het toepassingsgebied van de Unie valt en niet verenigbaar is met de AVG kan niet toepasbaar zijn.¹²³ Met andere woorden zou artikel 40a Wet woz juridisch gezien in strijd zijn met de AVG en zou geschrapt dienen te worden. Dit wetsartikel kan op basis van bovenstaande bevindingen in de huidige vorm derhalve niet fungeren als geldige grondslag voor het verder verwerken van het waardegegeven. Artikel 6 lid 1 onder c AVG biedt daardoor evenmin de benodigde geldige rechtsgrondslag voor een rechtmatige verwerking van het openbare waardegegeven.

¹²¹ Zie hoofdstuk 2.3: De Privacyrichtlijn, art. 3 VEU en AP, *Advies wetsvoorstel UAVG*, (Advies wetsvoorstel UAVG aan Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie) z201702390, Den Haag 6 april 2017, p. 3 ("In lijn met de AVG stelt de AP de burger centraal").

¹²² Zie hoofdstuk 2.2: HvJ EU 13 mei 2014, zaak C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317 (*Google Spain/AEPD*).

¹²³ AP, *Advies wetsvoorstel UAVG*, (Advies wetsvoorstel UAVG aan Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie) z201702390, Den Haag 6 april 2017, p. 8.

Artikel 6 lid 1 onder e AVG kan dus ook geen soelaas bieden, omdat ook bij de toepassing van dit artikel niet wordt voldaan aan artikel 52 lid 1 van het Handvest. De maatregel, artikel 40a Wet woz, is namelijk niet noodzakelijk, niet passend, niet geschikt en disproportioneel gebleken, zoals hiervoor is besproken.

4.4.7 Hoog beschermingsniveau

Het feit dat een grotere meerderheid een bepaald gegeven ziet als een objectgegeven, betekent nog niet dat elk individu dit ook zo ziet, zal zien of zal ervaren. Met het bestempelen van een gegeven als zijnde een objectgegeven en geen persoonsgegeven enkel uit maatschappelijk oogpunt, wordt elk recht op bescherming van de verwerking van het betreffende (mogelijke) persoonsgegeven van het individu teniet gedaan. Daarnaast heeft de afweging van belangen, in het kader van wel of geen persoonsgegeven, plaats gevonden als zijnde uitsluitend een nationale aangelegenheid. Het creëren van maatregelen ter bescherming van dit grondrecht is en vormt echter nu juist de basis van de AVG en betreft een uitsluitend Europese aangelegenheid.¹²⁴ Dit zou dus betekenen dat elke lidstaat zelfstandig zou kunnen beslissen of een gegeven een persoonsgegeven betreft of niet, door deze definiëring afhankelijk te laten maken van de maatschappelijke nationale beschouwing ten aanzien van dit gegeven. Nu juist de AVG in het leven is geroepen om eenduidigheid te creëren over de verwerking van persoonsgegevens met het doel de verwerking van de persoonsgegevens van het individu te beschermen en daar een zeer hoog beschermingsniveau aan heeft toegekend, is een dergelijke vrijheid mijns inziens niet de bedoeling geweest. Daarnaast is er, indien de grondslag zou worden ontleend aan het algemeen belang dat in dit geval belangrijker zou worden gesteld dan het individuele belang, alsnog geen sprake van een rechtmatige verwerking. De regeling is namelijk nog altijd niet in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel, door het ontbreken van de noodzaak, zoals we bij de toetsing van de verdere verwerking van het waardegegeven aan artikel 52 lid 1 Handvest hebben kunnen zien.

4.4.8 Administratieve boete en meldplicht

Wat betekent dit voor het verwerken van het openbare waardegegeven en voor de uitvoering hiervan? Zoals ik reeds heb aangegeven bij de bespreking van de constitutionele toetsing, het ongeldig verklaren van de Wet bewaarplicht telecommunicatie en de Dataretentierichtlijn, zal de uitvoering van een nationale wet doorgang blijven vinden, zolang deze wet nog van kracht is en niet ongeldig is verklaard. Daar tegenover staat echter dat er sprake is van een meldingsplicht. Artikel 33 lid 1 AVG regelt dat de verwerkingsverantwoordelijke een inbreuk binnen 72 uur meldt.¹²⁵ Zoals ik eerder onder het kopje handhaving van de AVG aangegeven heb over de treffen handhavingsmaatregelen, als blijkt dat er sprake is van het verwerken van persoonsgegevens in strijd met de AVG, zullen deze afhangen van o.a. de mate waarin de verwerkingsverantwoordelijke meewerkt om de benodigde maatregelen te treffen. Op grond van artikel 83 lid 1 AVG zorgt de AP ervoor, dat er een boete wordt opgelegd voor een inbreuk op de beginselen en de rechten van betrokkenen. De hoogte van de boete wordt bepaald door een afweging en beoordeling van de omstandigheden zoals is bepaald in artikel 58 lid 2 AVG in samenhang met artikel 83 lid 2. Hiervan maakt eveneens onderdeel uit in hoeverre de verwerkingsverantwoordelijk over z'n algemeenheid, bij de verwerking van het waardegegeven, de rechten van de betrokkene respecteert. Gezien het feit dat artikel 40a Wet woz nog niet ongeldig is verklaard, maar er gelet op het voorgaande wel vraagtekens gezet kunnen worden bij de rechtmatigheid van dit wetsartikel in de huidige vorm, adviseer ik de AP deze uitkomst onder de aandacht te brengen. Daarnaast is het mogelijk de maatregel meer in overeenstemming te brengen met de AVG door aanpassingen te doen. Wellicht dat een ongeldigverklaring niet nodig is, maar kan met de benodigde toegevoegde waarborgen het artikel alsnog in stand blijven.

¹²⁴ AP, *Advies wetsvoorstel UAVG*, (Advies wetsvoorstel UAVG aan Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie) z201702390, Den Haag 6 april 2017, p. 18.

¹²⁵ AP, Boetesluit 6 november 2018 (*Uber BV en Uber Technologies*).

Het is dan ook zaak om in elk geval de rechten van de betrokkene uit artikel 12 t/m 22 AVG volledig te respecteren in de uitvoering van deze nationale wettelijke regeling. Dit zal in elk geval ervoor zorgen dat zoveel mogelijk met het individu rekening is gehouden. Dit zal, zoals hiervoor beschreven, in elk geval ook een positievere invloed hebben op de eventuele hoogte van een boete. Of zal ervoor zorgen dat een boete uit zal blijven.

In dit hoofdstuk is naar voren gekomen dat een nationale speciale wet vóór een nationale algemene wet gaat, maar niet in strijd mag zijn met de AVG. Ook is gebleken dat op basis van artikel 8 lid 2 EVRM vrij eenvoudig de inbreuk van het eerste lid van dit artikel kon worden gerechtvaardigd. Nu dient, in het geval van de verwerking van een persoonsgegeven, tevens getoetst te worden aan Unierecht en dus ook het Handvest. Ten slotte is gebleken dat artikel 40a Wet woz in strijd is met het evenredigheidsbeginsel, waardoor de mogelijkheid bestaat dat dit artikel ongeldig wordt verklaard en een geldige grondslag voor de openbaarmaking van het waardegegeven ontbreekt.

In het volgende hoofdstuk is onderzoek gedaan naar de verschillende deelprocessen binnen de uitvoering van de Wet woz en welk mogelijk gevolg bovenstaande kan hebben voor deze processen. De werkwijze van de uitwisseling van gegevens, waaronder het openbare waardegegeven, is hierbij onder de loep genomen en getoetst aan de rechten van betrokkene. Vervolgens zijn in hoofdstuk 6 conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

5. Praktijkonderzoek

In de hoofdstukken 2 t/m 4 is de meer theoretische kant van het onderzoek naar de vraag of het cluster WOZ/Belastingen van de gemeente Leidschendam-Voorburg de uitwisseling van (persoons)gegevens binnen het WOZ-proces (betreffende de objecten die in hoofdzaak tot woning dienen) compliant met de AVG uitvoert behandeld. Nu de theoretische betekenis van de AVG bekend is, zal in dit hoofdstuk onderzoek gedaan worden naar deze vraag in de praktijk. Om te onderzoeken waar het meest sprake is van de verwerking van persoonsgegevens binnen het WOZ-proces, hebben er twee brainstormsessies plaatsgevonden. Een drietal collega's werkzaam binnen het cluster WOZ/Belastingen en de Functionaris Gegevensbescherming maakten hier onderdeel van uit. Hieruit is naar voren gekomen dat er een aantal gegevensstromen is, waarbij er sprake is van een hoge frequentie ten aanzien van de uitwisseling van persoonsgegevens. Hieruit zijn vervolgens drie gegevensstromen/ samenwerkingen gekozen, waarop nader onderzoek is gedaan naar de rechtmatige verwerking op grond van de AVG. Voor deze drie gegevensstromen/ samenwerkingen is speciaal gekozen, omdat deze in te delen zijn in drie verschillende categorieën. Deze categorieën kunnen namelijk tevens de overige gegevensstromen/ samenwerkingen, die buiten dit onderzoek vallen, mogelijk vertegenwoordigen en als voorbeeld dienen in een rechtmatigheidstoets betreffende de overige categorieën. Het onderzoek betreft de volgende deelprocessen binnen het WOZ-proces.

- A. Gegevensuitwisseling met de eigenaar of huurder (hierna: gebruiker).
- B. Gegevensuitwisseling met de primaire afnemers.¹²⁶
- C. Gegevensuitwisseling met de secundaire afnemers.

In de volgende paragrafen worden eerst de WOZ processen kort bespreken. Daarna worden de drie hierboven gekozen deelprocessen in beeld gebracht. Vervolgens worden de deelprocessen getoetst aan de AVG. Hierbij wordt antwoord gezocht op de volgende vragen. Is er sprake van een persoonsgegeven? Zo ja, is er een geldige grondslag die de inbreuk rechtvaardigt? En welke rol heeft de betreffende partij? Is het een vertegenwoordiger, verwerker of verwerkingsverantwoordelijke? Welke rechten heeft de betrokkene in het betreffende proces en zijn deze voldoende gewaarborgd?

5.1 De WOZ processen

In onderstaand schema worden de verschillende WOZ-processen weergegeven in een tijdlijn. De WOZ-processen bestaan uit de volgende processen.¹²⁷

1. Interactie met eigenaren en gebruikers (bestandscontroles adv voormeldingen; inlichtingenformulieren versturen, vooroverleg woningbouwverenigingen (ambtshalve) bezwaren.
2. Waardebepaling woningen.
3. Waardebepaling niet-woningen.
4. Systemen (technische (ver)werking – LV WOZ).¹²⁸
5. Gegevensbeheer (bestandsvergelijkingen).

Binnen deze processen is er sprake van diverse gegevensstromen. Deze gegevensstromen worden ook wel de gegevensuitwisseling genoemd. Om een onroerende zaak te kunnen waarderen/ beschikken en op te leggen aan de juiste belastingplichtige/ belanghebbende zijn er verschillende gegevens nodig.

¹²⁶ Art. 7 jo 8 jo 10 Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz.

¹²⁷ Waarderingskamer, *WOZ-tijdlijn* (bijlage bij Waarderingsinstructie), Den Haag 21-9-2018, p. 302.

¹²⁸ Artikel 9a Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz. LV WOZ: Landelijke Voorziening WOZ, zie par. 5.2.

Vervolgens wordt dit waardegegeven in combinatie met het adresgegeven verder verwerkt via de LV WOZ. Zo komt het waardegegeven in het openbaar loket (wozwaardeloket) en bij de afnemers terecht. Enkel de waarden van woningen zijn openbaar i.v.m. de concurrentiegevoeligheid van het openbaar maken van waardegegevens van niet-woningen. Daar waar ik spreek over de openbaarheid van het waardegegeven, doel ik dan ook op de objecten die in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.¹²⁹ Onder een verdere verwerking valt in dit hoofdstuk ook, naast het openbaar maken van het waardegegeven via het wozwaardeloket, het verstrekken van het waardegegeven aan de primaire (CBS, RBD en WS.)¹³⁰ en secundaire (adviesbureaus) afnemers in.

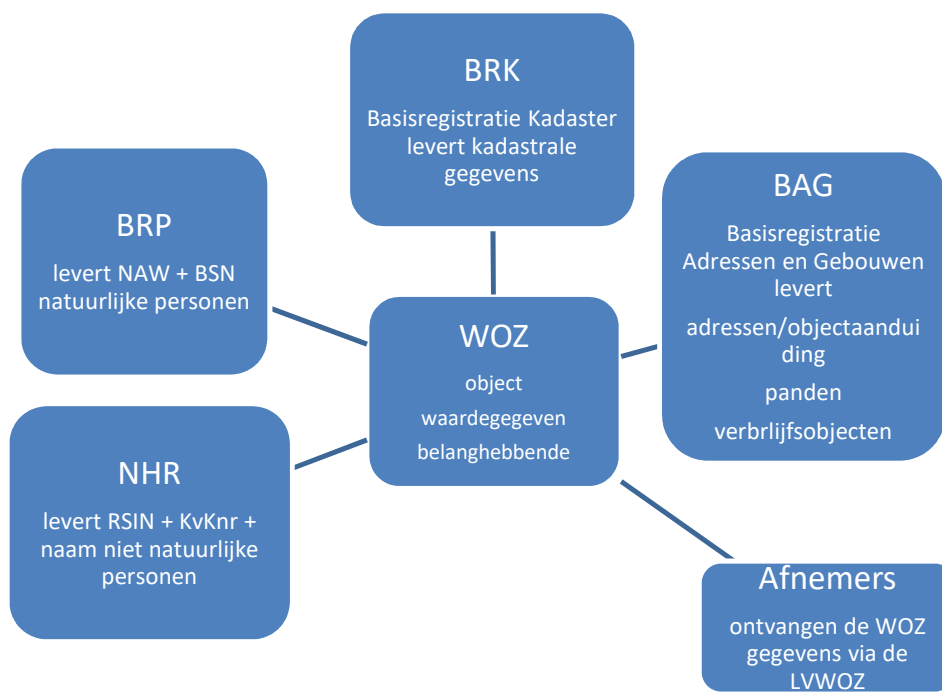
Zoals we in hoofdstuk 4.1 hebben kunnen zien, heeft de belastingplichtige een informatieplicht op grond van artikel 47 AWR, zodat een juiste aanslagoplegging plaats kan vinden. Ten behoeve van het vaststellen en beschikken van het waardegegeven is dan ook o.a. de gevraagde informatie van de eigenaar of huurder omtrent de wijze van totstandkoming van de aankoop/ huurcontract, de staat van onderhoud etc. van de onroerende zaak nodig. Er is dus sprake van gegevensuitwisseling zowel vooraf aan het beschikken van het waardegegeven als achteraf, gelet op o.a. de informatieverzoeken op grond van artikel 47 AWR en de gegevensuitwisseling met de afnemers.

Om over de juiste gegevens te kunnen beschikken is dus bijvoorbeeld een interactie met belastingplichtige/ belanghebbende noodzakelijk om inlichtingen te verkrijgen over bijvoorbeeld de staat van onderhoud van de woning, of er verbouwingen plaats gaan vinden of hebben gevonden, of wanneer het koopcontract is ondertekend. Deze gegevens worden opgevraagd door middel van een inlichtingenformulier. Om deze vorm van interactie met belanghebbende te kunnen voeren, is een gegevensuitwisseling met de Basisregistratie Kadaster en Basisregistratie Personen dan ook noodzakelijk. Het is namelijk nodig om de eigenaarswisseling te ontvangen en de bijbehorende personen en adresgegevens.

De basisregistratie WOZ maakt onderdeel uit van het stelsel van Basisregistraties. In onderstaand schema heb ik de gegevensuitwisseling weergegeven binnen het stelsel van Basisregistraties, in relatie tot het waardegegeven. Omdat het waardegegeven één van de Basisregistraties is binnen het stelsel van basisregistraties, leidt dit tot veel samenwerkingen en gegevensuitwisseling om dit waardegegeven optimaal te kunnen gebruiken. In het onderstaand schema is de Basisregistratie WOZ te zien als afnemer en leverancier van andere Basisregistraties. Vervolgens stuurt zij de waardegegevens naar de LV WOZ, zodat het CBS, WS, RBD en het openbare wozwaardeloket deze gegevens verder kunnen verwerken.

¹²⁹ 70/30 regel, 70% waarde dienstbaar aan woondoeleinden dan is het object in hoofdzaak een woning.

¹³⁰ CBS: Centraal Bureau voor de Statistiek, WS: Waterschappen, RBD: Rijksbelastingdienst.

131

Figuur 5.1

5.2 Toetsing van drie deelprocessen aan de AVG

Zoals reeds is geconstateerd valt het waardegegeven, dat zonder adresgegeven een nutteloos gegeven is, met een adresgegeven onder de definitie persoonsgegevens door de herleidbaarheid naar een persoon. Alhoewel het zeer waarschijnlijk is, dat bij de uitwisseling van de onderzochte gegevens tevens sprake is van andere persoonsgegevens naast het waardegegeven, ligt de focus bij dit onderzoek op het waardegegeven (waardebeschikking).¹³² Een onderzoek naar de rechtmatige verwerking van andere persoonsgegevens binnen het betreffende proces, kan op een vergelijkbare wijze uitgevoerd worden gelijk aan de wijze van toetsing, zoals in dit onderzoek is gedaan. De bespreking van deze drie deelprocessen kan dan ook tevens een mogelijk begin zijn en een helder beeld weergeven van een rechtmatigheidstoets aan de AVG ten aanzien van de overige werkzaamheden en uitwisseling van gegevens, uitgevoerd door het cluster WOZ/Belastingen.

In het hieronder ingevoegde exceloverzicht is in het kort weergegeven hoe het praktijkonderzoek eruit ziet. Het proces, de partij, rol, de grondslag, de rechten van de betrokkenen en de waarborging van deze rechten. Daarna zijn de drie afzonderlijke processen in processchema's weergegeven. Met leverancier wordt in het schema bedoeld dat de partij persoonsgegevens levert aan het cluster WOZ/Belastingen en met afnemer wordt bedoeld dat de partij persoonsgegevens afneemt van het cluster WOZ/Belastingen.

¹³¹ Basisregistratie Personen, Basisregistratie Kadaster, Basisregistratie Adressen en Gebouwen, Nederlands Handelsregister en Landelijke Voorziening WOZ. *Catalogus Basisregistraties WOZ 2017*, versie 1.7, (catalogus van de Waarderingskamer), Den Haag 1-7-2017.

¹³² Art. 22 Wet woz.

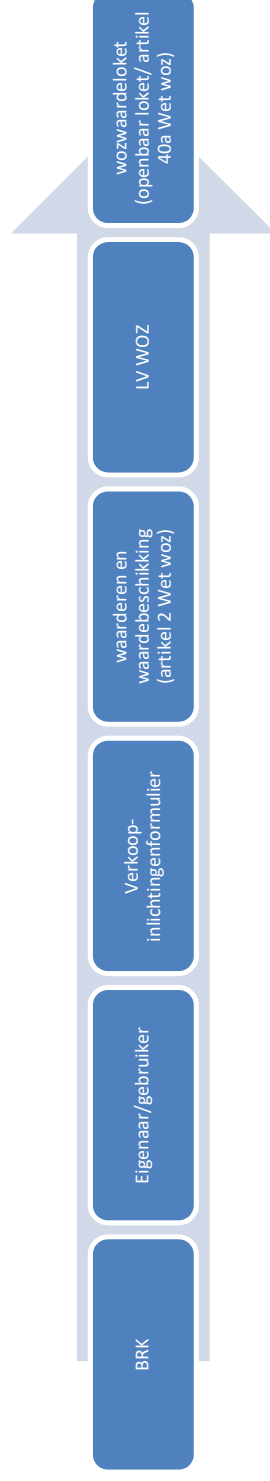
		A-WOZ/OZB	adviesbureau LV WOZ	rechter	verwerker	wettelijke grondslag	Beginnselen en evenredigheid	verwerkingsverantwoordelijke/verwerker/vertegenwoordiger	art. 151/m 20 en 22 AVG v.t. waarborging
C	Adviesbureau WS	x	x	x	art. 6 lid 1 onder c AVG	noodzakelijk op dit moment. (technische aanpassingen zijn nodig)		verwerker	x
B				x	art. 6 lid 1 onder c AVG	noodzakelijk en evenredig, uitvoerbaar		verwerkingsverantwoordelijke	x
B	RBD	x		x	art. 6 lid 1 onder c AVG	noodzakelijk en evenredig, uitvoerbaar		verwerkingsverantwoordelijke	x
B	CBS	x		x	art. 6 lid 1 onder c AVG	noodzakelijk en evenredig, uitvoerbaar		verwerkingsverantwoordelijke	x
A	E/G	x	x	x	art. 6 lid 1 onder c AVG	niet noodzakelijk, strekt verder		verwerker (raadplegen wozwaardeloket)	x

Figuur 5.2

Zoals in hoofdstuk 4.4 is geconstateerd, kan geconcludeerd worden dat de openbaarmaking van het waardegegeven op grond van artikel 40a Wet woz primair in strijd is met de AVG. Het HvJEU zal uiteindelijk moeten oordelen of artikel 40a Wet woz inderdaad in strijd is met Unierecht en welke gevolgen dit heeft. Wellicht is een aanpassing van het betreffende artikel noodzakelijk i.p.v. een gehele ongeldigverklaring. De uitwisseling van het waardegegeven geschiedt door middel van een aanlevering van deze gegevens aan de LV WOZ. Het wozwaardeloket, die deze waardegegevens openbaar maakt, haalt op haar beurt deze gegevens weer uit de LV WOZ. Deze openbaarmaking valt dus ook onder de gegevensuitwisseling. De LV WOZ is de gezamenlijke bak waaruit alle primaire afnemers en het wozwaardeloket hun gegevens ophalen. Deze bak wordt gevuld door de gemeenten bij het beschikken/vaststellen van de waardegegevens. Bij proces A zal dan ook, op basis van hetgeen in hoofdstuk 4 naar voren is gekomen, voorlopig geconcludeerd kunnen worden dat er primair sprake is van een strijdigheid met de AVG. In dat geval zal de verdere verwerking van dit gegeven en dus het proces omtrent deze verwerking alleen al op basis hiervan niet compliant zijn met de AVG. Artikel 40a Wet woz kan dan ook ongeldig worden verklaard door een beslissing van een nationale rechter. Deze zal die beslissing echter pas nemen op basis van een interpretatie van een eventuele prejudiciële beslissing, genomen door het HvJEU. Op grond van art. 4 lid 1 VEU waaruit het loyaliteitsbeginsel, eenduidigheid en een gelijke uitvoering van Unierecht blijkt, dient de nationale rechter de beantwoording van een prejudiciële vraag in elk geval mee te nemen in zijn overwegingen die leiden tot zijn beslissing. Er mee rekening houdend met het feit dat het niet zover zal komen, wordt proces A alsnog aan de overige voorwaarden, zoals vastgesteld in de AVG, getoetst. Daarnaast is deze toetsing aan de rechten van de betrokkene alsnog, ook bij een eventuele ongeldigverklaring van het wetsartikel, van belang om de positie van het cluster WOZ/Belastingen in het handavingsproces te kunnen bepalen.

In hoofdstuk 6 zal hierop volgend, naast de conclusie, ook aanbevelingen gedaan worden over hoe gemeenten het mogelijke risico van een boete kunnen voorkomen of in elk geval zouden kunnen minimaliseren. Dit in gevallen waarbij de rechten van de betrokkene onvoldoende worden gerespecteerd en/of in strijd gehandeld wordt met de beginselen en/of als blijkt dat de huidige grondslag ongeldig wordt verklaard.

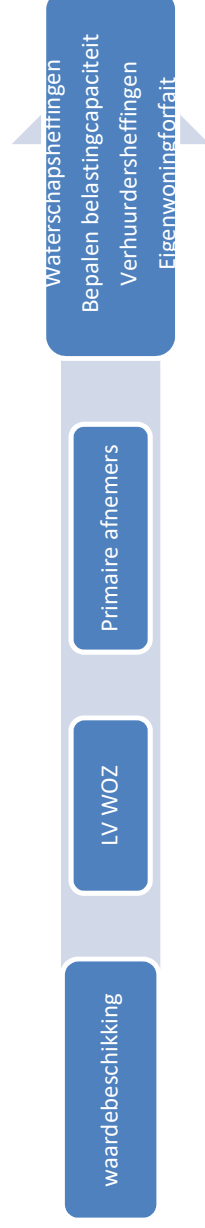
In de volgende paragraaf wordt deze toets aan de genoemde drie elementen nader uitgewerkt. Daarnaast worden de mogelijke gevolgen ten aanzien van de handhaving van de AVG besproken.

Figuur 5.3

Proces A. Gegevensuitwisseling met eigenaar/ gebruiker

Zie categorie 1 van het privacybeleid van de gemeente LV¹³³. *Publieke taak (artikel 6 lid 1 onder c en e AVG)*
Eigenaar/ gebruiker = Leverancier, Afnemer, Verwerker¹³⁴ (raadplegen wozwaardeloket)

Figuur 5.4

Proces B. Gegevensuitwisseling primaire afnemers (Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS)/ Waterschappen (hierna: WS) / Rijksbelastingdienst (hierna: RBD))

Zie categorie 1 van het privacybeleid van de gemeente LV¹³⁵. *Publieke taak (artikel 6 lid 1 onder c en e AVG)*

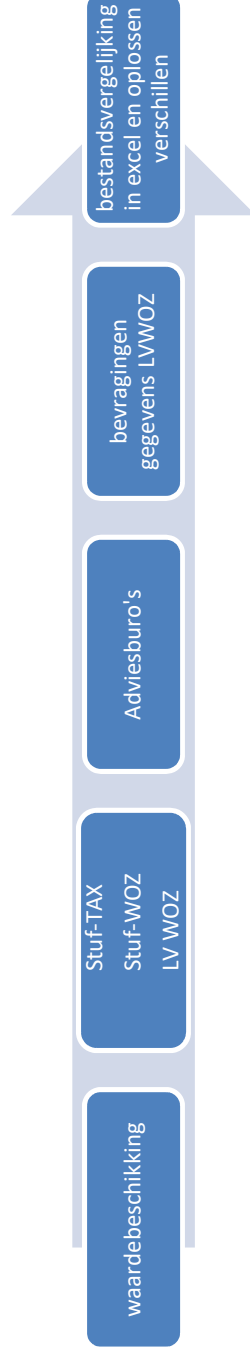
Primaire afnemer = Afnemer, Leverancier t.b.v. optimalisatie bestandsgegevens, verwerkingsverantwoordelijke¹³⁶.

¹³³ mr. FG, *Privacybeleid gemeente Leidschendam-Voorburg*, Leidschendam 2018: www.lv.nl (zoek op privacy).

¹³⁴ Bart W. Schermer, Dominique Hagenauw & Nathalie Falot, *Handleiding Algemene Verordening Gegevensbescherming* Ministerie van Justitie en Veiligheid 22-1-2018, p. 10 t/m 14.

¹³⁵ mr. FG, *Privacybeleid gemeente Leidschendam-Voorburg*, Leidschendam 2018: www.lv.nl (zoek op privacy).

¹³⁶ Bart W. Schermer, Dominique Hagenauw & Nathalie Falot, *Handleiding Algemene Verordening Gegevensbescherming* Ministerie van Justitie en Veiligheid 22-1-2018, p. 10 t/m 14.

Figuur 5.5

Proces. C. Gegevensuitwisseling secundaire afnemers (*Adviesbureaus t.b.v. bestandsvergelijkingen en synchronisaties*)
Zie categorie 2 van het privacybeleid van de gemeente LV: Leveranciers en diensten (Gegevensuitwisseling met secundaire afnemers)
Secundaire afnemers/ adviesbureau = Leverancier, Afnemer, Verwerker.¹³⁸

¹³⁷ Art. 9 Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz. Stuf-TAX: standaard uitwisselingsformaat taxatiegegevens. Stuf-WOZ: standaard uitwisselingsformaat waardegegevens.

¹³⁸ Bart W. Schermer, Dominique Hagenauw & Nathalie Falot, *Handleiding Algemene Verordening Gegevensbescherming* Ministerie van Justitie en Veiligheid 22-1-2018, p. 10 t/m 14.

5.3 Rechtsgrondslag, basisbeginselen en evenredigheidsbeginsel

Zoals reeds hiervoor is weergegeven, bestaat de rechtvaardiging van de verwerking van het waardegegeven i.c.m. het adresgegeven zijnde een persoonsgegeven, bij alle drie genoemde deelprocessen, uit artikel 6 lid 1 onder c AVG. Er is namelijk, zoals eveneens besproken in hoofdstuk 4, sprake van een nationale wet (art. 2 jo 22 lid 1 Wet woz) die voorschrijft dat alle onroerende zaken in de gemeente gewaardeerd dienen te worden. Indien de gemeenteraad van de gemeente, en dat is meestal het geval bij de onroerende-zaakbelasting, de Verordening onroerende-zaakbelasting heeft vastgesteld dient dit waardegegeven tevens als grondslag voor de aanslagoplegging van deze belasting. Daarnaast worden deze waardegegevens gebruikt door overige instanties voor bijvoorbeeld het Eigenwoningforfait, Woningwaarderingsstelsel, Inkomstenbelasting, Vennootschapsbelasting en milieubelasting.¹³⁹ Ook is gebleken dat het waardegegeven nog breder wordt gebruikt dan dit. Zo ook door notarissen, banken en verzekeraars.¹⁴⁰ Kortom het bepalen van de waarden is noodzakelijk en heeft een geldige grondslag. Zoals hiervoor in figuur 5.1 te zien is, zijn voor o.a. het aanwijzen van de belastingplichtige eveneens persoonsgegevens nodig. Om aan de overige rechten van betrokkene te kunnen voldoen en om een correcte administratie en dus ook een correcte aanslagoplegging te kunnen bewerkstelligen, zijn controles van bestanden en uitwisselingen met de leveranciers en de afnemers noodzakelijk. Met de huidige technologie zijn dit de mogelijkheden waarop hedendaags bestandsvergelijkingen uitgevoerd kunnen worden binnen het cluster. Een andere mogelijkheid, die minder impact zou hebben op de verwerking van de persoonsgegevens, is er op dit moment nog niet. De genoemde wijze van gegevensuitwisseling in de deelprocessen zijn dan ook noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan de Wet woz, waarbij de rechten van betrokkene zo goed mogelijk beschermd worden.

Met betrekking tot de uitvoering, die gegeven wordt aan het in hoofdstuk 4.3 en 4.4 besproken artikel 40a Wet woz, verwijs ik terug naar de genoemde paragrafen. Bij de toetsing aan de AVG heb ik primair geconcludeerd dat er sprake is van een strijdigheid met de AVG. In dit praktijkonderzoek, waar het cluster nog steeds uitvoering dient te geven aan dit artikel los van het feit of het strijdig zou zijn met de AVG, zal ik alsnog deze uitwisseling (de openbaarmaking van het waardegegeven van woningen) toetsen aan de overige voorwaarden die de AVG stelt. In de volgende paragraaf zal ik dan ook de wijze van gegevensuitwisseling ten behoeve van de openbaarmaking van het waardegegeven alsnog toetsen aan de rechten van de betrokkene door deze in figuur 5.6 nader uit te werken.

De overige nationale wetten die ten grondslag liggen aan de drie behandelde deelprocessen, conform het op grond van artikel 6 lid 3 jo artikel 6 lid 1 onder c AVG genoemde vereiste, houden de volgende regelingen in. Wob, artikel 2, 22, 40 Wet woz, artikel 18a, 47, 49a en 50 t/m 53 AWR, Uitvoeringsbesluit AVG, Gegevensverstrekking gemeentelijke belasting en WOZ, Uitvoeringsbesluit gegevensuitwisseling, Awb, artikel 220 ev Gemw.

5.4 Rechten van betrokkene

De in hoofdstuk 5.2 genoemde deelprocessen vormen de basis voor onderstaande tabel. De verwerking van de persoonsgegevens in de genoemde deelprocessen worden getoetst aan de rechten van de betrokkene, zoals behandeld in hoofdstuk 3.4, die van toepassing zijn op deze deelprocessen. Daarna worden zaken beschreven die uit het schema opvallen. In hoofdstuk 6 worden de conclusie en de aanbevelingen uiteen gezet.

¹³⁹ *Vraagbaak waardebeoordeling Wet woz* (rapport van commissie regelgeving en controle van de Waarderingskamer), Den Haag 8-9-2017, p. 173 t/m 181.

¹⁴⁰ Art. 10 en 11 Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz.

<u>Figuur 5.6</u> <u>Rechten</u> <u>van</u> <u>betrokkene</u> <u>Adviesbureau</u>	Artikel 12 AVG <i>recht op transparantie</i>	Artikel 15 AVG <i>inzagerecht</i>	Artikel 16 AVG <i>rectificatierecht</i>	Artikel 17 AVG <i>recht op vergetelheid</i>	Artikel 18 AVG <i>recht op beperking</i>	Artikel 19 AVG <i>recht op info over ontvangers</i>	Artikel 21 AVG <i>recht van bezwaar</i>	Artikel 22 AVG <i>recht op niet geheel geautomatiseerd besluit, waaronder ook profilering valt</i>
	Er wordt door het cluster nergens gecommuniceerd dat de waardegegevens worden opgevraagd uit de LV WOZ en dus ingezien door een extern bureau en dat er bestandsvergelijkingen worden uitgevoerd door dit bureau.	Is mogelijk op verzoek via Wob/ WOZ-verzoek	De bestands-vergelijkingen zijn bedoeld om fouten te rectificeren. Nog vaak technisch lastig op te lossen.	conform art 52 AWR 7 jaar bewaar- en administratieplicht	In de WOZ-adm wordt het waardegegeven gemarkeerd (code 10) bij een ingediend bezwaar, of een andere reden van twijfel vd juistheid. Hierop kan een waardewijziging (12) of waarde handhaving (11) volgen. Tijdslimiet aan de opslag vd gegevens is niks voor geregeld	gebeurt via realtime LV WOZ (behoeft trans-parantie)	Conform de Awb en AP Af-scherm niet mogelijk	het oplossen van de verschillen die uit bestands-vergelijkingen blijken gebeurt handmatig
WS	naar betrokkene wordt niet gecommuniceerd dat het waardegegeven wordt doorgegeven aan WS	Is mogelijk op verzoek via Wob/ WOZ-verzoek	verschillen worden recht getrokken. Nog vaak technisch lastig op te lossen.	conform art 52 AWR 7 jaar bewaar- en administratieplicht	Zelfde als bij adviesbureau	gebeurt via realtime LV WOZ (behoeft trans-parantie)	Conform de Awb en AP Af-scherm niet mogelijk wel code 10	het oplossen van de verschillen die bestands-vergelijkingen opleveren gebeurt handmatig
RBD	naar betrokkene wordt niet gecommuniceerd dat het waardegegeven wordt doorgegeven aan RBD	op verzoek via Wob/ WOZ-verzoek	verschillen worden recht getrokken. Nog vaak technisch lastig op te lossen.	conform art 52 AWR 7 jaar bewaar- en administratieplicht	Zelfde als bij adviesbureau	gebeurt via realtime LV WOZ (behoeft trans-parantie)	Conform de Awb en AP Af-scherm niet mogelijk wel code 10	uitvallijsten van de RBD zijn geheel geautomatiseerd. Ze zijn daarnaast slechts te gebruiken ter indicatie van een mogelijke fout. Op basis hiervan moeten dus nadere inconsistentielijsten aangemaakt worden, om de fouten op te kunnen lossen.
CBS	naar betrokkene wordt niet gecommuniceerd dat het waardegegeven wordt doorgegeven aan RBD	op verzoek via Wob/ WOZ-verzoek	d.m.v. terugkoppeling door CBS vd belastingcapaciteit worden de aantallen en de totale WOZ-waarden per objectcategorie gecontroleerd	conform art 52 AWR 7 jaar bewaar- en administratieplicht	Zelfde als bij adviesbureau	gebeurt via realtime LV WOZ (behoeft trans-parantie)	Conform de Awb en AP Af-scherm niet mogelijk wel code 10	Totaaloverzicht van belastingcapaciteit geschiedt geheel geautomatiseerd. De juistheid wordt echter vergeleken met gegevens uit de belasting-applicatie. Bij grote verschillen vindt er een handmatige controle/aanpassing plaats.
E/G	wordt algemeen gecommuniceerd (in de bijsluit, internet) alle waardegegevens van woningen op het wozwaardeloket openbaar zijn. Aanschrijvingen mbt verkoop-inlichtingen-formulieren	Is mogelijk op verzoek via Wob/ WOZ-verzoek en wozwaarde-loket	indien er fouten in het waardegegeven blijken dan worden deze gecorrigeerd. Wozwaardeloket technisch nog lastig te wijzigen.	conform art 52 AWR 7 jaar bewaar- en administratieplicht	wozwaardeloket geen marking. mogelijk foutieve waarde. Op verzoek van betrokkene ook niet mogelijk om tijdelijk niet weer te geven	gebeurt via realtime LV WOZ (behoeft trans-parantie)	Conform de Awb en AP Af-scherm niet mogelijk geen zichts-code	modelmatige waardebepal, maar handmatige controles en aanpassingen.

5.4.1 Wat er opvalt

Op eerste oogopslag is te concluderen dat er bij de uitvoering in de WOZ-deelprocessen nog een aantal rechten zijn, die niet overal geheel gerespecteerd worden. Dat geldt met name voor het recht op transparantie, het rectificatierecht, het recht op beperking en het recht op informatie over de ontvangers. Het deel in de tabel dat geheel geautomatiseerd gebeurt ligt in feite bij de RBD. Mooier zou zijn als deze inconsistentie-lijsten anders ingericht zouden worden qua selecties en variabelen. Echter, de vraag die je hierbij kan stellen is wie er voor deze betreffende gegevens, die uitgelijst worden in de inconsistentie-lijsten, verantwoordelijk is en of de RBD dit wel behoort te doen. De controles geschieden door het cluster vervolgens handmatig, waardoor er aan een in eerste instantie geautomatiseerd besluit alsnog een hand aan te pas is gekomen. Dit geldt uiteraard niet voor elk geautomatiseerd besluit dat wordt gegenereerd door de belastingapplicatie. In hoofdstuk 4 wordt aangegeven dat de nationale wetgever in artikel 40 UAVG de besluiten van overheidsinstanties geheel uitgesloten heeft van dit recht op een niet uitsluitend geautomatiseerd besluit. Dit zou betekenen dat alle besluiten genomen door het cluster WOZ/Belastingen, door de belastingapplicatie in elk geval niet in strijd zijn met artikel 22 AVG. Echter los van deze uitzondering, is er alsnog geen sprake van het feit dat het cluster WOZ/Belastingen geheel geautomatiseerde besluiten neemt.

5.5 (Technische) waarborging

In het Uitvoeringsbesluit gegevensuitwisseling wordt o.a. geregeld dat er sprake moet zijn van een samenwerking tussen de bronhouder en de leverancier. De bronhouder van elke afzonderlijke basisregistratie is verantwoordelijk voor de juistheid van haar gegevens. Zo is de Basisregistratie WOZ verantwoordelijk voor de juistheid van het waardegegeven i.c.m. het adresgegeven. Zoals reeds is gebleken, vindt er bij de genoemde deelprocessen regelmatig uitwisseling van gegevens plaats. Dit betreft zowel het opvragen, verstrekken als het verkrijgen van gegevens. Dit vindt zowel analoog als digitaal plaats. Met betrekking tot de analoge bevestigingen kun je denken aan het opvragen van gegevens middels het verkoop- of huurinlichtingenformulier. De verwerking hiervan geschiedt geheel handmatig. De vraag hierbij is of de verwerking van deze persoonsgegevens voldoende gewaarborgd is. De bestandsvergelijkingen van de adviesbureaus uit de behandelde deelprocessen geschieden meer digitaal, maar de uiteindelijke vergelijking en oplossingen worden handmatig bekeken en doorgevoerd. Daarnaast vindt er steeds meer uitwisseling plaats via een gehele digitale weg. Dit is het geval bij de uitwisseling met de afnemers via de LV WOZ. Nu is de vraag of al deze werkwijzen voldoende gewaarborgd zijn.

5.5.1 Handmatige verwerking van persoonsgegevens

Door middel van een extract uit de WOZ-administratie wordt een Excel bestand samengevoegd met een WORD bestand en worden formulieren verstuurd. Retour gekomen ingevulde formulieren worden in een Excel bestand verwerkt. Deze Excel bestanden staan op een schijf waar de medewerkers van het team basisregistratie toegang toe hebben. De analoge ingevulde formulieren worden gescand en in analoge ordners bewaard en eveneens op de schijf van het team bewaard. Er is geen protocol van hoe lang deze gegevens bewaard worden en of ze worden vernietigd na invoeren van de gegevens in de WOZ-administratie. De AWR schrijft voor dat een belastingaanslag nog tot 3 jaar terug kan worden opgelegd en tot 5 jaar terug nog ambtshalve verminderd dient te worden (indien de waarde minimaal 20% te hoog blijkt te zijn vastgesteld).¹⁴¹ Het kan daarom handig zijn om bepaalde gegevens die ten grondslag liggen aan de aanslagoplegging te bewaren.

¹⁴¹ Art. 2 Uitvoeringsbesluit Wet woz.

5.5.2 Digitale verwerking van persoonsgegevens

Bij de uitwisseling van de gegevens bestaat er enkel een directe lijn waarover gegevens worden uitgewisseld met de LV WOZ. Alle overige uitwisselingen vinden plaats via het versturen van een extract uit de WOZ-administratie.¹⁴² Dit versturen gebeurt via de e-mail. Ten behoeve van het versturen van deze bestanden beschikt het cluster over een apart softwareprogramma, te weten "Sharefile". De extractbestanden worden opgeslagen op de schijf van het team Basisregistraties. Deze bestanden zijn dus door alle medewerkers van het team in te zien. Opgemerkt dient te worden dat ook het waardegegevens van niet-woningen hierin zitten en dat deze specifiek uitgezonderd zijn van de openbaarmaking op grond van artikel 40a Wet woz. Ook de Excel bestanden die voortvloeien uit de bestandsvergelijkingen worden opgeslagen op de team-schijf. Zoals tevens in figuur 5.6 naar voren is gekomen biedt het wozwaardeloket geen mogelijkheid om (waarde)gegevens op verzoek (tijdelijk) af te schermen, of te markeren als er twijfel bestaat over de juistheid van het (waarde)gegeven. Met de externe partijen, adviesbureaus en software-leverancier (derden) zijn verwerkersovereenkomsten afgesloten.

Kortom er zijn dus geen afspraken gemaakt tussen de medewerkers onderling over wanneer en hoe lang bepaalde gegevens op de team-schijf bewaard worden.

Er zijn met de externe partijen (derden), zoals de software-leverancier van de belastingapplicatie en de adviesbureaus, verwerkersovereenkomsten afgesloten. Hierin is afgesproken hoe zij met het verwerken van de persoonsgegevens om moeten gaan.

Slechts de medewerkers die in hun werkzaamheden de belastingapplicatie nodig hebben, zijn hiervoor geautoriseerd.

De bestandsvergelijkingen geven nog veel onregelmatigheden aan. De berichtenmonitor waarin meldingen van verstuurd berichten worden weergegeven loopt niet of nog niet goed. Hierdoor blijven er veel fouten bestaan in de bestanden. Zowel de primaire afnemers als de LV WOZ en het wozwaardeloket ondervindt hier direct hinder van. De waardegegevens komen hierdoor namelijk niet of onjuist door, waardoor het verkeerde waardegegeven wordt verwerkt. Zoals in paragraaf 3.4 is behandeld, heeft de betrokkene recht op rectificatie en een juiste weergave van persoonsgegevens. Als rectificatie technisch niet mogelijk of lang uitblijft, wordt dit recht dus geschonden. Bij een ingediend bezwaarschrift worden de afnemers op de hoogte gesteld door een meegeleverde code. Op het openbaar wozwaardeloket is echter niet te zien of er een bezwaar is ingediend noch wordt de verwerking van het waardegegeven waar twijfel over bestaat gestaakt. Individuele afscherming is immers niet mogelijk. De nadere conclusies en aanbevelingen hierover worden in hoofdstuk 6 verder uitgewerkt.

¹⁴² Art. 9 Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz. (Stuf: standaard-uitwisselingsformaat).

6. Conclusies en aanbevelingen

De centrale vraag luidde: *Is de uitwisseling van het waardegegeven binnen het WOZ-proces, uitgevoerd door het cluster WOZ/Belastingen van de gemeente Leidschendam-Voorburg, compliant met de AVG?*

6.1 Conclusies

6.1.1 Deelconclusies

In hoofdstuk 2 kan geconcludeerd worden dat ten behoeve van de bescherming van het grondrecht het recht op privacy en de bescherming van persoonsgegevens, het individu in beginsel bovenaan staat. Indien het algemeen belang voorop komt te staan, moet hiervoor een sterk gemotiveerd gerechtvaardigd belang aan ten grondslag liggen.

In hoofdstuk 2 kan geconcludeerd worden dat een uitspraak van het EHRM geen verplichte doorwerking op nationaal recht kent. Na de komst van de AVG, die rechtstreeks toepasselijk is op de lidstaten, is het belang van het individu opgeschaald en moet de verwerking van het persoonsgegeven getoetst worden aan het Handvest. De hieruit gewezen uitspraken door het HvJEU kunnen een verplichte doorwerking hebben op de lidstaten.

In hoofdstuk 2 kan geconcludeerd worden dat de AVG is ontstaan door de snelle technologische ontwikkeling en de toename van grensoverschrijdende activiteiten.

In hoofdstuk 2 kan geconcludeerd worden dat er sprake zal zijn van een constante zoektocht naar een evenwicht tussen de bescherming van het grondrecht het recht op de bescherming van persoonsgegevens en het verbod de interne markt te belemmeren.

In hoofdstuk 3 kan geconcludeerd worden dat het waardegegeven i.c.m. het adresgegeven onder de definitie persoonsgegeven valt. Het is hierbij van belang dat het gegeven gelieerd is aan een persoon. Dit is te toetsen op basis van de elementen inhoud, doel en gevolg van het te herleiden gegeven. Deze elementen dienen in relatie te staan tot een persoon. De plek waar de identifier (het gegeven waarmee de identificatie is te verrichten en de persoon te herleiden is) zich bevindt of wie deze onder zich heeft, is hierbij niet van belang. Van belang is dat deze identifier bestaat.

In zowel hoofdstuk 3 als 4 kan geconcludeerd worden dat ten tijde van de Wbp en dus vóór de AVG de bescherming van persoonsgegevens een deels nationale aangelegenheid was en bestond er op basis daarvan een mogelijk verbod voor een rechter om artikel 40a Wet woz te toetsen aan de Grondwet. Zowel voor als na de komst van de AVG is de bescherming van persoonsgegevens echter eveneens een Europese aangelegenheid en dient niet alleen de wetgever maar ook de rechter artikel 40a Wet woz te toetsen aan het Handvest.

In hoofdstuk 3 kan geconcludeerd worden dat er sprake is van een wanverhouding tussen de overheid en de burger. Toestemming voor de verwerking van persoonsgegevens kan in een dergelijk geval daarom geen geldige grondslag zijn. Artikel 6 lid 1 onder c of e AVG kan een geldige grondslag bieden in dergelijke relaties. Artikel 6 lid 3 AVG schrijft het vereiste van een nationale regeling voor.

In hoofdstuk 3 kan geconcludeerd worden dat, naast de beginselen uit artikel 5 AVG, de verwerking van persoonsgegevens eveneens aan het evenredigheidsbeginsel, zoals genoemd in artikel 52 lid 1 Handvest, getoetst dient te worden.

In hoofdstuk 3 kan geconcludeerd worden dat het noodzakelijk is om voldoende waarborgen in te richten om de inbreuk van een grondrecht mede te rechtvaardigen. In beginsel moet de nationale wetgever voor eigen waarborging zorgen.

In hoofdstuk 3 kan geconcludeerd worden dat de betrokkene controle moet kunnen houden over zijn persoonsgegevens. Indien het algemeen belang boven het individueel belang wordt gesteld, bestaan hiervoor sterke motiveringseisen. Ook moet de verwerking in overeenstemming zijn met het evenredigheidsbeginsel.

In hoofdstuk 4 kan geconcludeerd worden dat Unierecht de handhavingsmaatregelen bepaalt.

In hoofdstuk 4 kan geconcludeerd worden dat de AVG rechtstreeks toepasselijk is op nationaal recht. Een lex specialis betreffende de verwerking van persoonsgegevens gaat vóór een lex generalis en mag niet in strijd zijn met de AVG.

In hoofdstuk 4 kan geconcludeerd worden dat via artikel 8 lid 2 EVRM de verwerking van persoonsgegevens gerechtvaardigd werd op basis van het feit dat de verwerking in het belang van het economisch welzijn van een lidstaat geschiedde.

In hoofdstuk 4 kan geconcludeerd worden dat artikel 40a Wet woz geen geldige grondslag is voor de verdere verwerking van het waardegegeven tot openbaar gegeven, gelet op het feit dat niet aan het evenredigheidsbeginsel wordt voldaan.

In hoofdstuk 5 kan geconcludeerd worden dat het cluster WOZ/Belastingen in strijd met de artikelen 12, 16, 18 en 19 van de AVG handelt. Eveneens handelt zij in strijd met artikel 5 lid b, c en d AVG, gezien het feit dat het waardegegeven van woningen verder wordt verwerkt door de openbaarmaking van het gegeven, zonder dat daaraan een geldige nationale regeling aan ten grondslag ligt. Artikel 40a Wet woz is namelijk in strijd met het evenredigheidsbeginsel, zoals genoemd in artikel 52 lid 1 Handvest, waardoor er sprake is van een onrechtmatige verwerking van persoonsgegevens.

In hoofdstuk 5 kan geconcludeerd worden dat de hoogte van de boete afhangt van een beoordeling op grond van artikel 58 lid 2 onder a t/m h en onder j jo 83 lid 5 AVG. Het cluster WOZ/Belastingen kan onderworpen worden aan een administratieve geldboete tot 20.000.000 euro.

6.1.2 Beantwoording centrale vraag

Het antwoord op de centrale vraag luidt als volgt: De uitwisseling van het waardegegeven, uitgevoerd door het cluster WOZ/Belastingen onderdeel van het team Basisregistraties van de gemeente Leidschendam-Voorburg is niet (geheel) compliant met de AVG. Het waardegegeven i.c.m. het adresgegeven, dat verder wordt verwerkt tot een openbaar gegeven, geschiedt niet op basis van een geldige grondslag en is daarmee in strijd met artikel 6 lid 3 jo lid 1 onder c en e AVG. Van een ongeldigverklaring van de betreffende regeling is (nog) geen sprake, maar vormt derhalve voor de huidige strijdige verwerking op dit moment een risico. Daarnaast worden niet alle rechten van de betrokkene door het cluster WOZ/Belastingen bij de verwerking van het waardegegeven voldoende gerespecteerd.

6.2 Aanbevelingen

Gezien het feit dat de belangrijkste elementen waaruit de strijdigheid bestaat, het ontbreken van een geldige grondslag voor het openbare waardegegeven, de onverenigbaarheid met de basisbeginselen uit artikel 5 AVG, het artikel 52 lid 1 Handvest en het onvoldoende respecteren van de rechten van de betrokkene betreffen, kunnen de volgende aanbevelingen gedaan worden. Op basis hiervan kunnen de geconcludeerde strijdigheden opgeheven worden en/of kunnen de risico's verkleind worden. Daarnaast kan een eventueel opgelegde boete geminimaliseerd worden of zich beperken tot een waarschuwing.

6.2.1 Artikel 40a Wet woz

Artikel 40a Wet woz is (nog) niet ongeldig verklaard. Om deze reden kan deze strijdigheid behandeld worden als zijnde een risico. De kans is namelijk aanwezig dat, in verband met een ongeldige grondslag waardoor persoonsgegevens in strijd met de AVG worden verwerkt, er een boete opgelegd wordt. Eveneens kan een ongeldigverklaring volgen. Aan de andere kant bestaat er ook een reële kans, dat een ongeldigverklaring uit zal blijven. Een beroep tegen de verwerking zal namelijk eerst tot het HvJEU moeten gaan. Een beroep ingediend bij de AP zou hiertoe uiteindelijk kunnen leiden. Daarnaast ligt in een dergelijk geval een oplegging van het verrichten van aanpassingen aan het wetsartikel wellicht eerder in lijn der verwachting. Belangrijk is echter wel om met genoemd risico zeer zorgvuldig om te gaan. Aanbevolen wordt dan ook om de toezichthouder (AP) uit eigen beweging op de hoogte te stellen van deze (mogelijk) ongeldige grondslag ten aanzien van de verwerking van het waardegegeven tot een openbaar gegeven. Het is namelijk belangrijk om in gesprek te gaan en te blijven met alle partijen en dus ook met de toezichthouder. Dit kan leiden tot een wederzijdse afspraak tussen de toezichthouder en de verwerkingsverantwoordelijke over de openbaarmaking van dit waardegegeven. Naast het feit dat het doen van een melding verplicht is, werkt communicatie met de partijen en het nemen van initiatief in het voordeel van de verwerkingsverantwoordelijke, in het geval de toezichthouder een boetebesluit neemt. Dit gelet op artikel 58 onder a t/m h en j AVG waarin wordt geregeld, dat de hoogte van de boete mede afhankelijk wordt gesteld van o.a. het feit hoeveel moeite er wordt gedaan om persoonsgegevens te verwerken conform de AVG.

6.2.2 Rechten van de betrokkene

Tevens is het noodzakelijk voor het cluster om die maatregelen te nemen, zodat de rechten van de betrokkene gerespecteerd worden. Het cluster dient daarom ter verbetering van de transparantie meer te communiceren naar de betrokkene over de gegevensuitwisselingen. Ook zou het verstandig zijn om een korte beschrijving op de website te plaatsen of via een mailing de betrokkene op de hoogte te stellen van de verdere verwerking van het waardegegeven en hoe de controles en bestandsvergelijkingen worden uitgevoerd bijvoorbeeld. Bij een ingediend bezwaar tegen het waardegegeven, zou een mogelijkheid gecreëerd kunnen worden om de onroerende zaak op het openbare wozwaardeloket te markeren op grond van het recht op beperking of het recht op rectificatie. Daarnaast verdient aanbeveling om, als het waardegegeven is aangepast en onherroepelijk is geworden, ervoor te zorgen dat de juiste waarde getoond wordt. Indien dit, om bepaalde redenen, niet mogelijk is, dient er een mogelijkheid ingebouwd te worden in het openbare wozwaardeloket, om het individuele onjuiste waardegegeven af te schermen. Dit met het oog op het recht op rectificatie. Daarnaast wordt aanbevolen om een mogelijkheid in te bouwen, waardoor op verzoek van een betrokkene het waardegegeven op individueel niveau afgeschermd kan worden. Dit met het oog op het feit dat het individu voorop staat en controle moet kunnen houden over de verdere verwerking van zijn persoonsgegevens. Indien het algemeen hier voor gaat, zal de verwerkingsverantwoordelijke/het cluster WOZ/Belastingen dit uitvoering moeten motiveren gelet op de strenger motiveringseisen, die hieraan worden gesteld.

Ten aanzien van de bewaarplicht wordt aanbevolen bij te houden waar, wat, met welk doel en voor hoe lang wordt opgeslagen, vanaf welke datum de bewaring is gestart en tot wanneer de gegevens bewaard worden.

6.2.3 Waarborgen

Technische problemen moeten eerst opgelost worden, voordat de waardegegevens openbaar gesteld worden. Veel onjuiste waarden worden door technische problemen getoond, waarbij eveneens geen mogelijkheid bestaat om deze individueel af te schermen. Het recht van rectificatie en beperking wordt hierdoor eveneens geschonden. Het risico dat hierdoor wordt gelopen is dat bijvoorbeeld een te lage of te hoge waarde wordt getoond van een betrokkene die zijn woning wil verkopen. Potentiële kopers kijken op het wozwaardeloket en worden hierdoor beïnvloed. Ook verzekeringsmaatschappijen en banken kunnen uitgaan van foutieve gegevens met alle gevolgen van dien. Dit houdt nog een ander risico in voor de verwerkingsverantwoordelijke. Indien een nationale wet de grondslag vormt voor de rechtvaardiging van de inbreuk op het recht op gegevensbescherming, is de verwerkingsverantwoordelijke verantwoordelijk voor de juistheid van de persoonsgegevens die worden verwerkt. Ten slotte wordt aanbevolen om de beveiligde verzendingstools zoals Sharedfiles te gebruiken bij de uitwisseling van persoonsgegevens ter voorkoming van een datalek.

6.2.4 Mogelijkheid aanpassen artikel 40a Wet woz

De wijzigingen die in het proces aangebracht worden naar aanleiding van de aanbevelingen, kunnen een basis vormen voor eventuele aanpassingen van het artikel 40a Wet woz. Deze aanpassingen zouden kunnen leiden tot een geldige grondslag voor openbaarmaking van het waardegegeven, doordat er hiermee waarborgen worden gecreëerd. Alhoewel dan nog altijd de minder ingrijpende maatregel mogelijk is (opvragen van het waardegegeven van vergelijkbare objecten om te vergelijken) om het doel van transparantie en controlebaarheid te bereiken en de openbaarmaking nog steeds niet doeltreffend is (niet alle gegevens die ten grondslag liggen aan de waardebepaling worden getoond in het wozwaardeloket, waardoor een goede vergelijking op basis van die gegevens onmogelijk is).

6.2.5 De geldige grondslag voor verwerking van het openbare waardegegeven

Indien alle gegevens die ten grondslag liggen aan de waardebepaling worden getoond, slechts die waardegegevens van onroerende zaken die in de buurt of in hetzelfde waardegebied zijn gelegen worden getoond, slechts die onroerende zaken worden getoond van hetzelfde type, van vergelijkbare grootte, als bij het indienen van een bezwaarschrift de betreffende onroerende zaak gemarkeerd wordt en een onjuist waardegegeven afgeschermd wordt en een individuele afscherming van het eigen waardegegeven op verzoek mogelijk is en dit alles opgenomen wordt in het betreffende wetsartikel, dan pas kan er mogelijk sprake zijn van een geldige grondslag voor de verdere verwerking van het waardegegeven tot openbaar gegeven. Zolang het HvJEU de huidige regeling nog niet ongeldig heeft verklaard, is er sprake van een risico. Het voornaamste wat het cluster WOZ/Belastingen in deze situatie in elk geval kan doen, is om bij de verwerking van het waardegegeven en met name van het openbare waardegegeven, de rechten van de betrokkene voldoende aandacht te geven en te respecteren.

Literatuurlijst

Rechtsbronnen

Wetsartikelen

Grondwet

- Art. 10 Gw.
- Art. 94 Gw.
- Art. 120 Gw.

Gemeentewet

- Art. 220c Gemw.
- Art. 220f Gemw.

Algemene wet inzake rijksbelastingen

- Art. 26a AWR.
- Art. 18a AWR.
- Art. 47 AWR.
- Art. 49 AWR.
- Art. 53 AWR.

Wet waardering onroerende zaken

- Art. 1 Wet woz.
- Art. 2 Wet woz.
- Art. 20 lid 2 Wet woz.
- Art. 22 Wet woz.
- Art. 23 lid 1 onder a Wet woz.
- Art. 24 lid 3 Wet woz.
- Art. 30 lid 1 Wet woz.
- Art. 31 Wet woz.
- Art. 37c Wet woz.
- Art. 40 Wet woz.
- Art. 40a Wet woz.
- Art. 2 Uitvoeringsbesluit Wet woz.
- Art. 7 Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz.
- Art. 8 Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz.
- Art. 9 Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz.
- Art. 9a Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz.
- Art. 10 Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz.
- Art. 11 Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet woz.
- Art. 1 lid 1 Uitvoeringsbesluit onderbouwing en uitvoering waardebeoordeling Wet woz.
- Art. 4 lid 1 Uitvoeringsregeling instructiewaardebeoordeling Wet woz.
- Art. 3 Uitvoeringsregeling instructie waardebeoordeling Wet woz en bijlage 2 en 3.
- Art. 4 Uitvoeringsregeling instructie waardebeoordeling Wet woz en bijlage 2 en 3.
- Besluit gegevensverstrekking Wet woz
- Besluit gegevensverstrekking gemeentelijke belastingheffing.
- Hoofdstuk IV van de Wet woz.

Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming

- Art. 3 lid 1 onder b UAVG.
- Art. 40 UAVG.

Wet bescherming persoonsgegevens (vervallen)

- Art. 1 Wbp.
- Art. 2 Wbp.
- Art. 5 Wbp.
- Art. 6 Wbp.
- Art. 7 Wbp.
- Art. 8 Wbp.
- Art. 9 Wbp.

Verdrag betreffende de Europese Unie

- Art. 3 VEU.
- Art. 4 lid 3 VEU.
- Art. 6 lid 1 VEU.

Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

- Art. 16 WVEU.
- Art. 26 WVEU.
- Art. 114 WVEU.
- Art. 263 WVEU.
- Art. 267 WVEU.
- Art. 288 WVEU.

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

- Art. 7 Handvest.
- Art. 8 Handvest.
- Art. 51 Handvest.
- Art. 52 Handvest.

Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 8 EVRM.

Algemene verordening gegevensbescherming

- Art. 4 AVG.
- Art. 5 AVG.
- Art. 6 AVG.
- Art. 7 AVG.
- Art. 12 AVG.
- Art. 13 AVG.
- Art. 15 AVG.
- Art. 16 AVG.
- Art. 17 AVG.
- Art. 18 AVG.
- Art. 19 AVG.
- Art. 21 AVG.
- Art. 22 AVG.
- Art. 24 AVG.
- Art. 12 lid 4c AVG.
- Art. 99 AVG.
- Overwegingen 32, 33, 42 en 43 AVG (Preamble).

Kamerstukken

- *Kamerstukken II* 2012/13, 33 462, nr. 3 (MvT, Wijziging Wet woz).
- *Kamerstukken II* 2012/13, 33 462, nr. 4 (Advies Afd. adv. RvS en het nader rapport).

Jurisprudentie

Nationaal

- HR 10 december 1974, ECLI:NL:PHR:1974:AB4412.
- ABRvS 17 september 2003, ECLI:NL:RVS:2003:AK4040.
- HR 22 september 2006, ECLI:NL:HR:2006:AY8656, m.nt. Bijl.
- Rb. Den Haag 11 maart 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:2498, IT 1713 (*Stichting Privacy First e.a./Staat der Nederlanden*).
- Hof Den Haag 9 oktober 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2591, De Staat der Nederlanden (*Ministerie van Infrastructuur en Milieu/Stichting Urgenda*).
- AP, Boetebesluit 6 november 2018 (*Uber BV en Uber Technologies*).

Europees

- HvJ EG 5 februari 1962, zaak 26/62 (*Van Gend en Loos*).
- HvJ EG 15 juni 1964, zaak 6/64 (*Costa ENEL*).
- HvJ EU 9 november 2010, gevoegde zaken C-92/09 en C-93/09, EU:C:2010:662 (*Schecke en Eifert*).
- HvJ EU 17 oktober 2013, zaak C-291/12, ECLI:EU:C:2013:670 (*Schwarz*).
- HvJ EU 8 april 2014, gevoegde zaken C-293/12 en C-594/12, (*Digital Rights Ireland en Seitlinger*), n.n.g.(ongeldigverklaring van de Dataretentierichtlijn.) r.o. 56.
- HvJ EU 13 mei 2014, zaak C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317 (*Google Spain/AEPD*).
- HvJ EU 11 december 2014, zaak C-212/13, ECLI:EU:C:2014:2428, r.o. 21, 22 en 27 (*František Ryneš/Úřad pro ochranu osobních údajů*).
- HvJ EU 19 oktober 2016, zaak C-582/14, ECLI:EU:C:2016:779 (*Patrick Breyer/Bundesrepublik Deutschland*).
- HvJ EU 12 december 2017, zaak C-16/16 P, ECLI:EU:C:2017:959 (*België/Commissie*).
- HvJ EU 20 december 2017, zaak C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994 (*Peter Nowak/ Data Protection Commissioner*).
- EHRM 4 december 2008, nr. 30562/04 en 30566/04 S. and Marper/Verenigd Koninkrijk.

Europese regelgeving

Verordening (EU) 679/2016.

Verordening (EU) nr. 679/2016 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.

Richtlijn 95/46/EG.

Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens. (*ingetrokken*)

Richtlijn 2006/24/EG

Richtlijn 2006/24/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 betreffende de bewaring van gegevens die zijn gegenereerd of verwerkt in verband met het aanbieden van openbaar beschikbare elektronische communicatiediensten of van openbare communicatiewerken en tot wijziging van Richtlijn 2002/58/EG. (*vernietigd*)

Literatuur

- *Advies verruiming openbaarheid WOZ-waarden 2011 aan de Staatssecretaris van Financiën* (advies van de Waarderingskamer) 15 november 2011.
- *Adviesaanvraag inzake openbaarheid WOZ-waarde door de Staatssecretaris van Financiën* (advies van het College Bescherming Persoonsgegevens) 31 mei 2012.
- F. Amtenbrink en HHB, *Vedder, Recht van de Europese Unie*, Den Haag: Boom Juridisch 2017, p. 174-177.
- AP, *Advies wetsvoorstel UAVG*, (Advies wetsvoorstel UAVG aan Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie) z201702390, Den Haag 6 april 2017.
- Autoriteit Persoonsgegevens, de instantie die toezicht houdt op het naleven van de privacywetgeving, www.autoriteitpersoonsgegevens.nl (zoek op *het werk van de Autoriteit Persoonsgegevens*).
- T. Barkhuysen & M.L. van Emmerick, *Europese grondrechten en het Nederlandse bestuursrecht: de betekenis van het EVRM en het EU-Grondrechtenhandvest (Mastermonografieën staats- en bestuursrecht)*, Deventer: Kluwer 2017, p.14.
- Boone, *belastingblad* 2014/319.
- College Bescherming Persoonsgegevens, *Verbetervoorstellen*, (Advies Rapport WOZ aan Minister en Staatssecretaris van Financiën), z2003-1563, 17 februari 2004.
- College Bescherming Persoonsgegevens, *Openbaarheid WOZ-waarde*, (Advies inzake openbaarheid WOZ-waarde aan Staatssecretaris van Financiën), z2012-00245, 31 mei 2012.
- HvJ EU 20 december 2017, zaak C-434/16, (*Peter Nowak/ Data Protection Commissioner*), m.nt. E.J. Dommering, nt. 1.
- J. Gerards, 'Impact Handvest Grondrechten EU groter dan voorzien', *Advocatenblad* 2017, afl. 4, p. 56.
- Groep gegevens bescherming art. 29/ EDPB, 17/NL WP259 versie 01, *Richt snoeren inzake toestemming overeenkomstig Verordening 2016/679*, 10 april 2018.
- Groep gegevens bescherming art. 29/ EDPB, 17/NL WP259 versie 01, *Richt snoeren inzake toestemming overeenkomstig Verordening 2016/679*, 10 april 2018.
- H. Hijmans, 'De ongeldigverklaring van de Dataretentierichtlijn, een nieuwe stap in de bescherming van de grondrechten', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht* 2014, afl. 7.
- Hielke Hijmans, "De AVG en de UAVG. Het grondrecht op gegevensbescherming wordt door de EU beschermd. De werking van dit recht in de Nederlandse rechtsorde roept vragen op." *NJB/356* 16-2-2018, afl. 7 p. 3 en 475/476.
- Mr. drs. T.F.M. Hooghiemstra, mr. dr. S. Nouwt, 'D2:informatie betreffende een natuurlijk persoon', *T&C* 7 juni 2018 Art. 4 AVG.
- Mr. Friederike van der Jagt 10 oktober 2018, 'Thema Overheid AVG', Kluwer Navigator.
- Niels Jak & Steven Bastiaans, 'De betekenis van de AVG voor geautomatiseerde besluitvorming voor de overheid.', *NJB* 23-11-2018, Afl. 40.
- Kadaster, www.zakelijk-kadaster.nl, (zoek op *woz-afnemers*).
- P. Kleve, *Juridische iconen in het informatietijdperk (diss. Rotterdam)*, Rotterdam/Deventer: Sanders/Kluwer 2004, p. 58-60.
- mr. FG, *Privacybeleid gemeente Leidschendam-Voorburg*, Leidschendam 2018: www.lv.nl (zoek op *privacy*).
- G.T.K. Meussen & C.M. Dijkstra, 'The Law ought to limit every Power it gives': art. 53 AWR versus art. 8 EVRM (recht op privacy)', *Weekblad fiscaal recht* 2016.
- J. Morijn, Pahladsingh & H. Palm, 'Vijf jaar bindend Handvest van de Grondrechten: wat heeft het de rechtzoekende opgeleverd?', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht* 2015, afl. 4, p. 128 - 130.
- R. Ortlep, "Aanbeveling. Soft law. Beginsel van loyale samenwerking heeft niet tot gevolg dat wordt afgeweken van de in art. 263 VWEU vastgestelde ontvankelijkheidsvoorwaarden.", *AB Rechtspraak bestuursrecht* 2018/106 20-2-2018, afl. 14 – 2018, nt. p. 685.

- Raad van State, rijksoverheid (*online*), de instantie die het wetsvoorstel toetst op uitvoerbaarheid en op enig strijd met de Grondwet. Het eindoordeel van de RvS is niet bindend, maar de regering moet het advies wel verwerken in het wetsvoorstel, www.rijksoverheid.nl (zoek op *hoe komt een wet tot stand*).
- De Rijksoverheid. Voor Nederland, *Soorten grondrechten*, onderwerpen, overheid en democratie, grondwet en statuut, rijksoverheid.nl.
- De Rijksoverheid, Toetsing van een wet aan de grondwet, de Nederlandse grondwet, www.rijksoverheid.nl, (zoek op *constitutionele toetsing*).
- I.P.V. van Schelven & P.C. van Schelven, 'Europese gegevensbescherming: van richtlijn naar verordening', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht* 2016, afl. 3, p. 99, 100, 102.
- Bart W. Schermer, Dominique Hagenauw, Nathalie Falot, *Handleiding Algemene Verordening Gegevensbescherming*, (handleiding in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid), 22-1-2018.
- Mr. N. Visser e.a., *prejudiciële beslissing*, PDC, redactie Europa Nu, www.europa-nu.nl.
- Wob en WOZ, notitie van de VNG aan de leden, VNG Forum Wob 30 november 2017.
- H.D. van Wijk, W. Konijnenbelt & R. van Male, *Hoofdstukken van Bestuursrecht*, Deventer: Kluwer 2014 p. 13-15 en 33.
- Waarderingskamer, de instantie die het toezicht houdt op de uitvoering van de Wet woz en gemeenten hierop beoordeelt. www.waarderingskamer.nl.
- Waarderingskamer, *WOZ-tijdschrift* (bijlage bij Waarderingsinstructie), Den Haag 21-9-2018, , p. 302.
- *Catalogus Basisregistraties WOZ 2017*, versie 1.7, (catalogus van de Waarderingskamer), Den Haag 1-7-2017.
- *Vraagbaak waardebeoordeling Wet woz* (rapport van commissie regelgeving en controle van de Waarderingskamer), Den Haag 8-9-2017, p. 173 t/m 181.

Interne documenten

- Koopinlichtingenformulier.